

זוהר לעם

בראשית א'

חלק א'

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן עניינים

3	בראשית א'
3	חקק חקיקה באור עליון
6	זוהר הרקיע
13	טעמים נקודות ואותיות
17	והארץ הייתה תוהו
23	יהי אור
30	יהי רקיע

בראשית א'

חקק חקיקה באור עליון

[גליף גלופי בטהירו עילאה]

ניכרת כלל. הניצוץ הקשה היה ניצב ותחוב בתוך עיגול, כלומר במרכז העיגול, שהוא כטבעת, לא היה לבן ולא שחור, לא אדום ולא ירוק.

ביאור הדברים. כי מטרים שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור העליון הפשוט ממלא כל המציאות. ולא היה שום מקום פנוי, בשביל מציאות נאצלים ונבראים. ולא היה שם ראש וסוף, אלא הכול היה אור פשוט בהשוואה אחת. והוא נקרא אור א"ס. וכשעלה ברצונו הפשוט, לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים, יצא הניצוץ הקשה, כוח הדין, שהתגלה בתוך המלכות, שיצא מא"ס, וחקק חקיקה באור העליון. והצטמצם האור, והסתלק מתוך כלי המלכות ומסביב לה. הסתלקות האור הזה, מכונה חקיקה באור העליון. כי נעשה שם חלל ריק מאור. ובחלל ריק הזה, יצאו אח"כ כל העולמות ואשר בהם.

ומתוך שהניצוץ הקשה, כוח הדין, יצא והתהווה זה עתה מבחינה אחרונה דא"ס, לכן עוד לא היה יכול להתגלות בו שום דין. אלא רק שורש, שממנו התפשטו והתהוו אח"כ כל הדינים בעולמות. והוא עצמו היה בצורה גולמית וכוח היולי בלבד. שעוד לא היה ניכר בו שום צורה של דין. וכן מקום המצומצם, חלל הפנוי, שהאור הסתלק משם, היה ג"כ בהשוואה אחת, שלא היה ניכר שם צורת דין כלל, שזה מכונה צורה עגולה. שכוח הדין היה נעוץ במרכזו של העיגול, בנקודה האמצעית. שהוא שם כמו ציר, שכל העולמות סובבים עליו כדי להמתיקה ולתקן אותה.

וכן לא היה שם בחלל שום גוונים. כי הגוונים הם בחינת דינים, העושים שינויים במדרגות. ועוד לא ניכר שם שום דין. והזוהר אומר לא לבן, כי לבן מורה על אור החכמה, שאין בו שום גוון ודין. וכיוון שהאור הסתלק והצטמצם משם, הרי אין שם לבן. והלוא כיוון שהסתלק האור, יש שם גוון שחור, המורה על חיסרון של אור? ואומר, שגם שחור אין שם. ולא אודם, גוון הבינה, ולא ירוק, גוון הת"ת.

כאשר מדד שיעור קומה, עשה גוונים, להאיר לתוך החלל והחקיקה. כי אחר הצמצום והחקיקה, המשיך התפשטות קו אור, מאור א"ס לתוך מקום החלל הפנוי. אשר ראש העליון של ההתפשטות, נמשך מא"ס עצמו ונוגע בו. וסיומו של ההתפשטות היה במקום הניצוץ הקשה, העומד בנקודה האמצעית, במרכזו של העיגול. כי

1. כשעלה ברצונו של המלך להאציל ולברוא העולמות, ניצוץ הקשה חקק חקיקה באור העליון. חקק חקיקה, הסתלקות וצמצום האור, המשאיר המקום פנוי וריק מאור, ונבחן כמו חקיקה. כי מטרים הבריאה היה אור העליון ממלא את כל המציאות. וכשעלה ברצונו לברוא העולמות, עשה חקיקה באור העליון, שצמצם וסילק האור מסביב המלכות. ובחקיקה זו נעשה מקום לכל העולמות. ניצוץ, ניצוץ אש. קשיות, כוח דין קשה שבכלי המלכות, שמסיבתו הצטמצם והסתלק האור מסביב למלכות.

כשהאורות רוצים לצאת ולהתגלות, ניצוץ הזה, שבו כוח הדינים המכונים צבעים, היכה בהתפשטות ההוא דאור העליון, ונלחץ ההתפשטות לאחוריו. ומתוך הלחץ וההכאה, יוצאים אורות האלו הדקים, ונשמעים כאחד, עם התפשטות אור העליון. ואורות הדקים הללו מכונים בשם או"ח, וההתפשטות אור העליון מכונה בשם או"י. אז ניצוץ הזה גילה בהם צבעים, שינוי מדרגות, ונצבעו כולם יחד, הן או"ח והן או"י, בדי' גוונים, לבן אדום וירוק ושחור. והם די' המדרגות חכמה בינה ת"ת ומלכות.

וניצוץ הזה עולה, בהארה מלמטה למעלה, המכונה ראש. ויורד, בהתהפכות ההארה להאיר מלמעלה למטה, המכונה גוף. וניצוץ הזה נקרא ניצוץ הקשה. ניצוץ הזה תיקן והיכה בכל נטיעות המאורות, ואומר לכל אחד, גדל. כלומר, מתוך ההכאה שלו בהתפשטות אור העליון כנזכר, יוצאים כל שיעורי קומה של כל המדרגות כולן שבעולמות, והוא מודד מידת גודלה של כל מדרגה ומדרגה.

ניצוץ הקשה, הוא ניצוץ הבוטש על התפשטות אור העליון ומעלה או"ח ומלבישו, שמבטישה זו נולדות ויוצאות כל המדרגות כולן. ועניינו הוא כוח הצמצום שבכלי המלכות, שלא לקבל אור העליון, שניתקן אח"כ גם במסך קשה, המכונה בשם מעיין. אמנם כאן המדובר הוא בתחילת יציאת ניצוץ הקשה מא"ס, שעוד לא ניתקן במסך, אלא שהוא כוח הדין, שגרם לצמצום האור מכלי המלכות.

הניצוץ הקשה יצא והתהווה בתוך הסתום מכל סתום מא"ס, בחינה אחרונה של א"ס, מלכות דא"ס, צורה בבחינת גולם. כלומר, שצורת הדין הייתה עוד בבחינת היולי בלתי

ולא יכלו הדינים להתגלות מלמטה למעלה, כי עליון ותחתון תמיד סיבה ומסובב, שהתחתון מסובב מהעליון. וכיוון שהניצוץ הקשה נמצא למטה במלכות של ראש, ומאיר מלמטה למעלה, אין הסיבה, ט"ס עליונות, מתפעלות כלום מהחסרונות של המסובב שלה, המלכות.

אבל הגוף, שמסובב מזיווג דהכאה של הניצוץ הקשה, ונמצא הניצוץ הקשה סיבה אליו, לכן מתגלים בו הדינים של הניצוץ הקשה, כי כל כוח הדינים, אשר בסיבה, מתגלים במסובב ממנה. ומכאן תדע, אשר כל בחינת עוביות וחסרון, לא יוכל לפעול, אלא רק ממקום מציאותו ולמטה, ולא כלום ממקום מציאותו ולמעלה.

2. הסתום מכל סתום מא"ס, מלכות דא"ק, האציל ב' פרצופים בקע ולא בקע, אוויר שלו לא נודע כלל. פרצוף אחד בבחינת בקע, יציאת חצי מדרגה, ו"ק בחיסרון של ג"ר. והשני בבחינת לא בקע, יציאת מדרגה שלמה. אוויר שלו, קומת רוח, שהיא ו"ק בחיסרון של ג"ר, לא נודע, שאין שם זיווג להמשכת ג"ר. נודע, פירוש, זיווג להמשכת הג"ר.

ביאור הדברים. הזוהר מתחיל לבאר איך יצאו ה' פרצופי אצילות ממלכות דא"ק. ומבאר, איך המלכות דא"ק האצילה את פרצוף הכתר דאצילות, הנקרא פרצוף עתיק, ונוקבא דעתיק. אשר הנוקבא דעתיק יצאה ממנה בבחינת בקע, והזכר דעתיק יצא ממנה בבחינת לא בקע. בקיעה זו היא שיתוף מדה"ד במדה"ר, המכונה צ"ב דא"ק.

זוהו כמו שלומדים, שבתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדה"ד. שהכוונה היא על מלכות דא"ק, שמזיווגה יצאו פרצופי א"ק, שהיא מדה"ד. ראה, שאין העולם מתקיים, והקדים מדה"ר ושיתפה למדה"ד. ראה, שאין קיום לעולמות, העלה מדה"ד, מלכות דא"ק, לבניה דא"ק, מדה"ר, מלכות המזדווגת, שעמדה בסוף ספירות דראש, עלתה במקום בינה דראש, ושם עשתה זיווג דהכאה עם אור העליון.

ונמצא האו"ח שלה, העולה מלמטה למעלה, הלביש שתי הספירות כו"ח בלבד, וג"ס בינה וזו"ן דראש ירדו מראש ונפלו לגוף. ומלכות המסיימת, שעמדה למטה מכל ספירות הגוף, עלתה ועמדה בבניה דגוף, בחצי ספירת הת"ת, בנקודת החזה. כי ת"ת נבחן לבניה דגוף. וסיימה את הפרצוף במקום נקודת החזה. והבינה וזו"ן דגוף, לא יכלו לקבל שום אור, להיותם נמצאים למטה ממלכות המסיימת, ויצאו לגמרי מאצילות.

מסיבת עליית המלכות במקום בינה, נבקעה כל מדרגה לשתיים. אשר חציה נשארה במדרגה, וחציה התחתונה יצאה וירדה למדרגה שמתחתיה. וחצי מדרגת הראש ירדה לגוף, וחצי מדרגת הגוף

משום שהניצוץ הקשה מעכב את אור העליון מלעבור דרכו, לכן הסתיים האור שם. והתפשטות קו אור הזה, כולל בתוכו ד' גוונים: חכמה בינה ת"ת ומלכות. והם המאירים בתוך מקום המצומצם. כמו שנאמר, כאשר מדד שיעור קומה, עשה גוונים, להאיר לתוך החלל והחקיקה. שבעת התפשטות קו האור, אז נעשו הגוונים להאיר במקום. אבל מטרם זה, לא היה במקום המצומצם שום גוונים.

ודע, ששתי פעולות יש בניצוץ הקשה:

א. הזיווג דהכאה, שממנו נמשכות כל המדרגות. ופעולה זו היא במלכות של ראש, המעלה או"ח מלמטה למעלה, ומוציא ע"ס של ראש. וכן מתהפך להאיר ממנו ולמטה, ומוציא ע"ס של הגוף.

ב. פעולת הסיום של כל מדרגה. כי בעת שמתפשטות הע"ס דגוף של המדרגה מלמעלה למטה, מכתר עד המלכות, לא יוכל האור להתקבל במלכות דגוף, מחמת הניצוץ הקשה אשר שם, המעכב על האור ואינו מניחו להתפשט שם, וע"כ ההארה מסתיימת.

מא"ס יוצא הניצוץ הקשה, להמשיך עטרות ומוחין לכל המדרגות, שכל המוחין נמשכים ע"י זיווג דהכאה של ניצוץ הקשה. ופעולה זו של הניצוץ, היא להנהיג את המלכות, הנקראת ים הגדול, שלא תצא מהשיעור שלה לחוץ. כלומר, שלא תקבל לתוכה את אור העליון ממקום המסך ולמטה, שעליו כתוב, עד פה תבוא ולא תוסיף. כלומר, עד הגבול של המסך יבוא האור, ולא יוסיף להתפשט עוד. בדומה לחול המגביל ומסיים מימי הים, ודוחה גלי הים לאחוריהם. ומטעם זה מכונה המלכות של ראש מלכות המזדווגת, והמלכות של הגוף מלכות המסיימת.

גם תדע, שהתפשטות קו אור הוא פרצוף א"ק, כתר לדי עולמות אבי"ע. וכיוון שבהכרח יש בכל התפשטות ד' קומות זה למטה מזה, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, לכן כולל ג"כ הקו הזה ה' פרצופי א"ק.

בתוך הניצוץ הקשה, יצא מעיין אחד, שממנו נצבעו הגוונים למטה. מעיין אחד, מסך, שניתקן בתוך המלכות, להעלות או"ח. כי הביטוש, זיווג דהכאה עם אור העליון, זיווג שלא נפסק, ונעשה המסך כמו מעיין נובע או"ח בלי הפסק. גוונים, פירושו דינים. נצבעו, פירושו התגלות דינים. למטה, פירושו בספירות של הגוף.

כי הארת או"ח מאיר מלמטה למעלה, ומלמעלה למטה. הארתו מלמטה למעלה מכונה ראש. ובהארת הראש עוד לא נגלו גוונים, אלא רק בהארתו מלמעלה למטה, המכונה גוף, שם ניכרו ד' הגוונים. ולכן נאמר, שנצבעו הגוונים למטה. כלומר, שבהארה מלמעלה למטה נגלו הגוונים, ולא בהארה שמלמטה למעלה.

ומה שא"א מכונה בשם נקודה עליונה, להורות על ההבדל והחידוש שבו כלפי הנוקבא דעתיק, שיש לו מלכות הממותקת במדה"ר, העומדת להתוודע, להזדווג להמשכת הג"ר.

ומלכות זו הממותקת מכונה נקודה עליונה. כי הנוקבא דעתיק לא נודעת, משום שהיא מתוקנת גם בנקודה תחתונה, הנקראת מנעולא. כי הגם שהיא בבחינת בקע, מלכות הממותקת במדה"ר, הנקראת מפתחא, מ"מ יש לה ב' נקודות, גם המלכות הבלתי ממותקת. ולכן לא נודעת. הרי שכל החידוש בא"א כלפי הנוקבא דעתיק, הוא בנקודה עליונה שבו. לכן מכנהו הזוהר בשם נקודה עליונה בהרבה מקומות.

ומה שנקרא נקודה סתומה, הוא בשונה ממלכות דא"ק, הנקראת סתום מכל סתום. אבל המלכות שבא"א נקראת בשם סתומה בלבד. שהיא למעלה מנקודה לא נודעת כלל. ומשום זה נקראת הנקודה בשם ראשית, שפירושו, מאמר ראשון לכל המאמרות.

המילה בראשית חלה על פרצוף א"א דאצילות, שהוא הנקרא בשם ראשית. מטעם שהוא פרצוף הראשון, שממנו מושפעים כל המוחין שבעולמות. אבל מפרצופים שלמעלה ממנו, מפרצופי א"ק וזכר ונוקבא דעתיק, אין מגיע מהם שום מוחין לעולמות, כי הם לא נודעים כלל, שאין בהם זיווג להשפיע מוחין. כי פרצופי א"ק ועתיק דכורא ניתקנו במלכות דמדה"ד הבלתי ממותקת, שאין העולם מתקיים בה. ואפילו נוקבא דעתיק אינה משפיעה מוחין, להיותה נכללת מבי' הנקודות יחד, ולכן ג"כ לא נודע.

ונמצא שהפרצוף הראשון שנודע הוא פרצוף א"א, להיותו מתוקן בנקודה עליונה הממותקת לבדה, המפתחא. וע"כ נברא א"א בשם ראשית ולפיכך האריך הזוהר לבאר עד כאן, מראשית הצמצום עד זכר ונוקבא דעתיק דאצילות, כדי להורות לנו, שפרצוף א"א הוא הנושא לנקודה עליונה, והנקרא ראשית, ונרמז במילה בראשית שבתורה.

משא"כ כל אלו הפרצופים והעולמות שקדמו לו. כי הם לא נודעים ואינם משפיעים לתחתונים. וע"כ לא נמצא עליהם שום מילה בתורה, כי מה שלא נשיג לא נדעהו בשם ומילה. ותחילת השורש להשגה מתחיל רק בא"א, שהוא נודע, אמנם רק בבחינת שורש להשגה. ולכן מכונה בשם בראשית. ולכן הוא בהכרח מילה ראשונה שבתורה, כי תורה היא בחינת השגה.

ירדה למתחת האצילות. לפיכך נבחן, שכל פרצוף, היוצא ע"י שיתוף מדה"ר בדין, יוצא בבקיעת מדרגה לבי' חצאים.

וכשהאצילה מלכות דא"ק את עתיק דאצילות, האצילה את הזכר דעתיק בבחינת לא בקע, בלי שיתוף של מדה"ר. ויצא עתיק במדרגה שלמה, שלא נבקע לבי' חצאים. ואת הנוקבא דעתיק האצילה בשיתוף מדה"ד ברחמים, ויצאה בבקיעת המדרגה, רק בכו"ח בראש, ובכו"ח בגוף. ובינה ת"ת ומלכות דראש נפלו לגוף, ובינה ת"ת ומלכות דגוף נפלו למטה מסיום כל המדרגה דאצילות. כי נעשה סיום חדש של אור העליון, מקום החזה דגוף, ששם חצי בינה דגוף. וסיום חדש הזה נקרא פרסא.

והטעם, שפרצוף עתיק ונוקבא שלו כולל ב' בחינות ביחד, הוא כדי שיהיה אמצעי בין פרצופי א"ק, שיצאו בבחינת לא בקע, לבין פרצופי ד' עולמות אבי"ע, שיצאו בבחינת בקע. שלזכר דעתיק יש השתוות עם א"ק, ונוטל מא"ק ומשפיע לנוקבא שלו. והנוקבא דעתיק, שיש לה השתוות עם פרצופי אבי"ע, משפיעה אל אבי"ע.

הסתום מכל סתום מא"ס, המלכות דא"ק, האצילה פרצוף אחד שהוא עתיק דאצילות בבחינת בקע ובבחינת לא בקע, הזכר דעתיק בבחינת לא בקע, והנוקבא דעתיק בבחינת בקע. והקדים בקע, נוקבא דעתיק, אל לא בקע, זכר דעתיק, משום שנוקבא דעתיק קדומה לזכר דעתיק, כי הנוקבא נאצלה ויצאה בג"ר דנקודים, והזכר יצא בעולם האצילות.

אוויר שלו, קומת רוח, שהיא ו"ק בחיסרון של ג"ר, לא נודע, שאין שם זיווג להמשכת ג"ר. ה' קומות הן, נרנח"י. קומת הרוח נקראת אוויר. ובחינת בקע, שאין שם אלא רק ב"ס כו"ח, תוכל לקבל ב' אורות נ"ר. וחסרה מג' אורות, נשמה חיה יחידה, מפני החיסרון של ג' הכלים בינה ת"ת ומלכות, כנודע בערך ההופכי בין אורות לכלים, שבכלים העליונים גדלים תחילה, ובאורות התחתונים נכנסים תחילה. ולכן נאמר, קומת אוויר דעתיק, בחינת בקע דעתיק, הנוקבא שלו, לא נודע, כי אין לו זיווג, שימשיך ג' אורות נשמה חיה יחידה. כי הזיווג מכונה דעת, כמ"ש, וידע אדם את חוה אשתו.

עד שמתוך הכאה דבחינת הבקיעה שבעתיק, שהיא נוקבא דעתיק, האירה נקודה אחת סתומה עליונה, פרצוף א"א דאצילות. הכאה היא, זיווג דהכאה שממנו נאצלות ויוצאות כל המדרגות כולן. והנה באמת נקודה היא שם המלכות תמיד,

זוהר הרקיע

ואז גם נשמות הצדיקים מקבלות מוחין עליונים מזו"ן דאצילות, להיותן נכללות במלכות העליונה. הרי שכל המוחין, הם רק מכוח המלכות שעלתה לבינה, ונעשה שם סיום חדש, הנקרא רקיע. ולולא הרקיע לא היו יכולים הזו"ן לקבל כלום מאור העליון. ולכן מכנה הכתוב את המוחין הללו בשם זוהר הרקיע. כלומר, האור המתגלה בסיום של שיתוף הרחמים בדין. כמ"ש, והמשכילים, זו"ן ונשמות הצדיקים, יזהירו כזוהר הרקיע, יקבלו מוחין המאירים, כמו זוהר הרקיע, כי כל המוחין שלהם מזוהר הרקיע באים. ולפיכך מביא הזוהר את הכתוב הזה, על כל המוחין, שנאצלו מא"א ולמטה. כי כולם יצאו מאלו האורות של זוהר הרקיע. ולכן יש בהם השגה לתחתונים.

ג' בחינות בזוהר הרקיע:

א. זוהר הסתום מכל סתום והאוויר שלו, דכורא ונוקבא דעתיק, כי הזכר דעתיק סתום מכל סתום, והאוויר שלו, הנוקבא דעתיק, שהאצילה לא"א בזוהר הרקיע.

ב. זוהר בראשית, א"א, שממנו נאצל ישו"ת.

ג. זוהר הסתום, ישו"ת, שממנו נאצלו כל עשרה מאמרות שבמעשה בראשית, המוחין דזו"ן. אבל או"א עילאין אינם מזוהר הרקיע, להיותם לא נודע, והי' לא יצאה מאויר שלהם.

זוהר הרקיע הא', הוא שורש להאציל לא"א, כי הוא עצמו לא נודע.

זוהר הרקיע הב', הוא הנושא לנקודה עליונה, מפתחא. לכן נחשב ראשית לכל המוחין של זוהר הרקיע. ע"כ נקרא בראשית. ועכ"ז אין אלו המוחין מתגלים בו, אלא הוא משפיע אותם לישו"ת, לזוהר הרקיע הג', וביששו"ת מתגלים כל המוחין האלו בפועל ממש, שמהם מקבלים הזו"ן.

זוהר הסתום מכל סתום, האוויר שלו הזדווג והאיר בנקודה הזו. הסתום מכל סתום, הוא עתיק ונוקבא שלו. והגם שהנוקבא שלו כבר נתקנה עם מלכות הממותקת במדה"ר, ברקיע, מ"מ כיוון שהיא לא נודעת, לכן נכללת בזכר דעתיק ונקראת הסתום מכל סתום כמוהו. אלא שהיא מכונה האוויר שלו, להיותה רק חצי מדרגה, כלים כו"ח, באורות נפש ורוח.

האוויר דעתיק, שהיא הנוקבא שלו, הזדווג והאיר בנקודה הזו, כלומר, שהמשיכה הארה לא"א, המכונה נקודה עליונה. ויצאו בו המוחין דג"ר, הנקראים זוהר הרקיע. ואז, אחר שקיבל א"א הארת הנוקבא דעתיק, התפשט הראשית

3. והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע. והמשכילים, זו"ן דאצילות או נשמות הצדיקים. זוהר הרקיע, הארת ג"ר, המתגלה ע"י שיתוף דמדה"ר. הכתוב מדבר כאן במיוחד על המלכות הממותקת במדה"ר, מלכות שבקעה כל המדרגה עם עלייתה לבינה, ועשתה סיום חדש באמצע הספירות של המדרגה, במקום בינה שבגוף, בחזה. וסיום החדש הזה נקרא פרסא, העומדת בחזה ומסיימת שם את הפרצוף. וזו הפרסא שבתוך מעי האדם, בחזה שלו, המבדילה בין איברי החיות, הריאה והלב, לבין איברי המזונות.

וסיום החדש הזה מכונה ג"כ הרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. כי חמש ספירות יש בגוף: חג"ת נ"ה, כנגד חמש ספירות: כח"ב תו"מ. וחג"ת דגוף הם בחינת כח"ב, ג"ר דגוף, המסתיימות בחזה, ששם הפרסא, המכונה רקיע. ולכן מכונים חג"ת הללו בשם מים עליונים. ומחזה ולמטה ת"ת ומלכות דגוף, המכונים מים תחתונים. הרי שהרקיע עומד באמצע כל מדרגה, ומבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. כמ"ש, יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים.

במדה"ד, מלכות דא"ק, מטרם שנמתקה לבינה, מדה"ר, לא היה העולם מתקיים. כי העולם הוא זו"ן דאצילות ובכללו בני אדם שבעוה"ז. כי כל המתקבל בזו"ן דאצילות, אפשר שיתקבל בבני אדם שבעוה"ז. וכל שאינו מתקבל בזו"ן, אינו מתקבל בבני אדם שבעוה"ז. כי מלמעלה מזו"ן אין אנו מקבלים כלום.

ולפיכך, אם הנוקבא דז"א, מלכות, לא הייתה ממותקת לבינה, לא הייתה ראויה לקבל שום או"י, אור העליון, אלא רק או"ח, אורות דקיקים, אורות דין. ואז בני אדם שבעוה"ז, לא היו ראויים לקבל שום מוחין, או"י מא"ס. אלא קאה, שאין העולם מתקיים, שיתף עימו מדה"ר. שהעלה אותה לבינה, ונבקעו כל המדרגות, ונעשה סיום חדש בחצי כל מדרגה, הנקרא רקיע. ונמצא, המלכות שעלתה במקום בינה, הרוויחה ב' ספירות, הראויות לקבל אור העליון, בינה ות"ת. כי בהיות המלכות במקום בינה, נמצאים בינה ות"ת מתחתיה וכלולים בה.

ולכן, אחר שבני אדם מעלים מ"ן ע"י מצוות ומע"ט, ממשיכים הארה חדשה מלמעלה, המורידה את המלכות ומקום הזיווג בחזרה למקומה, למטה מת"ת, ויוצאת מדרגה שלמה, נרנח"י, שמתקבלים בספירות בינה ות"ת, שנכללו מקודם לכן במלכות, הראויות לקבל אור העליון.

וכמ"ש, ויאמר אלקים יהי אור. אח"כ, כשהאירו המוחין דגדלות דיששו"ת, חזר והוריד את ה' מאויר, וחזר צירוף אור למקומו כבתחילה. כי אחר שהחזיר המלכות למקומה, חזרו ג' הכלים בינה ותו"מ והתחברו למדרגתם. וכיוון שכבר יש ה' כלים, חזרו ה' אורות נרנח"י והתלבשו בהם.

וביאת ה' באור, הוא האצלת א"א ליששו"ת. כי בעת שהאציל ליששו"ת, העלה את המלכות לבניה שלו, נקודה בהיכלו, ונשאר א"א ב' כלים כו"ח, שבהם ב' אורות נ"ר. אז האציל גם ליששו"ת בחצי מדרגה כמותו, ב' כלים כו"ח וב' אורות נ"ר. ונמצא שגם א"א היה צריך להיעלם ולהתמעט מהאור שלו, לבחינת אוויר, בעת האצלתו ליששו"ת, בדומה לזרע המשי.

בזה הראשית ברא הסתום ההוא, שלא נודע להיכל הזה. סובב על הכתוב, בראשית ברא אלקים. בזה הראשית הוא א"א. ברא הסתום הזה, הוא עליית ה' לאור ההיכל, ונעשה לאויר סתום, נקודה בהיכלו. שלא נודע להיכל הזה, הוא ייששו"ת בעת הקטנות. ולפי שנמשך מא"א, לכן הוא נודע בעת גדלות, שאז חוזרת ויוצאת ה' מאויר ונעשה אור. אבל אם היה נמשך מעתיק, היה נשאר תמיד לא נודע, והי' לא הייתה יוצאת מאויר לעולם, כנוהג באו"א עילאין, שיצאו מעתיק.

ההיכל השני נקרא אלקים, להבדיל מההיכל הראשון של א"א, שהוא או"א עילאין, שאינו בחינת אלקים, אלא בחינת אהי"ה. כתוב, בראשית ברא אלקים. אשר א"א, הנקרא ראשית, ברא, האציל בחינת הקטנות והסתימה, הנקרא זוהר סתום, שבגדלות הוא השם אלקים. המילה ברא, מורה תמיד התהוות דבר סתום.

5. היכל זה הוא זוהר, שממנו נבראו כל עשרה מאמרות, בהתפשטות הנקודה מזוהר סתום זה. המוחין דגדלות דזו"ן מכונים מאמרות. ומזוהר סתום דיששו"ת יצאו כל המוחין דזו"ן. כלומר, בהתפשטות ויציאת הנקודה מאויר הסתום, שאז נשאר אותיות אור.

אם ביששו"ת כתוב ברא, אין תמיהה עוד במה שכתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו. פירוש. האדם דאצילות הוא ז"א, שיצא עם המלכות בשני פרצופים. ונודע, שהמלכות הצטמצמה מלקבל לתוכה שום או"י, אלא רק או"ח לבד. וא"כ איך יכולים זו"ן לקבל מוחין מיששו"ת, שהם או"י? ומסביר, אם ביששו"ת כתוב ברא, שהמלכות עלתה למקום בינה, ובינה ותו"מ דיששו"ת ירדו לזו"ן, כבר אין תמיהה בכתוב, ויברא אלקים, הבינה, את האדם, זו"ן, בצלמו, במוחין דאמא. אע"פ שאינם ראויים ממקורם לקבל או"י. כי אותם בינה ותו"מ דיששו"ת, שירדו לזו"ן בעת

הזה, א"א, בראש ובגוף, ועשה לעצמו היכל, לכבוד ולתהילה. כלומר, שהאציל לפרצוף או"א עילאין, שהם הלבשו אותו והקיפו אותו מסביב בבחינת היכל.

שישה פרצופים בעולם אצילות, שזה יצא מזה. ובכל פרצוף יש זכר ונוקבא. ונקראים: עתיק ונוקבא שלו, א"א ונוקבא שלו, או"א עילאין, ייששו"ת, זו"ן הגדולים, וזו"ן הקטנים.

סדר מדרגתם: אוויר דעתיק האצילה לא"א ונוקבא שלו. וא"א ונוקבא שלו האצילו לאו"א עילאין ולייששו"ת. ויששו"ת האצילו לזו"ן הגדולים ולזו"ן הקטנים. ומבאר, איך כל אלו מרומזים בכתוב, בראשית ברא אלקים את השמיים ואת הארץ.

בהיכל שעשה, שהוא פרצוף או"א עילאין, זרע א"א זרע קודש, להולדת נשמות, ולתועלת העולם. ב' מיני מוחין מאיר א"א באו"א עילאין:

א. מוחין דחסדים, להחיות העולמות.

ב. מוחין דגדלות, להולדת נשמות.

4. זוהר, שזרע זרע לכבודו, בדומה לזרע של משי וארגמן הטוב, שהתולעת הזורעת את המשי, מתכסה בפנימיות המשי. כי כן טבע התולעת הזו, שמוציאה מתוכה חוטי המשי, והיא עוטפת את עצמה עימהם מסביב לה, עד שמתכסה כולה בחוטי המשי ואינה נראית לעין. ועד"ז גם א"א, כשהוא זורע האורות בהיכל ייששו"ת, הוא מעלים ומכסה את אורותיו עצמו. ונמצא נעלם ע"י המוחין הללו דיששו"ת שמאציל, כמו התולעת, הנעלמת ע"י חוטי המשי, שהיא פועלת.

ועשה לעצמו מאותו הזרע היכל לתהילה לעצמו ולתועלת הכול. ההיכל השני הזה הוא פרצוף ייששו"ת, שהאציל אותו א"א, כעין זרע של משי. שא"א היה מוכרח להיעלם, בעת האצלתו את הפרצוף הזה. ובהיכל ההוא זרע אורות לתיקון שלו. כמ"ש, עוטה אור כשלמה, כשהוא אור מעוטף בלי התפשטות. והוא סתום. נקרא אז אויר, שהאור נעשה סתום ע"י אות י, שנכנסה במילה אור, ונעשה הצירוף אויר, נקודה בהיכלו.

מלכות נקראת נקודה, ויששו"ת שהם בינה נקראים היכל. במיתוק מדה"ר עלתה הנקודה בהיכלו של א"א, שהמלכות עלתה לבניה. ונמצא, שאור ההיכל נסתם ונעשה לאוויר, קומת רוח. כי כשיש שם כל ה' אורות נרנח"י, נקרא בשם אור. אבל ע"י עליית הנקודה להיכל, נעשה הסיום והזיווג מתחת החכמה. ובינה ת"ת ומלכות ירדו מחוץ ההיכל למטה. וכיוון שלא נשאר בהיכל אלא ב' כלים כו"ח, לא נשאר שם אלא ב' אורות נ"ר. ואור רוח מכונה בשם אוויר. הרי שמסיבת עליית הנקודה לאור ההיכל, הסתלק האור משם, מהג"ר, נשמה חיה יחידה, ולא נשאר שם אלא קומת הרוח נפש, האוויר.

מקבלת חכמה, מסיבת יציאת בינה דא"א לגוף, ונבחנים משום זה לבחינת גוף בחוסר ראש.

לכן אשר, ראש שיצא מראשית. המילה אשר, שסדר אותיותיה הפוך מהצירוף ראש, מורה שהייתה בראש דא"א, אלא שיצאה ממנו. כלומר ישו"ת, בינה דא"א, שיצאה מראש לגוף. וע"כ אותיות אשר, כמו ראש. ומה שהתהפך הסדר, הוא מחמת יציאתו מראש דבראשית, ראש דא"א.

7. אחר שניתקן הנקודה והיכל כאחד, אז בראשית, א"א, כולל התחלה עליונה לאור החכמה. היסודות מכונה בשם, אשר, שמורה ראש שיצא מראשית, אחר שניתקן ישו"ת בנקודה ובהיכל כאחד, בעליית הנקודה, מלכות, לבינה, ההיכל. בעת שנשאר בא"א רק כו"ח, ובינה ותו"מ דראש דא"א יצאו ממדרגת ראש למתחת הראש. וכן נשאר בישו"ת רק כו"ח, ובינה ותו"מ שלו ירדו למדרגה שמתחתיהם, לזו"ן.

הנה בעת שנעשה המיעוט הזה, נכלל בא"א התחלה עליונה לגילוי החכמה אל התחתונים. כלומר, שלולא נעשה המיעוט הזה, לא היו המוחין דחכמה מגיעים אל הזו"ן ולנשמות הצדיקים. אח"כ, התחלף המראה של אותו ההיכל, ונקרא בשם בית.

פירוש. כי בעת המיעוט, שניתקן נקודה והיכל כאחד, היה ההיכל רק באור החסדים בלי חכמה, גוף בלי ראש, שהנקודה נכנסה באור ההיכל, ונעשה האור לאויר, שהוא אור חסדים. ולעת גדלות, ע"י העלאת מ"ן ממע"ט של הצדיקים, יוצאת הי מאויר וחוזר ההיכל להיות אור. ואז נבחן, שהתחלף גוון החסדים של ההיכל, וחזר וקיבל גוון החכמה. ואז מתחלף ג"כ שמו של ההיכל לשם בית. כי בעת שיש אור החכמה בהיכל, הוא נקרא בית.

ובעת שהנקודה באויר, האור סתום ואינו נראה כלל. ובשעה שההארה מתפשטת להתגלות, יוצאת מאויר הזה נקודה אחת, ומה שנשאר אחר יציאת הנקודה, הוא אור. ונקודה זו, אחר שיצאה מאור זה, התלבש האור בהיכל העליון בארבע גוונים חו"ב תו"מ, ואז הוא בית. ועליו נאמר, בחכמה ייבנה בית. שבעת שהי יוצאת מאויר וחוזרת להיות אור, השתנה שם ההיכל להיקרא בשם בית.

אמנם זה אחר התלבשות החכמה בחסדים, שעם התלבשות הזו מתפשטים ארבעה הגוונים חו"ב תו"מ. וזה מכונה להלן בשם התפשטות ליישוב הבית. אמנם כאן עוד לא הייתה התלבשות החכמה בחסדים, אלא רק אור חכמה בלי חסדים, ונמצא רק שהתחלף גוון החסדים לגוון החכמה. ונבחן משום זה, שהאור סתום

קטנות, נעשו עם הזו"ן לאחד. והם מקבלים בהם את המוחין דאמא, שהם או"י, שאמא השאילה בגדיה לבתה.

6. זוהר, א"א, הוא בראשית, כי ראשון אל הכול שמו. אחר שפירש הכתוב, בראשית ברא אלקים, בדרך הכלל על א"א, שהאציל לישו"ת, הנקרא אלקים, חוזר לבאר הדברים בדרך פרט. ואומר, שהמילה בראשית היא שם קדוש, והוא השם של א"א, ששמו ראשון אל הכול, שבמוחין דזוהר הרקיע, נבחן א"א ראשית הכול. מטעם, שהוא הפרצוף הראשון המתוקן בסוד נקודה ראשונה, המפתחא.

השם הקדוש אהי"ה, חקוק בצדדיו דא"א, שהם או"י עילאין, המלבישים בימין ובשמאל של א"א עד החזה, שהם השם אהי"ה. והם תמיד באוירא דכיא, כי הי לא יצאה מאויר שלהם לעולם. ואילו המוחין דזוהר הרקיע אינם נמצאים בהם. השם אלקים חקוק בעטרה, מוחין דג"ר, כמ"ש, צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אימו. ישו"ת, השם אלקים, חקוק בא"א בעטרה, במוחין דג"ר.

וסובב על ביאור השמות, אהי"ה אשר אהי"ה. אהי"ה הראשון, או"י עילאין, החקוקים ורשומים בצדדיו של א"א, אוירא דכיא, ולא נודע. אלקים חקוק בא"א בג"ר, בזוהר הרקיע, ישו"ת. שהוא היכל נסתר וגנוז, התחלת גילוי בראשית. השם אלקים, הוא המילה, אשר, שבאהי"ה אשר אהי"ה. באופן שאהי"ה הראשון או"י עילאין, ואשר הוא ישו"ת, אלקים, היכל נסתר וגנוז בעת קטנות, התחלת גילוי בראשית. שבישו"ת התחלת הגילוי דמוחין דזוהר הרקיע מא"א, שהוא ראשית.

אשר, ראש שיצא מראשית. אשר, אותיות ראש בסדר הפוך. ר' ראשונה בראש, אחרונה באשר, המורה שהוא ראש שיצא מראשית, מא"א, וע"כ יצא מראש ונעשה לבחינת גוף בלי ראש.

ביאור הדברים. כדי להאציל לישו"ת, התכסה ונעלם א"א, בדומה לזרע המשי, שעשה מקודם אותו התיקון של עליית המלכות לבינה בפרצופו עצמו, בכדי להאציל במידה זו את ישו"ת. ולפיכך ניתקן א"א רק בכו"ח בראש, והבינה שלו יצאה לחוץ מראש למדרגת גוף. ומהבינה הזו ניתקנו פרצופים או"י וישו"ת, מהג"ר שלה ניתקנו או"י עילאין ומהו"ק שלה ניתקנו ישו"ת.

ולפיכך נשאר או"י בראש תמיד, אע"פ שהם רק חסדים. כי הג"ר דבינה אינן מקבלות חכמה אפילו כשהן בראש. ולפיכך אינם מרגישים שום שינוי בהיותם מחוץ לראש. משא"כ ישו"ת, ז"ת דבינה דא"א, שדרכם לקבל חכמה, התמעטו

ושנשאר בישסו"ת, הרי אז חוזר ומתגלה בישסו"ת השם אלקים כבתחילה. אלא שנבחן שהשם אלקים הוא נסתר וסתום בישסו"ת, משום חוסר התלבשות החסדים.

כיוון שנזרע לתיקון היישוב, נקרא אז בשם אלקים נסתר וסתום. כלומר, אע"פ שעוד אין שם התפשטות היישוב, שהוא מוחין דג"ר המאירים, מ"מ, כיוון שנעשה תיקון המכשיר את התפשטות היישוב, ביציאת ה"י מאויר, שהעלה אל"ה בחזרה לישסו"ת, הרי נשלם בהם השם אלקים. אלא שהוא בחינת אלקים נסתר וסתום, כל עוד שאין שם התפשטות ליישוב הבית.

8. הזוהר הוא סתום וגנוז, מטרם שהבנים באו בתוכו להוליד, והבית עומד בהתפשטות התיקון של זרע קודש. וכל עוד שלא התעברה, ולא התפשט התפשטות של יישוב בבית, אינו נקרא עוד בשם אלקים. אלא הכול הוא עוד בכלל בראשית. כלומר, מטרם שהתפשטו ד' תיקונים, אינו נקרא בשם אלקים, כי אינו מאיר בשלמות. ונבחן שהכול כלול עוד בכלל א"א, הנקרא ראשית.

ויש כאן ד' תיקונים: עיבור א', מוחין דו"ק, עיבור ב', מוחין דג"ר. וזה סדרם:

א. מטרם שהבנים באו בתוכו להוליד, עיבור א'. כניסת ה"י באור, שנעשה לאויר, שאז יוצאים הו"ק של המדרגה.

ב. הבית עומד בהתפשטות התיקון של זרע קודש, התיקון של יציאת ה"י מאויר, שמכונה מוחין דו"ק.

ג. כל עוד שלא התעברה, עיבור ב' דזו"ן. להיותם דבוקים באותיות אל"ה מקטנות, כשיצאה ה"י מאויר ועלו אל"ה מזו"ן, עולים עימהן גם הזו"ן לישסו"ת, שנבחן לעיבור ב'.

ד. לא התפשט התפשטות של יישוב בבית, התפשטות המוחין דג"ר, שאז נעשה בחינת יישוב בבית.

לכן נאמר, הזוהר הוא סתום וגנוז:

א. מטרם שהבנים באו בתוכו להוליד, ב. הבית עומד בהתפשטות התיקון של זרע קודש,

ג. כל עוד שלא התעברה,

ד. לא התפשט התפשטות של יישוב בבית.

מטרם שעברו על ישסו"ת אלו ארבע התיקונים בזה אחר זה, אין הישסו"ת נקרא אלקים, אלא הכול הוא עוד בכלל בראשית, א"א. ומה שבתיקון ב', נקרא אלקים, הרי שם הוא נסתר וסתום, ואינו מאיר כלל. אבל בגמר אלו ד' התיקונים, נקרא בשם אלקים, המאיר כל המוחין אל הזו"ן.

ואינו מאיר. כי אין אור החכמה יכול להאיר בלי לבוש של אור החסדים.

ומטעם זה, נקראת יציאת ה"י מאויר והתגלות אור החכמה בשם התפשטות של תיקון הבית. להבדיל, שעוד אין כאן התפשטות ליישוב הבית. כי כל עוד שהאור סתום, אין בבית יישוב לדור בו, אלא שזה תיקון ראשון, שאי אפשר להשיג הג"ר זולת תיקון זה. ולכן מכונה רק תיקון הבית, ולא יישוב הבית.

לכן נאמר, שהתחלף המראה של אותו ההיכל, ונקרא בשם בית. כלומר, שהתחלף גוון החסדים שבהיכל לגוון החכמה, ונקרא בשם בית. ונקודה עליונה, פרצוף א"א, נקרא ראש, ונכללים זה בזה בסוד בראשית. כלומר, שאע"פ שהתחלף גוון החסדים לאור החכמה, מ"מ אין הבית יכול לעמוד בפני עצמו לבחינת יישוב הבית, משום חוסר התלבשות באור חסדים. ולפיכך נבחן, שהבית עוד נכלל בא"א, שנקרא ראש. ונעשה על כך הצירוף בי"ת רא"ש ביחד, שהוא אותיות בראשית, המורה שהבית אינו מאיר בפני עצמו, אלא עוד נכלל בהארט א"א.

והארה זו מכונה בשם מוחין דו"ק. כי בעת שה"י הייתה באור ההיכל, היה ההיכל בבחינת אויר, חסדים בלי חכמה, המכונה ו"ק בלי ראש. ועתה, כשה"י יצאה מאויר ההיכל, וחזר ההיכל להיות אור החכמה, בחינת ג"ר, זה נחשב רק למוחין דו"ק. שאע"פ שיש מוחין, מ"מ עוד הוא כמו ו"ק בלי ג"ר, מטעם חיסרון של חסדים, שאין אור החכמה יכול להאיר בלי התלבשות באור החסדים.

בי"ת רא"ש כלולים זה בזה בסוד בראשית, כל עוד שהם כאחד, כל עוד שאין יישוב בבית, שאין עוד התלבשות חכמה בחסדים, המגלה בבית ארבעה גוונים חו"ב תו"מ, שהם מוחין דג"ר. אבל מטרם זה נבחן רק למוחין דו"ק בלבד, כי החכמה אינה מאירה בלי התלבשות בחסדים.

כיוון שנזרע לתיקון היישוב, נקרא אז בשם אלקים נסתר וסתום. פירוש, כי בעת שה"י נכנסה לאור ונעשה לאויר, נבקעה המדרגה לשני חצאים. כו"ח לבדם נשאר במדרגה, ובינה ותו"מ נפלו למדרגה שמתחתיה. ישסו"ת נקרא אלקים. ונמצא, אחר שנשאר בחצי מדרגה, נבחן שבי אותיות מ"י דאלקים נשאר במדרגה דישסו"ת, וגי אותיות אל"ה, נפלו ממדרגת ישסו"ת למדרגה שמתחתיה, והשם אלקים נעלם מהם לגמרי.

אבל אח"כ, כשיצאה הנקודה מאויר ההיכל, וחזר ההיכל להיות אור החכמה, כי ע"י מ"ן של הצדיקים נמשכה הארה עליונה מע"ב ס"ג דא"ק, המוציא את המלכות ממקום בינה, ומחזיר אותה למקומה כבתחילה, שאז חוזרים ג' הכלים בינה וזו"ן, המכונים אל"ה, ומתחברים שוב עם מ"י,

זריעה א', חולם, אשר, ראש שיצא מראשית.
זריעה ב', שורוק, שהתחלף גוון אותו ההיכל,
מגוון אור חסדים לגוון אור החכמה, ונעשה
לזוהר סתום.

זריעה ג', חיריק, שעלו לתוכם הזו"ן עם
אותיות אל"ה שלהם, והתמעטה התבונה מתוך
שהתעברה עם הזו"ן.

האותיות הן כלים, ונקודת חולם עומדת מעל
לאותיות. וביציאת הבינה מראש דא"א לז"ק,
נמצא אור ג"ר דישו"ת נשאר בתוך הראש
דא"א, ואינו מתלבש בתוך הכלים דישו"ת.
בדומה לנקודת החולם, שאינו בתוך האותיות,
אלא למעלה מהן. ולפיכך מכונה זריעה זו בשם
חולם.

ונקודת שורוק, מְלֶאפּוּם, ו' ונקודה בתוכה, ו'
הנקודה מלובשת בתוך האותיות, שהן הכלים. כן
בעת שישו"ת החזירו אליהם אותיות אל"ה ועלו
לראש דא"א, הנה שוב בא אור הג"ר דא"א לתוך
הכלים שלהם, כדמיון נקודת השורוק המלובשת
בתוך האותיות. וע"כ מכונה זריעה זו בשם
שורוק.

ונקודת החיריק עומדת מתחת האותיות, שהן
הכלים. וכן המיעוט הזה, שישו"ת משיגים
מכוח הזו"ן, שהתחברו בהם, אינו ממדרגת
הכלים שלהם עצמם, אלא ממדרגה שמתחת
הכלים שלהם, שהם הזו"ן שמתחתיהם, בדומה
לנקודת חיריק, העומדת מתחת האותיות. ע"כ
נקראת זריעה זו בשם חיריק.

ואותה הנקודה העליונה, א"א, זרע בתוך
אותו היכל, בינה, ג' נקודות: חולם, שורוק,
חיריק. ונכללו זו בזו, ונעשו אחד. קול היוצא
מחיבורן של ג' נקודות יחד.

פירוש. כי אחר שהנקודה, א"א, זרע
בישו"ת, הנקרא היכל, ג' זריעות חולם שורוק
חיריק, היו ישו"ת בבחינת אלקים נסתר
וסתום. עד שיצאה קומת חסדים על המסך
דחיריק, שהיא מסך דבחינה א' שבזו"ן, המזדווג
עם אור העליון, ויוצאת עליו קומת נ"ר, שהיא
קומת חסדים. ואז התלבש אור החכמה בלבוש
כבוד שמאיר. וברא אל"ה, ונשלמו בשם אלקים.

כי קומת חסדים נעשה לבוש כבוד לאור
החכמה. ואז המ"י, שהוא החולם, התחברה עם
אותיות אל"ה, שעלו והתחברו בה בנקודת
השורוק, והתגלה השם אלקים, ע"י לבוש כבוד
דחסדים, שיצא ע"י המסך דחיריק. והנה נבחן
עתה, שכל ג' הזריעות נשלמו יחד, ע"י המסך
דחיריק. כלומר, ע"י קומת חסדים, שיצאה על ידו.

כי קומת החסדים השלימה כולן. וכולן נקשרו
ע"י זה, ונכללו זו בזו, כמו בחינה אחת. שהרי
בחוסר אחת מהן, הייתה נמנעת שלמות הזו.

כשנגמרו ד' התיקונים וניתקן בשם אלקים,
הוציא תולדות האלו, מאותו הזרע שנזרע בו.
כלומר, אחר שעברו על הישו"ת ד' התיקונים,
עיבור לז"ק, מוחין דז"ק, עיבור ב' לז"ק דגדלות,
מוחין דג"ר דגדלות, אז מאיר השם אלקים
בשלמות בישו"ת. ומאציל המוחין אל הבנים,
הזו"ן, שעלו אליו בב' העיבורים. שהמוחין דזו"ן
הם הזרע שנזרעו בישו"ת.

מי הוא אותו הזרע שבישו"ת? הוא האותיות
החקוקות האלו, התורה. ז"א, הנקרא תורה,
שיוצא מאותה הנקודה, שהיא א"א. שבהיותו
בעיבורים בישו"ת, מקבל מוחין דחכמה מא"א.

9. נקודה עליונה, א"א, זרע בתוך היכל
הישו"ת, ג' נקודות: חולם, שורוק, חיריק.
חולם גוון חסדים, נקודה והיכל כאחד. שורוק
גוון חכמה, אור סתום. חיריק לבוש כבוד
דחסדים, היוצא על מסך דזו"ן, מלביש גוון
החכמה בגוון החסדים, זה בתוך זה, ומאירים
שניהם בכל שלמותם.

ביאור הדברים. כי תמצא כאן ג' זריעות. כי
כל בחינת סתימה, הנעשה באור, נבחנת לזריעה:

א. זריעה ראשונה. בעת יציאת ישו"ת
מהראש דא"א, בעניין, אשר, ראש שיצא
מראשית, וניתקנו בנקודה ובהיכל כאחד,
שנעלמו מהם הג"ר דאורות, ונשאר בו"ק חסר
ראש. ובעת ההיא נפלו ג' אותיות אל"ה שלהם
למדרגת הזו"ן, והישו"ת נשארת רק בב' כלים
גוי"ע, אותיות מ"י.

ב. זריעה שנייה. בעת שהתחלף גוון אותו
ההיכל מגוון חסדים לגוון חכמה, כי הנקודה
שהייתה במקום בינה, חזרה למקום הפה, וג'
כלים בינה ותו"מ, אל"ה, עלו והתחברו לישו"ת,
ויכלו לעלות לראש א"א, ולקבל גוון החכמה.
אמנם נעשו לזוהר סתום, מחוסר חסדים.

ג. זריעה שלישית. אחר שהעלו הישו"ת ג'
הכלים אל"ה שלהם, גם הזו"ן עלו עימם, כי
העליון היורד לתחתון נעשה כמוהו ממש. וכיוון
שהכלים אל"ה של ישו"ת נפלו למקום הזו"ן,
נעשו דבוקים בזו"ן כמו מדרגה אחת, ולכן עתה,
כשישו"ת העלו בחזרה אל"ה למדרגתם, גם
הזו"ן נמשכו עימם למדרגת ישו"ת. ונבחן
שהישו"ת, התבונה, התעברה עם הזו"ן. כי באו
בקרבה, כדוגמת ולד, המונח במעי אימו, ואוכל
מה שאימו אוכלת. כלומר, שהם מקבלים שם
מכל האורות שבתבונה, כמו שהיו באמת
מעצמות התבונה. וכלפי ישו"ת נחשב ביאת
זו"ן אליהם לבחינת זריעה, להיותם בחינה שפלה
מהם, והם נעכרים באיזה שיעור בסיבת
התכללותם בהם.

וג' זריעות אלו נקראות חולם שורוק חיריק:

אחייה אחרון, זוהר, הכולל כל האותיות והגוונים באופן זה. גוונים הם חוי"ב תו"מ, ואותיות הן הכלים. אחייה אחרון, ז"א, שמייס, אור החסדים, היוצא ומלביש על החכמה. ומיי אל"ה מתחברים בשם אלקים. הנה הזוהר שלו כולל כל האותיות, שהן הכלים, וכל הגוונים, שהם האורות. כי לא יצאו, אלא בכוח מסך דחיריק שבו, שכל הזריעות דחולם שורוק חיריק נכללות בז"א. וע"כ הקול הזה כולל את כולם.

10. עד כאן כמ"ש, ה' אלקינו ה'. וגי' מדרגות אלו כנגד סוד העליון, בראשית ברא אלקים. כי ה' אלקינו ה', הם חב"ד. ה' חכמה, אלקינו בינה, ה' דעת. וכן, בראשית ברא אלקים, אחייה אשר אחייה, ג"כ חב"ד.

וכל המתבאר עד כאן, הוא ה' אלקינו ה'. וגי' מדרגות אלו, שהן גי' מדרגות שבגי' שמות חב"ד, הן כנגד בראשית ברא אלקים. בראשית הוא אחייה ראשון, חכמה. ברא הוא אשר, שיצא מראש, וכן חזרתו לראש בזוהר סתום, שהוא בינה, אלקים נסתר וסתום, כי עמוק וסתום בשמו, ואינו יכול להתגלות בלי חסדים. ואלקים הנגלה הוא אחייה אחרון, דעת.

כי אחר שיצאה קומת חוי"ג על מסך דזו"ן, והתלבשה החכמה בחסדים, אז התחברו מיי אל"ה, ונשלם שם האלקים. כי הגילוי של שם אלקים, בא רק באחייה אחרון, שהוא הדעת וזו"ן. הרי שבראשית ברא אלקים הם ג"כ חב"ד, כמו אחייה אשר אחייה, וכמו ה' אלקינו ה'.

בראשית, סוד קדמון. חכמה הנקראת ראשית. ברא, מורה על סוד סתום, כדי שיתפשט הכול משם. כי ברא מורה סתימה ומיעוט. והיא הזריעה של חולם שורוק חיריק. שהכול מתפשט ומתקיים ע"י הזריעה הזאת. השם אלקים הוא לקיים הכול למטה. כי ע"י חיבור מיי אל"ה להשלים שם האלקים, ע"י לבוש דחסדים שמאיר בדעת, ממנו מתקיימים הכול, חוי"ב וזו"ן שלמטה.

את השמיים, מורה על זכר ונוקבא כאחד, שאסור להפריד אותם. ז"א נקרא שמייס, הנוקבא נקראת אַת. ונמצא כי, את השמיים, מורה על ז"א ונוקבא ביחד. וע"כ נרמזת גם הנוקבא בז"א, להורות שאסור להפריד ביניהם, אלא לייחד אותם כאחד, שהם קול ודיבור, הוי"ה אדניי. והקול והדיבור מיוחדים כאחד.

11. אַת, כשנוטלת כל האותיות, היא הכלל של כל האותיות, ראש וסוף. הנוקבא נקראת אַת, בעת שנוטלת כל האותיות, מטעם שהאותיות הן כלים והכלים נכללות רק בנוקבא. והיא הכלל מראש, א', עד סוף, ת'. ולכן הנוקבא נקראת א"ת.

אחי"כ מתווסף על אַת אות ה', כדי לחבר כ"ב אותיות עם ה'. כי אחר שכבר נכללו מכל אותיות

ועתה יש להן כל ארבע גוונים, חוי"ב חוי"ג. כי חוי"ב יצאו ע"י מיי אל"ה, שהן חולם שורוק. וחוי"ג ע"י המסך שבחיריק. והן משלימות זו על זו. ונעשו קול אחד. ז"א נקרא קול, שהוא החיריק, שעליו יצאה קומת חסדים, שחיברה מיי אל"ה בשם הקדוש אלקים. והתחתון, המשלים לעליון, זוכה באותו שיעור המוחין, שהשלים לעליון. ונמצא, שבכל אלו ארבע הגוונים חוי"ב חוי"ג, שיצאו ע"י השלמת גי' הזריעות חולם שורוק וחיריק, זכה בהן הז"א. כי לא יצאו שם אלא על ידו.

ולכן נאמר, ונעשו אחד. קול היוצא מחיבורן של גי' נקודות יחד. כי חולם שורוק חיריק התחברו כולם במוחין של הז"א, ונולד ויצא מישויות ולחוץ, ובא למקומו באותם המוחין חוי"ב חוי"ג, שהתחברו בו בחיבור אחד.

בעת שהקול יצא, יצאה בת זוגו עימו, שכוללת כל האותיות, כמ"ש, את השמיים, שהן קול ובת זוגו.

פירוש. כי ענין זכר ונקבה הוא, שהאור מיוחס לזכר, והכלים, אותיות, לנקבה. וע"כ נקראת הנוקבא בשם אַת, להורות שבה נכללות כל האותיות מא' עד ת'. ולכן בעת שיצא הז"א, ונולד מהבינה, ובא למקומו, יצאה גם הנוקבא עימו, שהיא כוללת כל הכלים, הנקראים אותיות. כמ"ש, את השמיים, אשר השמיים הוא ז"א, הנקרא קול, אַת היא שם הנוקבא. הרי שיצאו קול ובת זוגו, שהם זו"ן.

קול, שמייס, הוא שם אחייה האחרון. כי אחייה אשר אחייה, הן חב"ד, אחייה ראשון חכמה, אשר בינה, אחייה אחרון דעת. ספירת הדעת היא זו"ן שבמוחין דבינה, כי כיוון שכל עיקרם של המוחין דיסויות, להשלים שם הקדוש אלקים, הוא ע"י החיריק שבזו"ן, שעלו עם אותיות אל"ה, כלומר ע"י קומת החסדים והגבורות, שיצאו שם על מסך שלו. לפיכך משאיר שם הזו"ן את בחינתו בהכרח, גם אחר יציאתו ולידתו למקומו. כי זולת לבוש כבוד דחסדים שלו, לא נשלם שם שם האלקים.

ובחינת הזו"ן, שהשאיר ביסויות, להיות שם לקומת חוי"ג, להלביש תמיד אור החכמה בלבוש שלו המאיר, הוא הנקרא ספירת הדעת. הרי שספירת הדעת הוא הז"א עצמו, שנשאר להאיר ביסויות. אלא כיוון שהנוקבא כלולה בגופו של הז"א תמיד, לכן יש בדעת ב' בחינות: ימין ושמאל. הימין נקרא חסדים, הזכר שבדעת. השמאל נקרא גבורות, הנוקבא שלו. אמנם שניהם הם בחינת הז"א עצמו. ולכן קול, שמייס, הוא שם אחייה האחרון, הדעת שבבינה. אבל אין לפרשו על הזו"ן ממש, כי השם אחייה בבינה לבדה ולא בז"א, אלא חל על הדעת.

ושבו קנו מקום חדש, ואח"כ בגדלות חזרו למקומם.

ג. אחר חזרת אותיות אל"ה עם זו"ן למדרגתה, היא מקבלת קומת חו"ג, היוצאת על המסך דזו"ן, הדבוקים באל"ה שלה. שאז מתלבש אור החכמה בחסדים, ומ"י מתחברת באותיות אל"ה ונשלם שם אלקים. ששם אלקים מתגלה רק בקיבוץ של ג' מקומות. כי משם יש לשם אלקים צירופים רבים. כי יש ק"כ (120) צירופי אלקים, לפי תמורת השליטה של ג' מקומות.

עד כאן הוא סוד סתר שבסתרים, שחקק ובנה וקיים בדרך סתום, בסוד פסוק אחד. פירוש. חקק ובנה וקיים, זה שלושה מקומות:

חקק, היא נקודת החולם, שהוציאה הבינה מראש לוי"ק, שע"י זה נפלו אותיות אל"ה שלה לזו"ן, ונחשב שנעשה בה חקיקה וחסרון, כי נאבדו לה אותיות אל"ה.

ובנה, הוא עניין החזרתה את אותיות אל"ה אליה, וחזרתו לראש א"א למקום חכמה, שזה נחשב לבניין שלם של ע"ס שלה מבחינת הכלים. כי עתה השיגה אותיות אל"ה ונשלמו ע"ס שלה מבחינת הכלים. וכן עלתה למקום החכמה. אמנם עוד אין לה קיום שם, לקבל החכמה מא"א מחוסר חסדים. וע"כ לקיום היא צריכה.

וזהו, וקיים, כי בזיווג על מסך דחיריק, שהשיגה לבוש דחסדים, אז התלבש אור החכמה תוך החסדים, והתקיימו המוחין שלה בארבע גוונים חב"ד.

וכל זה בדרך סתום, בג' זריעות חולם שורוק חיריק, שמרומז בפסוק, והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע.

13. בראשית אותיות בר"א שי"ת (6). מקצה השמיים ועד קצה השמיים, יש ו"ק המתפשטים מהעליון. כי בראשית הוא א"א, אותיות בר"א שי"ת, להורות שא"א שורש הו"ק דז"א. ז"א נקרא שמיים. מקצה השמיים ועד קצה השמיים, הוא כולל כל הספירות שבז"א, כל הו"ק שלו, אשר כולם לקח מו"ק עליונים, הנמשכים מא"א, מהעליון, בהתפשטות של ברא.

פירוש. כי ע"י, אשר, שיצא מראש דבראשית, שהוא התפשטות של ברא, שהוא זוהר סתום, הכולל חולם שורוק חיריק. ע"י זה השיג הז"א ו"ק עליונים מא"א, ו"ק דחכמה בקול ובדיבור.

מתוך נקודה ראשונה, א"א, ברא התפשטות נקודה אחת שלמעלה. מתוך שא"א הוציא הבינה לחוץ, ברא התפשטות נקודה אחת שלמעלה, שבהוציאה לחוץ, נכנסה נקודה באור הבינה, ונעשה אויר, וזה, ברא. וע"י זה נברא גם התפשטות הנקודה מתוך האויר והחזרתה לאור,

דז"ת, מתווסף עליה ה"ר מאמא. ואז היא ראויה לזיווג עם הז"א. ואז היא נקראת אתה, כמ"ש, ואתה מחייה את כולם. כי ע"י זיווג עם ז"א, יכולה להחיות כל הצבאות שלה שבג' העולמות בי"ע, ולהשפיע להם בכל צורכם.

את היא אדנ"י. השמיים, הו"י"ה, שהוא העליון לשם אדנ"י. כי הז"א הנקרא השמיים, ונקרא קול, הוא הו"י"ה. והנוקבא שלו, את, נקראת דיבור, והיא אדנ"י.

12. ואת הארץ, מורה על התיקון זכר ונוקבא, בעניין והו"י"ה, והכול אחד. כי כמו שהשמיים בכתוב, את השמיים, כולל זכר ונוקבא, כן הנוקבא, ארץ, כוללת ג"כ זכר ונוקבא. וזה נרמז במילה ואת. כי את, הנוקבא, ו' הזכר שבנוקבא.

ההבדל בין השמיים, ז"א העליון, קול, ובין ז"א התחתון, הכלול באות ו' שבמילה ואת, ע"י מביא עניין והו"י"ה, שהו' היא לרבות בית דינו, הנוקבא, הכלולה עימו יחד. כי בכל מקום שנאמר והו"י"ה, פירושו, הוא ובית דינו. כן ז"א הכלול בנוקבא כאן באות ו' שבמילה ואת, כלול בבית דינו, הנוקבא.

כי זו"ן נחלקים לבי' פרצופים, כמ"ש, ואנוכי איש חלק. שמחזה ולמעלה נקראים ישראל ולא, ומחזה ולמטה נקראים יעקב ורחל. וע"כ, את השמיים, הם זכר ונוקבא העליונים, הנקראים ישראל ולא, מחזה ולמעלה דזו"ן. ואת הארץ, הם זכר ונוקבא התחתונים, הנקראים יעקב ורחל, שמחזה ולמטה דז"א.

וקורא הנוקבא של את השמיים, בשם אדנ"י, שהוא שם הנוקבא הקטנה רחל, כי מדובר במוחין דגדלות דזו"ן. כי רק בעת הגדלות נקראים הזו"ן קול ודיבור, שאז הזו"ן פב"פ בקומה שווה, שהנוקבא הקטנה רחל עולה למעלה במקום נוקבא הגדולה לאה, ומלבישה אותה. וע"כ נקראת הנוקבא אז ע"ש נוקבא הקטנה אדנ"י. כי אז גדלה נוקבא הקטנה בקומת נוקבא הגדולה. ובעת ההיא שמה אדנ"י, בייחוד יאהדונה"י, קול ודיבור כאחד.

הארץ היא השם אלקים, כעין העליון, הראויה להוציא פירות ותולדות. הנוקבא נקראת ארץ רק כשאמא השאילה בגדיה לבתה, ונתקנה כעין העליון, עם מוחין של אלקים, שהוא בינה, בייחוד תחתון. שאז, מה שהייתה יבשה, נעשתה לארץ מוציאה פירות ותולדות.

השם הזה כלול בשלושה מקומות. ומשם מתבאר שלמות של שם אלקים, ע"י חיבור בשלושה מקומות:

א. מ"י, אשר, שיצא מראשית, כי מקומה היה בראש א"א ויצאה למקום גוף שלו.

ב. אותיות אל"ה, אח"פ שלה, שנפלו לזו"ן,

בחזרה את אותיות אל"ה, נמשכים עימהן גם הזו"ן לראש. והן כדוגמת ידיים, המעלות את הזו"ן ממקומם התחתון למקומה עצמה.

וגי"פ י"ד בגי"מ"ב. וזהו שהשם מ"ב נקרא שם המעלה. אמנם שם מ"ב עצמו הוא מחזה ולמעלה דא"א, ששם גי' פרצופים: עתיק א"א ואו"א, שהם: הוי"ה פשוטה ד' אותיות, פרצוף הכתר, שהוא עתיק, כתר של מ"ה.

הוי"ה במילוי י' אותיות, פרצוף החכמה, שהוא א"א, ע"ב של מ"ה.

והוי"ה במילוי המילוי כ"ח (28) אותיות, פרצוף הבינה, שהוא או"א, ס"ג של מ"ה.

ד', י' וכ"ח אותיות ביחד מ"ב אותיות. וכיוון שז"א עולה אל הבינה, משיג שם ג"ר שמחזה ולמעלה דא"א, שהם גי' פרצופים כח"ב, שהם מ"ב אותיות.

שמכאן כל המוחין דזו"ן. הרי מתוך נקודה ראשונה, שהיא א"א, ברא התפשטות הנקודה מאויר, שמכאן הו"ק דז"א, המרומזים בבראשית, ברי"א שיי"ת.

ובמה שנאמר, נקודה אחת שלמעלה, ספר הזוהר רומז על ב' נקודות, שיש במסך דאו"א עילאין, הנקראות מנעולא ומפתחא. והתפשטות ה"י מאויר, הוא רק על נקודה אחת מהן, שהיא המפתחא. אבל נקודה דמנעולא נשארת באו"א עילאין, ואינה יוצאת מאויר דאו"א עילאין.

וכאן נחקק השם של מ"ב (42) אותיות. פירוש. ענין החקיקה של שם מ"ב, הוא גי' ידיים דאמא, שהתחדשו מכוח שהוציא א"א את הבינה לחוץ, שהן אותיות אל"ה דאמא, הנבחנות לחג"ת דאמא, הנקראות ידיים. כי בידיים אלו היא מעלה את הזו"ן אליה. מתוך שבעת יציאתה מראש, נפלו אל"ה שלה לזו"ן. ע"כ, בעת שמעלה

טעמים נקודות ואותיות

[טעמי נקודי ואתון]

הטעמים הנקודות והאותיות מתחלקים בעצמם לטעמים נקודות ואותיות: טעמים נקודות אותיות בטעמים, וכן בנקודות, וכן באותיות. והם גי' בחינות רת"ס, בכל אחת מהטעמים ומהנקודות ומהאותיות.

רת"ס דטעמים הם טעמים עליונים, טעמים אמצעיים, טעמים תחתונים. כלומר, טעמים ממעל לאותיות, כמו פֶּשְׁטָא ורביעי, ושבתוך האותיות הם פסיק ומקף, ושלמטה מאותיות, הם כמו מִירְכָא וטְפָחָא. ועד"ז בנקודות יש נקודות שלמעלה מאותיות, כמו חולם. ושבתוך האותיות, כמו שורוק, מלאפוס, שהנקודה בתוך אות וי, כזה וי. ושלמטה מאותיות, כמו החיריק. ועד"ז באותיות, שהן זו"ן.

ותחילה הזוהר הביא גי' בחינות הטעמים, שהן גי' מיני הזוהר:

א. זוהר סתום מכל סתום, זוהר עתיק, כי עתיק כתר דאצילות, וע"כ הוא טעמים דטעמים.

ב. זוהר ראשית, א"א, טעמים אמצעיים, נקודות דטעמים.

ג. זוהר סתום, ישו"ת, טעמים תחתונים, אותיות דטעמים.

וכאן מתחיל מעתיק, כתר, בהיותו מדבר מפרצופים וכלים, שנמשכים מפרצוף כתר דא"ק.

ואח"כ הביא שוב גי' מיני זוהר, שמפרש אותם על השמות אהי"ה אשר אהי"ה, מוחין חב"ד, בענין בראשית ברא אלקים. ושם משנה הסדר:

14. והמשכילים יזהירו, כמו הטעמים המנגנים. וע"פ הנגינה שלהן הולכות אחריהן האותיות והנקודות. ע"ס נחלקות לגי' עיקרים: טעמים, נקודות, אותיות. הטעמים כתר, הנקודות חכמה, האותיות ישו"ת וזו"ן. וזהו רק מבחינת הכלים. אמנם מבחינת המוחין, נבחנים הטעמים לחכמה, הנקודות לבינה, והאותיות לזו"ן.

וההפרש בין המוחין לבין הכלים נמשך מב' פרצופים דא"ק. כי הכלים נמשכים מפרצוף הכתר דא"ק, ששם האורות מלובשים בכלים שלהם כהלכתן. אמנם המוחין נמשכים רק מפרצוף ע"ב דא"ק, ששם התחלפו האורות בסדר התלבשותם בכלים, מטעם שהוא חסר ממלכות דכלים ומכתר דאורות. וע"כ התלבש שם אור חכמה בכלי דכתר שלו, ואור בינה בכלי דחכמה, ואור ז"א בכלי דבינה.

וע"כ מבחינת הפרצופים והכלים, הנמשכים מפרצוף כתר דא"ק, נבחנים הטעמים בכתר, והנקודות בחכמה, והאותיות בבינה. אמנם מבחינת המוחין, הנמשכים רק מע"ב דא"ק, שאור חכמה מלובש בכתר שלו, ואור בינה בחכמה שלו, ואור ז"א בבינה שלו, הרי הטעמים הם מאור החכמה, והנקודות הם מאור הבינה, והאותיות הן בזו"ן.

הטעמים הם זוהר הרקיע, הנקודות הן חולם שורוק חיריק שבבינה, האותיות הן בב' פרצופי הזו"ן שהם כמ"ש, את השמיים ואת הארץ.

מישסו"ת הנקראים נקודות, כפי אור הטעמים, שהם או"א עילאין, אשר ישסו"ת וזו"ן נמשכים והולכים אחר או"א כמו חילות אחר מלכם, וזהו בדרך כלל.

האותיות הן גוף, ונקודות רוח אליהן. וכולן נוסעים במסעיהם אחרי הטעמים, ומקבלים הקיום שלהן. כי נקודות ואותיות דומה לגוף עם רוח החיים שבו, שאותיות בלי נקודות הן כגוף בלא רוח. וכן הזו"ן, אותיות, כל רוח החיים שבהם נמשך מישסו"ת. שזולת הישסו"ת המאיר בהם, לא היה בהם רוח חיים כלל. אמנם גם הישסו"ת, רוח החיים של הזו"ן, מקבלים את קיומם וחיותם מאו"א עילאין, שהם הטעמים. והאותיות והנקודות נוסעות במסעיהם אחר הנגינה של הטעמים, ומקבלות מהם את כל חיותן ושיעור קומתן.

כשהנגינה דטעמים נוסעת, נוסעות האותיות והנקודות אחריה. כשהנגינה דטעמים נפסקת, הן אינן נוסעות. כי כמ"ש, על פי ה' יחנו על פי ה' יסעו. אם יסעו הטעמים, ישפיעו אורותיהם אל הנקודות והאותיות, הן נוסעות. ואם יחנו הטעמים, שמפסיקים מהנקודות ומהאותיות את השפעתן, אז יחנו הנקודות והאותיות.

כי כמו שאנו מוצאים בניגון הטעמים שמהפך המילים, שהן אותיות המנוקדות, מהקצה אל הקצה, כן השפעת או"א, שהם טעמים, שולטים על המוחין דישסו"ת וזו"ן, להופכם מקצה אל הקצה. כי למשל, כאדם האומר לחברו, ספר חשוב כזה אתן לך. הנה יכול להיות בזה מובן של נתינה והתפשטות ממנו לחברו, כלומר אם הם בניגון של נחת. ויכול להיות בהם מובן הופכי, שְׁלִילָה והפסק נתינה, אם יאמר בניגון של תמיהה. הרי שהמילים, אין להן שום עמידה והוראה לפי עצמן, רק לפי הניגון והטעמים שלהם. כן ערך השפעת מוחין דאו"א על ישסו"ת וזו"ן, שאין במוחין שום משמעות, לא של קיום ולא של שלילה, אלא רק לפי הארת או"א אליהם.

15. והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים. והמשכילים יזהירו, הם אותיות ונקודות המאירות. כזוהר, הוא ניגון הטעמים. הרקיע, הוא התפשטות בקול הניגון. כל אלו הטעמים, שמתפשטים והולכים בהתפשטותו של הניגון. ומצדיקי הרבים, הם טעמים מפסיקים, המפסיקים את מסעיהם של ניגוני הטעמים, שמשום זה נשמע היטב מובן המילה.

והמשכילים יזהירו, הם אותיות ונקודות. והמשכילים אותיות, זו"ן, שכל זוהרם וחיותם הם מהנקודות, ישסו"ת. זוהרן של הנקודות, ישסו"ת, ע"פ הזוהר שמקבלים מהטעמים, או"א. ובניגון של הטעמים יש שני עיקרים כוללים. כי יש טעמים, המורים קיום ונתינה, או שמורים על

זוהר א', זוהר בראשית, א"א, ולא עתיק. כי המוחין נמשכים מע"ב דא"ק, שבו אור חכמה בכלי דכתר. נמצא, הטעמים הם חכמה, א"א. ואו"א עילאין, טעמים דטעמים, אהי"ה הראשון. זוהר ב', זוהר סתום, ישסו"ת ובינה, שהם נקודות דטעמים וטעמים אמצעיים.

זוהר ג', זוהר הכולל כל האותיות והגוונים, זו"ן, הדעת, אהי"ה האחרון, אותיות דטעמים. הנקודות, ישסו"ת, שהם אשר, שיצא מראשית, נחלקות לעליונות, אמצעיות, תחתונות. רת"ס. טעמים, נקודות, אותיות דנקודות. כי החולם, מ"י, נקודות עליונות, טעמים דנקודות. השורוק, אל"ה, נקודות אמצעיות, נקודות דנקודות. החיריק, זו"ן הדבוקים באל"ה, נקודות תחתונות, אותיות דנקודות. וכל אלו נכללות במילה ברא.

האותיות, זו"ן, הנחלקות לב' בחינות זו"ן, כמ"ש, את השמיים ואת הארץ. וגם האותיות נחלקות לג' בחינות רת"ס, שהן טעמים נקודות אותיות שבאותיות. כי זו"ן הגדולים, הנכללים בא"ת השמיים, הם טעמים דאותיות, אותיות גדולות, ו"ק גדולים. וז"א הקטן, יעקב, אותיות אמצעיות, נקודות דאותיות. ונוקבא הקטנה, רחל, אותיות קטנות, אותיות דאותיות.

נמצא, כי המילה בראשית, היא טעמים, שהם א"א ואו"א עילאין. ויש בהם ג' בחינות זוהר, טעמים נקודות אותיות דטעמים. בחינתם עצמם היא טעמים דטעמים. ומה שמאירים ליססו"ת בזוהר סתום הם נקודות דטעמים. ומה שמאירים לזו"ן בזוהר הכולל כל האותיות והגוונים, הם אותיות דטעמים.

המילה ברא היא נקודות, ישסו"ת, הנחלקות לפי עצמן לג' בחינות, טעמים נקודות אותיות שבנקודות. מה שמקבלות מאו"א נבחן לנקודות עליונות, חולם, טעמים דנקודות. ובחינתן עצמן היא נקודות אמצעיות, שורוק, נקודות דנקודות. מה שמאירות לזו"ן הן אותיות דנקודות, חיריק.

המילים, את השמיים ואת הארץ, בחינות אותיות. נחלקות לטעמים נקודות אותיות דאותיות, רת"ס דאותיות. זו"ן הגדולים, את השמיים, טעמים דאותיות, אשר מקבלים מאו"א. וז"א הקטן יעקב, נקודות דאותיות, אשר מקבלים מישסו"ת, ו', אשר בכתוב, ואת הארץ. נוקבא הקטנה רחל, אותיות דאותיות, בחינת עצמן של האותיות.

ולכן נאמר, המשכילים, האותיות, יזהירו עם נקודותיהם, כמו הטעמים המנגנים. וע"פ הנגינה של הטעמים, נמשכות והולכות אחריהם האותיות ונקודותיהן, כמו חילות אחר מלכיהם. הטעמים הם או"א עילאין, ונקודות הן ישסו"ת, ואותיות הן זו"ן. ואומר שזו"ן הנקראים משכילים, מזהירים עם המוחין שמקבלים

החסדים, שיצאה על המסך דחיריק, התלבש אור החכמה בלבוש זה שמאיר, ויכולים עתה ישויות לקבל האור מא"א, ונשלם שם האלקים.

ונבחן הדעת בשם קול, כי מטרם שנעשה הזיווג על נקודת החיריק של הז"א, לא נשמעו המוחין. שלא היו נודעים לתחתונים, והיו גנוזים בחולם שורוק חיריק של בינה בזוהר סתום, שעמוק וסתום בשמו. אמנם אחר שנעשה הזיווג על הסתימה דחיריק, מסך דזו"ן, ונגלה קומת חסדים, אז התלבשה החכמה בחסדים, ונגלו המוחין דג' הנקודות בשלמות. וזה נבחן שנשמע הקול.

ע"כ נקראים הזו"ן בשם קול. כי זולת המסך שלהם, שנדבק באותיות אל"ה דבינה, היו נשארים כל המוחין דבינה בלחש, בלתי נודעים לעולמות. וע"כ נקרא זוהר זה של הדעת, בשם זוהר שכולל כל האותיות והגוונים. כי אחר שהחכמה מתלבשת בקומת החסדים של הדעת, נעשה בה ד' גוונים, חו"ב חו"ג. ת"ת מכונה חסדים, להיותו בחינת האור דחסדים. המלכות נקראת גבורות, להיותה המסך.

הרי שהקול, זו"ן ודעת, כולל כל הגוונים. כי זולתו לא היו אלו ד' גוונים. וכן כולל כל האותיות. כי זו"ן עצמו נקרא אותיות. ומתוך שהוא השלים ד' גוונים לבינה, נוטל לתוך האותיות שלו כל אלו ד' הגוונים חו"ב חו"ג. נמצא הזו"ן כולל כל האותיות והגוונים. והנה אח"כ הזו"ן יוצאים מהיכל הבינה ובאים למקומם עצמם. והתבאר ג' בחינות זוהר: זוהר בראשית טעמים, זוהר סתום נקודות, זוהר כולל אותיות.

וג' בחינות זוהר הללו הן חב"ד כמ"ש, אה"ה אשר אה"ה, ה' אלקינו ה', בראשית ברא אלקים. כי א"א ואו"א עילאין הם זוהר בראשית, הטעמים, שכל המוחין דחכמה ודחסדים נמשכים מהם. והן אה"ה ראשון, חכמה, הו"ה ראשון. הבינה, ישויות, זוהר סתום, ברא, אשר, אלקינו. וג' הנקודות, חולם שורוק חיריק. הזו"ן הוא זוהר שכולל כל האותיות והגוונים, אה"ה האחרון, דעת, הו"ה האחרון, אלקים שבבראשית ברא אלקים. כי ע"י הזוהר השלישי נשלמו בבינה השם אלקים. וכשהזו"ן יוצאים מהבינה ובאים למקומם עצמם, אז הם נקראים, את השמיים ואת הארץ, אותיות.

ותדע, שכל המוחין נכללים בטעמים, שהם זוהר א' דבראשית, א"א ואו"א עילאין. כי הם המוציאים את הבינה לחוץ בזוהר סתום בג' הנקודות חולם שורוק חיריק. וכן הזיווג, הנעשה על נקודת חיריק, מסך דזו"ן, נמשך מקומת חסדים דאו"א עילאין, טעמים. לפיכך נכללים הטעמים מג' בחינות, הנקראים, עליונים אמצעיים ותחתונים:

שלילה והפסק נתינה. רקיע מורה על הטעמים, המורים התפשטות ונתינה, שאומר המשפט בניגון של נחת, שהולכים בניגון של התפשטות למקבל.

והשם, מצדיקי הרבים, מורה על אותן נגינות של טעמים, המורות שלילה והפסק השפע, שמפסיק התפשטות השפע אל המקבלים, בניגון של תמיהה. ונמצא, שאלו הטעמים המפסיקים למסעיהן של הנקודות והאותיות, כי מפסיקים להן שפען וחיותן.

ע"כ יש בדרך כלל ב' בחינות של טעמים:

א. נקראת התפשטות של הניגון, שהוראתה נתינה והתפשטות השפע, ונקראת זוהר הרקיע.

ב. נקראת הפסק של הטעמים, שהוראתה הפסק השפע ושלילה. ונקראים מצדיקי הרבים.

ואומר, שגם אלו הטעמים המפסיקים הכרחיים, כמו ההתפשטות של הניגון. כי ע"י הטעמים המפסיקים, נשמעות המילים, כדמיון הפסיק והמקף שבטעמים, שנותנים אותם בין מילה למילה, שזולתם היו המילים מעורבות ולא היו מובנות.

יזהירו, האותיות והנקודות, המאירות כאחת במסעות בסתימה, במסע באותם השבילים הסתומים. אותיות הן זו"ן. נקודות, ישויות. מסעות, דרכי התפשטות השפע. בסתימה, ישויות המכונה זוהר סתום. שבילים סתומים, ג' זריעות, חולם שורוק חיריק.

כבר התבאר ג' בחינות של זוהר:

א. זוהר דבראשית, א"א ואו"א עילאין, שעליהן רומזת המילה בראשית, ונקראים טעמים.

ב. זוהר סתום ונגוז, והוא אשר, שיצא מבראשית, ג' נקודות חולם שורוק חיריק, ג' זריעות וסתומות. חולם, בינה, שיצאה מהראש דבינה דאו"א לוי"ק בלי ראש. אשר, שיצא מבראשית, שלא נשאר בה אלא רק מ"י, וג' אותיות אל"ה ירדו לזו"ן.

שורוק, החזרתה את אותיות אל"ה למדרגתה עם הזו"ן הדבוקים בהן, ושיבתה לחכמה, לראש דאו"א, שמשגה שם סתימה מחוסר אור חסדים, מפאת היות א"א כולו חכמה. ואפילו החכמה לא תוכל לקבל ממנו, מחוסר לבוש החסדים. וע"כ נבחנת הבינה אלקים נסתר וסתום. חיריק, המיעוט של הבינה מכוח הזו"ן, הדבוקים על אותיות אל"ה שלה, להיותם פחותי ערך כלפי הבינה וממעטים אותה. ומחמת ג' הזריעות הללו, נבחנת הבינה הזו, היששויות, בשם זוהר סתום ונקודות.

ג. זוהר שכולל כל האותיות והגוונים. קומת הזיווג הנמשך מאו"א עילאין אל הבינה, על המסך דנקודת החיריק שלה, אשר אז יצא קול, הדעת, ונשלמים עימו ג' הנקודות בשלמות. כי ע"י קומת

הכול התפשט מזה שבגי שבילים סתומים יוצאים כל המוחין שבזו"ן ושבעולמות. ודע, שאלו ג' חלקי הזוהר, שאמרנו בטעמים, או"א: זוהר, רקיע, ומצדיקי הרבים, הם באו"א רק העברה והשפעה לישו"ת וזו"ן, ולא כלום לצורך עצמם. כי או"א הם תמיד באו"א דכ"א, הנקרא אור או אוויר, ולא זוהר.

המשכילים יזהירו לעמודים ולאדנים של אותו אפריון. והמשכילים עצמם הם עמודים ואדנים העליונים, שהם מסתכלים בתבונה להשפיע כל מה שצריך האפריון, ומה שצריכים האדנים שלו. עמודים חגי"ת, והאדנים נה"י. כי זוהר הוא הארת חכמה. אשר זוהר זה מקובל רק לעמודים ולאדנים של הנוקבא דז"א, הנקראת אפריון, ולא כלל אל המדרגות שלמעלה ממנה.

והמשכילים עצמם הם עמודים ואדנים העליונים, הספירות שמחזה ולמעלה דז"א, שהם עצמם אינם מקבלים כלום מהזוהר הזה, שהוא חכמה. כי הם מקבלים רק אור חסדים בלבד, כדי להשפיע כל הצורך אל הנוקבא, הנקראת אפריון, שהיא צריכה להארת החכמה, הם מקבלים הזוהר הזה לצורכה, אע"פ שאינם צריכים לו.

ולכן הם מסתכלים בתבונה, להשפיע כל מה שצריך האפריון, שאע"פ שהם עצמם אינם צריכים לזוהר הזה, מ"מ הם מקבלים אותו לצורך האפריון. כי אין האפריון נשלם, אלא רק באור חכמה הזה. וזה מרומז בכתוב, אשרי משכיל אֶל דָּל. משכיל הז"א, דל הנוקבא שלו. והוא מקבל הזוהר בשביל הדל, הצריך לו.

יזהירו, הו"ק העליונים דז"א. כי אם לא יזהירו ולא יאירו, הרי לא היו יכולים לעיין ולהסתכל באותו האפריון לתקן אותו בכל מה שצריך. כי לולא היה להם הצורך לתיקון האפריון, לא היו מקבלים כלום אור הזוהר הזה, משום שאינם מקבלים לעצמם אלא רק אור חסדים לבד, כמו הג"ר דבינה.

16. והם מאירים כזוהר אותו הרקיע העומד על המשכילים האלו, שכתוב בו, ודמות על ראשי החיה, רקיע כעין הקרח הנורא. והוא רקיע דישו"ת, שזוהר הרקיע הזה הוא המאיר לז"א בכללו, הנקרא תורה. וכן מאיר לראשים של אותו החיה, הנקרא אפריון. כלומר, שמאיר לעמודים ולאדנים, שמחזה ולמעלה דז"א, שהם הראשים, המשפיעים את הארת החכמה, הנקרא זוהר, אל האפריון.

ואלו הראשים, שהם עמודים ואדנים עילאין דז"א, הנקראים משכילים, מאירים תמיד בלי הפסק. שמסתכלים לרקיע ההוא, לקבל האור היוצא משם.

ב' מיני אורות נבחנו באותו הרקיע:

טעמים עליונים, פשטא ורביעי שעל האותיות, או"א עצמם.

טעמים אמצעיים, פסיק ומקף, הבאים תוך האותיות, התכללות הישו"ת באו"א, הוצאת הבינה בג' הזריעות. פסיק הוא התכללות מנקודת החולם, הוצאת הבינה לחוץ, שנשאר במ"י, ואותיות אל"ה יורדות לזו"ן. ע"כ נקרא פסיק, כי פוסק מדרגת הבינה לב' חצאים מ"י אל"ה.

מקף הוא התכללות מנקודת השורוק, כשמאירים הטעמים ומחזירים אל"ה לבינה, שע"י זה נעשה נקודת השורוק בבינה. והטעמים התחתונים, שמתחת האותיות, תְּבִיר וְאֶתְנַחֲתָא, הן התכללות החיריק, מכוח הזו"ן, שנמשכו עם אל"ה, בעת חזרתם לבינה. וגם הזיווג, הנעשה על המסך דזו"ן, נמשך ג"כ מטעמים התחתונים.

ולכן, המשכילים יזהירו, הם אותיות ונקודות, זו"ן וישו"ת. והם מאירים מג' בחינות טעמים, עליונים, אמצעיים, תחתונים:

א. כזוהר, ניגונים של הטעמים, טעמים עליונים שעל האותיות.

ב. הרקיע, הטעמים המתפשטים והולכים בהתפשטות הנגינה. והם טעמים תחתונים שמתחת לאותיות, קומת החסדים להתלבשות החכמה. שאז המוחין מתפשטים לתחתונים בכל שלמותם.

ג. ומצדיקי הרבים, אותם הטעמים המפסיקים, פסיק ומקף, המפסיקים הניגון עם נסיעתם, טעמים אמצעיים שבתוך האותיות. כי הפסיק ומקף בתוך השורה נמצאים, שהוא התכללות ג' הזריעות בהם. שמשום כך נשמעת המילה, שהמוחין נשמעים ומושפעים לתחתונים.

אחר שביאר ג' מיני הטעמים שבכתוב: כזוהר הרקיע, ומצדיקי הרבים, שהם משפיעים המוחין דישו"ת וזו"ן לכל בחינותיהם, חוזר לבאר את עצם המוחין דישו"ת וזו"ן. ואומר, שהאותיות והנקודות, זו"ן וישו"ת, מאירים כאחת, במסעיהם בסתימה. כי מתוך פעולת הסתימה דטעמים האמצעיים, פסיק ומקף, קונים הזו"ן כוח להאיר עם ישו"ת כאחד.

כי ע"י הפסיק, יורדות אותיות אל"ה דישו"ת לזו"ן, ומתדבקות עימהם במקומם למדרגה אחת. לפיכך, בעת שהמקף מחזיר אותיות אל"ה למדרגת ישו"ת, עולים עימהם גם הזו"ן למקום ישו"ת, ומאירים עימהם כאחד. לכן נאמר, יזהירו, האותיות והנקודות, המאירות כאחת במסעות בסתימה, במסע באותם השבילים הסתומים. כי כל אלו המוחין הגדולים יוצאים בג' הזריעות דחולם שורוק חיריק, שהם שבילים סתומים, שלולא ג' זריעות הללו לא יצויר כלל, שזו"ן והתחתונים ישיגו מוחין.

שזיווגו לא נפסק לעולם. ומבחינת אור הזה הם מאירים תמיד.

ואומר, שמסתכלים לרקיע ההוא, לקבל האור היוצא משם, ואינו אומר, אותו זוהר היוצא משם, להורות על אור הב', הכלול ברקיע, הנקרא אור ולא זוהר. וזהו ג"כ אור של הז"א בכללו, הנקרא תורה, שמאיר תמיד בלי הפסק. כלומר, שז"א בכללו אינו מקבל לעצמו בחינת הזוהר, אלא אור הזה שלא נפסק בלבד.

א. הארת החכמה, הנקראת זוהר,
ב. אור דחסדים מבחינת אורא דכ"א דא"י
עילאין, שהזיווג שלהם לא נפסק לעולמים.

אבל אור הא' הנקרא זוהר, הוא זיווג שנפסק ואינו מאיר תמיד. ואע"פ שהמשכילים מקבלים הארת חכמה מן הרקיע להשפיע לאפריון, והיה צריך להיות זיווגיהם נפסק, שלא יאירו תמיד, אמנם אינו כן, אלא מאירים תמיד בזיווג שלא נפסק. משום שמקבלים את האור דאורא דכ"א,

והארץ הייתה תוהו

יאמר, הווא ארץ. שהיה מקודם לכן שלג בתוך מים. כי צורת התיקון הראשון שעבר עליה, היה התהוותה לשלג, שהוא כוח הצ"א, שיצאה ממנה זוהמה בכוח ההוא, בהתהוות השלג במים. שמתוך שקפאו המים ונעשו לשלג, יצאה בה זוהמה. כי כל חיסרון נבחן לזוהמה ולפסולת ולקליפות. אלא בתחילת התהוות החיסרון, מטרם שניכר עוד לחיסרון של משהו, נבחן בשם זוהמה, אותיות זו מה היא. כי יש איזה השתנות, ועוד לא נודעת לחיסרון. וכשהתגלה לחיסרון, נקראת פסולת וקליפה.

ולכן בהתהוותה לשלג עוד לא ניכר זה לחיסרון במים, אלא רק לזוהמה. ואח"ז היכה בה אש חזקה, והתהווה בה פסולת, ומתעברת ונעשית תוהו. היכה בה כוח דין חזק, הנקרא אש חזקה, ועשה את הזוהמה לפסולת. ומתעברת הזוהמה עם הפסולת, ונעשה לתוהו. מתעברת, כי המילה עיבור, מורה, שאין הצורה ניכרת, אלא ע"י שְׁהִיּוּת וחזרת הפעולה הרבה פעמים עד שנגמרת.

כן כאן, לא נעשה הזוהמה לפסולת, תכף בהכאה הראשונה של האש החזקה, אלא ההכאות ההם חזרו עליה הרבה פעמים, עד שנפעלה ונעשה לתוהו. ומתעברת ונעשית לתוהו, כי ע"י העיבור היא נעשית לתוהו. וממקום שהייתה מתחילה רק זוהמה, נעשתה עתה לקן של פסולת, הנקרא תוהו. ועברו ד' פעולות עד שנעשית לתוהו:

א. האור נעשה למים.

ב. המים לשלג.

ג. ע"י הכאת אש נעשה השלג לפסולת.

ד. שהיית זמן, עד שהפסולת ניכרת, לקרוא אותה תוהו.

ובוהו, בירור שיצא ונברר מתוך הפסולת, וניתקן בה. והבירור הזה הוא מסך. כי אח"ז מיתקנת הפסולת למסך במלכות, לעכב על אור העליון, שלא יתפשט דרכו ולמטה. ומחזיר את אור

17. והארץ הייתה תוהו ובוהו. המילה, הייתה, מורה על מקודם לכן, בעת שהייתה שלג בתוך מים ויצאה ממנה הזוהמה בכוח של התהוות השלג במים. הפסוק בראשית כבר מדבר בתיקון שמיים וארץ, כמ"ש, המשכילים יזהירו. ולמה חוזר כאן לדבר מתוהו ובוהו בפסוק, והארץ הייתה תוהו ובוהו, שבחינות אלו היו בארץ רק מלפני התיקון?

הכתוב באמת רוצה להשמיענו, מה שהיה מקודם התיקונים, המבוארים בכתוב, בראשית ברא. שהיה מקודם לכן שלג בתוך מים. שבתחילה, כשעלה ברצונו לברוא העולמות, יצא צמצום אור העליון, המכונה חקיקה. ואח"כ נתקן מסך לזיווג דהכאה להעלות א"י, הנקרא מעיין. וב' בחינות הללו היו במדה"ד.

ואח"ז שיתף עימו מדה"ר, שהעלה המלכות עד הבינה. ונעשה צ"ב במקום בינה, שהיא רחמים. ואח"כ נתקן שם המסך לזיווג, והאציל א"י דאצילות. וכן כל העולמות, במדה"ר. ונמצא, שיצאו ב' בחינות, צמצום ומסך, במדה"ד, וב' בחינות, צמצום ומסך, במדה"ר.

והסדר בכל הבירורים, שנעשו בעולם התיקון, אחר שבירת הכלים, אשר כל ספירה שנבררה מז' המלכים שמתו, עובר עליה מתחילה צ"א, חקיקה, ותיקון המסך, המעיין. אח"כ נעשה בו צ"ב בשיתוף מדה"ר בדין, וכן נתקן שם מסך במעיין.

והם ד' בחינות: צ"א ומסך, צ"ב ומסך. וכאן מדובר מבירור המלכות דאצילות, הנקראת ארץ, שעברו עליה ד' בחינות הללו, עד תיקונה השלם, אשר אצלה הן נקראות:

תוהו, צ"א.

בוהו, המסך שבצ"א.

חושך, צ"ב.

ורוח אלקים, המסך שבצ"ב.

ושורש המלכות במים תחתונים. וכאשר עבר עליה צ"א, נעשו המים לשלג. כמ"ש, כי לשלג

שהוא רוח אלקים חיים, נברר בזה כוח התוהו שבמסך לבחינת פסולת דק מן הדק, כמו התעופפות של זוהמה. כלומר, רק בשיעור מספיק לעכב על אור העליון, כדי להעלות אור.

משא"כ כשהיה המסך במקום המלכות, היה ניכר שם התוהו לפסולת עבה. באופן שאח"כ בירר ועטף וזיקק פעם ופעמיים, עד שנמצא אותה הזוהמה, שאין בה שום זוהמה. כי בהיות המסך דחושך בתחילה רק פסולת דקיק, ע"כ אחר שיצא עליו קומת אור הראשון, קומת נפש, ואח"כ קומה השנייה, רוח, כבר הזדכך משם שארית הזוהמה כולה, ויכלה לקבל קומת גדלות כמ"ש, ויהי אור.

ונברר לתיקון של מסך. ומעלה למעלה או"ח, ומכסה ועוטף ומלביש על אור העליון. האו"ח מעלה כנפיים ומלביש על או"ח. והזדכך, כי האורות מזככים ושואבים את הפסולת שבמסך, עד שהמסך יורד למקומו, ויוצא עליו קומת אור דגדלות.

והנה התבארו ד' הבחינות, שעברו על המלכות, ארץ, עד שנתקנה לקבל הגדלות, כמ"ש, ויהי אור:

א. שלג, שנעשה לפסולת, הנקרא תוהו.

ב. המסך שנתקן, וקומת אור שנמשך על המסך, הנקרא בוהו.

ג. צ"ב במקום הרחמים, בינה, הנקרא חושך.

ד. קומת נ"ר, שיצא על המסך דחושך, רוח, הנקרא רוח אלקים.

ואח"כ כתוב, ויאמר אלקים, יהי אור, קומת הגדלות.

19. כשתוהו נברר ונצרף, יצא ממנו רוח גדולה וחזק. כמ"ש, והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה' לא ברוח ה'. מבאר ד' בחינות בד' מראות שראה אליהו. ואומר, שבעת שתוהו נברר ונצרף, בעיבור, בזוהמה של הקרח, ומתעברת ונעשית תוהו, יצא ממנו רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים, שראה אליהו.

נברר הבוהו ונצרף, ויצא ממנו רעש. כמ"ש, ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'. כי בעת שנברר הבוהו למסך, כבר התמעט כוח הדין שבו, שאינו עוד מפרק הרים ומשבר סלעים, אלא נבחן בו לרעש לבד.

וכשנברר החושך, נכלל בו אש. כי בעת שהמסך עלה וניתקן בבינה, נכלל החושך באש דתוהו. ואז התמעט כוח הדין של רעש ונשאר באש לבד, כמ"ש, ואחר הרעש אש לא באש ה'.

ואח"כ נברר הרוח, ונכלל בו קול דממה דקה. כמ"ש, ואחר האש קול דממה דקה. כי בעת

העליון לאחוריו, כעין אור השמש, המכה בעששית, שחוזר לאחוריו מחמת עוביות העששית. ואו"ח זה נעשה ללבוש על אור העליון, הנקרא מעיין.

וזה בירור, שיצא ונברר מתוך הפסולת והתיישב בה. כי מתוך הפסולת הזה נעשה מסך, הדוחה ומחזיר אור עליון לאחוריו, שלא יעבור ממנו ולמטה. ואותו חלק האור, החוזר ממנו ולמעלה, נעשה ללבוש על האור העליון. באופן, שנעשה כלי ובית קיבול על אור העליון.

ונקרא בירור, משום שעל ידו נברר הפסולת לטוב ולמעלה חשובה. שלולא הפסולת, לא היה נעשה המסך, ולא היה כלי לבית קיבול על אור העליון. והתיישב בה, ניתקן בה לקביעות, שתשמש בה מעיין ובית קיבול על האור.

חושך הוא אש חזקה. וחושך זה חוּפָה על התוהו, על גבי אותו פסולת, והוא ניתקן ממנה. כלומר, שחושך, אין פירושו היעדרו של האור בלבד, כלומר ריקנות, אלא הוא בבחינת הפועלת הריקנית, כמו אש חזקה, השורפת ומכלה כל ישות שנוגעת בו, ומניחה מקומו ריק. ולכן חושך הוא אש חזקה ששורפת ומכלה כל, כן הוא מכלה ומשבית את האור שבמקומו, ואותו החושך חופה על תוהו ההוא.

ונקרא חושך ולא אש, כי כוח השריפה שבו, אינו מעצמו אלא מתוך שהוא שורה על הפסולת, הנקראת תוהו, ומקבל ממנה. כי זה שיתוף מדה"ד ברחמים, שהמלכות עלתה לבינה, להיתקן שם במסך שבה. וכיוון שאין בבינה שום דין ואש, שתוכל המלכות להיתקן במסך, כמו שנתקן הבוהו, לפיכך שורה החושך הזה על התוהו, ששם אש החזקה, שהופך את הזוהמה לפסולת ותוהו. ומשם מקבל חושך כוח של אש שורפת, כמו האש החזקה שבתוהו.

וחושך הזה חופה על התוהו, על גבי אותו פסולת, והוא ניתקן ממנה. כי מקבל מהתוהו אותו כוח של אש חזקה ושורפת. וע"כ מכונה צ"ב. כי הוא אינו כוח חדש, אלא שמקבל כוח מצ"א. ואין כאן חידוש, אלא במה שעלתה למקום הרחמים, ונעשה אותו הצמצום שבמלכות, במקום הרחמים, בינה. וע"כ נקרא צ"ב.

18. ורוח אלקים, פירושו, רוח הקודש, שיוצא מאלקים חיים. כי אחר שניתקן המסך שבמלכות מבחינת החושך, שהוא צ"ב שבמקום בינה, יצא על המסך הזה זיווג דהכאה והמשיך קומה חדשה דו"ק, קומת רוח, הנמשך מאלקים חיים, הבינה. כי עתה המלכות במקום בינה.

מרחפת ע"פ המים. אחר שנשב הרוח, נברר דקות אחת מתוך אותו הפסולת, כמו התעופפות זוהמה. ואחר שרוח זה נשב, שהוא קומת רוח שהלביש ע"י האו"ח של המסך, הנקרא חושך,

21. לבוהו כבר יש לו ציור וצורה, שהוא האבנים המשוקעות תוך החקיקה של התוהו. כי בזהו המסך, שנתקן במלכות לזיווג דהכאה. וכוח הדין שהתגלה במלכות עם תיקון המסך, מכונה אבנים, להיותו קשה כאבן, כלפי אור העליון, ולא יניח לו לעבור לכלי המלכות. וצורה זו עוד לא התגלה בתוהו, אלא רק בבוהו. והוא מטעם שבתחילה בחקיקה של התוהו, שהוא צמצום האור, הסתלק האור מכל ע"ס, ולא היה ניכר כוח הדין במלכות יותר מבשאר הספירות, שהרי האור הסתלק מכולן בשווה.

אלא אח"כ, בתיקון הבוהו, שהוא המסך שניתקן במלכות, שעשה זיווג דהכאה עם אור העליון, שלא הניח לו לבוא לתוך המלכות, והמשיך האור רק בט"ס עליונות, הרי נגלה כוח הדין במלכות, כי נשארה בלי או"י. ונמצא שנשארה המלכות שקועה עוד בחקיקה של התוהו, הצמצום. הרי שבתוהו עוד לא היה שום צורה של דין. אלא רק אחר תיקון הבוהו, נגלה הצורה של דין, צורת אבנים שקועות תוך חקיקה של התוהו, שהוא חלל ריק בלי אור.

האבנים יוצאות תוך החקיקה, שמשוקעות שם. ומשם מושכות תועלת לעולם, בציור של לבוש. מבאר עתה הציור שנעשה. שאלו האבנים, כוח הדין שבמסך, שיצאו ונתקנו תוך החקיקה שבמלכות, מושכות אורות לתועלת העולם בציור של לבוש, שמושכות או"י, וע"י הכאה מעלים או"י המלביש לאו"י בציור של לבוש. שמושכים או"י לתועלת העולם מלמעלה למטה, ומעלים או"י מלמעלה למעלה, ומלבישים האו"י. והוא המכונה בשם ציור.

22. האבנים נקובות ומפולמות. אבנים הנמצאות במערות שהמים נובעים מהן תמיד, כמו ממעיין הנובע, נקראות אבנים מפולמות. מטעם שהן שוכבות על מעיין וסותמות אותו. וע"כ בוקעים המים דרך הנקבים, הנמצאים באבנים האלו, ומטפטפים ויוצאים על פניהן תמיד. ואלו האבנים, הנקראות בזהו, הן ג"כ נקובות ומפולמות, להיותן מתוקנות במסך המעלה או"י, כמו אבנים מפולמות, המוציאות מעצמן מים תמיד.

בוהו, פירושו אבנים מפולמות, שהן סלעים חזקים. ונקראות אבנים מפולמות, משום שמים יוצאים מהן. וע"כ מכנה הזוהר לעיל את המסך בשם מעיין.

אבנים אלו תלויות באוויר. כי בעת שאין בוהו מתוקן במסך לזיווג דהכאה, נבחנות האבנים, שירדות ושוקעות תוך החקיקה של התוהו, שהיא הצמצום וכוח הדין. אמנם בוהו שכאן כשהוא מתוקן בזיווג דהכאה, ומחמת זה נבחן שמורם מהחקיקה של התוהו, ונמצא באוויר,

שהמסך דחושך קיבל קומת הרוח, כבר התמעט כוח הדין שבו לקול דממה דקה, שנברר לפסולת דק מן הדק. והוא קול דממה דקה, הכתוב באליהו.

והנה התבארו ד' המראות שראה אליהו, בחינות תוהו, ובוהו, וחושך, ורוח, כמ"ש, והארץ הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום, ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כי תוהו הוא רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים. ובוהו הוא רעש. חושך הוא אש. רוח הוא קול דממה דקה.

20. תוהו, הוא מקום שאין בו שום צבע ושום צורה, ולא נכלל כלל בצורה. אחר שביאר ד' הבחינות, תוהו ובוהו וחושך ורוח, בדרך הכלל, מבאר אותן בדרך הפרט. ואומר, שבתוהו אין לתפוס בו לא גוון ולא צורה. כי תוהו הוא צ"א. ובוהו הוא המסך, שניתקן לזיווג. ובעת שיצא צ"א, היה בחינה גולמית, שלא היה עוד ניכרת שום צורה וגוון. ולפיכך בתוהו, שנמשך מכוח צ"א, גם בו אין צבע וצורה. כי גם הוא בחינה גולמית.

גוון הוא השינוי שבין המדרגות, היוצאות על ד' בחינות העוביות שבמסך, חו"ב תו"מ. וצורה הוא צורת הדין עצמו, שגם הוא היה עוד בצורה גולמית, ולא נכלל בצורה, כי אפילו צורת הדין, שיצא ממנה אחר שנתקן המסך, המעיין, הנקרא בוהו, אפילו צורה זו לא נכללה בגולם של התוהו.

עתה הוא עם צורה וכשמעיינים בו, אין לו צורה כלל. ואי אפשר לומר, שצורת הדין לא נראה כלל בתוהו, שהרי כבר נאמר, שהיא זוהמה, שנעשה לפסולת, מכוח הכאה של האש החזקה. אלא הפירוש הוא, שלא ניתנה להסתכלות ולהכרה, כי כרגע נראה צורת פסולת. וכשפונה שוב לראות הצורה, כבר אינו רואה אותה ואינו מוצא אותה, והביט על מקומה ואיננה. ולכן נאמר, שעתה הוא עם צורה וכשמעיינים בו, אין לו צורה כלל.

לכל יש לבוש להתלבש, מלבד לתוהו. כי מטבע דברים הרוחניים, שכל סיבה מתלבשת בדבר המסובב ממנו, שמקיים אותו. ואם המסובב הזה נעשה סיבה למסובב שני, כן גם הוא מתלבש בו, ונותן לו כוח הקיום. וכן הלאה, באופן שאם הייתה מתבטלת איזה סיבה, היו נאבדות תכף עימה כל המסובבות שהשתלשלו ממנה. ועניין זה נבחן להתלבשות, שכל סיבה מתלבשת במסובב ממנו, כדי לקיימו.

ולכל יש לבוש להתלבש, מלבד לתוהו. כי מתלבשים זה בזה עליון בתחתון, כל סיבה במסובב, חוץ מתוהו, שאין לו שום לבוש, כי אינו מתלבש בתחתון שלו, המסובב ממנו. אלא הוא כמו עומד בפני עצמו, בלי שום קשר עם האחרים, המסובבים ממנו.

ע"י צבע הירוק. והוא אש לבנה, צבע שורשי לכל הצבעים.

אחר שהזוהר ביאר תוהו ובוהו, מבאר חושך. יש כמה כינויים לע"ס, חו"ב תו"מ. כי שמוותיהן משתנות לפי עניינן ולפי פעולתן. מבחינת יסודות הספירות מכונים חו"ב תו"מ: מים אש רוח עפר. מבחינת המסך והמלכויות שבספירות, מכונים חו"ב תו"מ ד' גוונים: לבן אדום ירוק שחור. מבחינת יחס שאר הספירות אל הגוונים הבאים ממלכויות, מכונים חו"ב תו"מ: כולל מראָה ציור גוון.

גם תדע, שבדרך כלל, מיוחס צ"א לספירת החכמה, וצ"ב לספירת הבינה, מטעם, כי צ"ב לא עלה אלא עד מקום בינה, ולא כלום לחכמה שלמעלה ממנה. וע"כ נשארה החכמה בצ"א. ומבחינה הזו נבחן יסוד ספירת החכמה למים, שרומז, שאין שם שום כוח צמצום ודין. ויסוד ספירת הבינה נבחן לאש, שכל הדינים מתעוררים ממנה. ולפיכך מבאר הזוהר את התוהו, שהוא מים ושלג, מטעם היותה צ"א. ואת החושך, שהוא צ"ב, מבארו הזוהר, שהוא אש, להיותו מיוחס לבינה, אש. והתבאר, למה נבחן החושך בשם אש.

ועתה נבאר חו"ב תו"מ, המכונים ד' גוונים. וחו"ב תו"מ, המכונים כולל מראָה ציור גוון. הגוונים באים מהמסך שבמלכות, מזיווג דהכאה שבה, המעלה ע"ס חו"ב תו"מ מלמטה למעלה, הנקרא ראש, וע"ס חו"ב תו"מ מלמעלה למטה, הנקרא גוף, שנצבעו בגוונים למטה. שרק בע"ס שמלמעלה למטה, הנקרא גוף, יצאו ד' גוונים חו"ב תו"מ, ולא בע"ס דראש. מטעם שהגוונים ממלכות באים. ולהיותה הסיבה לחו"ב תו"מ דגוף, לכן נצבעו בגוונים. משא"כ בראש, שהוא למטה ממנו, אין הדין יכול להתעלות למעלה ממקום מציאותו.

ולפיכך חו"ב תו"מ דע"ס דראש מכונים בשם: כולל מראָה ציור גוון. החכמה כולל ושורש לבד, ואין בה אפילו מראָה מהגוונים. בבינה יש מראָה. בת"ת יש ציור, הקרוב יותר לגוון. גוון ממשי רק במלכות של ראש. כי גוון, להיותו דין, אינו יכול לעלות למעלה ממקומו.

וד' הבחינות האלו שבחו"ב תו"מ דראש, מראות כוחן ושליטתן גם בד' גוונים לבן אדום ירוק ושחור, שבחו"ב תו"מ דגוף. ולכן חושך, הוא אש שחורה, החזקה בצבע, כי המלכות דגוף נבחנת לגוון שחור. ונמשך לה כוח מיוחד מגוון שלה בחו"ב תו"מ דראש. ע"כ שליטתה גדולה בצבע, שאינה מקבלת שינוי ע"י שאר הצבעים.

אש אדומה החזקה במראָה, הבינה דגוף שבגוון אדום, שליטתה גדולה במראה שמקבלת מחו"ב תו"מ דראש. אש ירוקה החזקה בציור,

באור חסדים. כי אע"פ שאין המלכות יכולה לקבל האו"י, אמנם או"י יכולה לקבל. ואו"י הזה מעלה אותה לאוויר.

ואבנים המפולמות, שהן המלכות המתוקנת במסך, התרוממו משקיעת התוהו ונתלו באוויר. שיצאו מהחושך וקיבלו אור חסדים. ונאמר בספר יצירה, עשר ולא תשע. שלא יעלה על דעתך, שמכוח הצמצום והמסך, שנתקן במלכות, נשארה המלכות ריקה מאור לגמרי, ואינה בכלל ע"ס. כי אינו כן, משום שמקבלת הארתה מאו"י, שהיא מעלה מלמטה למעלה. שאו"י הזה נמשך ג"כ לתוך המלכות. מטעם שאו"י הוא אור חסדים, שעליו לא היה הצמצום. וע"כ נבחנת גם המלכות לספירה שלמה, כמו ט"ר. והן עשר ולא תשע.

לפעמים אבנים המפולמות תלויות באוויר, כי עולות משם, מחקיקה של התוהו, למעלה. ולפעמים, ביום המעונן, הן מסתרות ומעלות מים מתהום, להזין מהם את התוהו.

פירוש. כי בעת שהתחתונים זכאים ועוסקים בתורה ומע"ט להעלות מ"ן, הם מתקנים את המלכות במסך ובזיווג דהכאה, שממשיכה או"י מלמעלה למטה, ומלבישה האו"י עם האו"י שלה מלמטה למעלה. ואז בוהו, אבנים המפולמות, תלויות באוויר, כי עולות משם למעלה. כי האו"י, שהאבנים מפולמות מעלות, מעלה אותן מחקיקה דתוהו, ומרומם אותן לאוויר, אור דחסדים.

אמנם בעת שהתחתונים מקלקלים מעשיהם, מתקלקל אז תיקון המסך שנעשה במלכות, ואינה ראויה לזיווג דהכאה עם אור העליון. ואז נבחן, שהסתלק האור, ונעשה כיום המעונן, שהשמש אינו מאיר. והאבנים המפולמות חוזרות ונעלמות תוך החקיקה של התוהו. המלכות יורדת לחקיקה דתוהו, ומסתתרת ביום המעונן, ומוציאה מים מתוך התהום, שהם דינים, ומפרנסת עם המים הללו את התוהו. שמחזקת את התוהו, שייראה גבורותיו, שע"י זה חוזרים התחתונים בתשובה, ומטיבים מעשיהם. וזה, והאלקים עשה שייראו מלפניו.

ואז יש שמחה, ויש שטות. שהרי התוהו התפשט בעולם. שמצד אחד יש שמחה, שע"י זה התחתונים חוזרים בתשובה, ונמשכים המוחין, ויש שמחה בעולמות. אמנם מצד השני יש שטות. כי התוהו התפשט בעולם, ומתרבה רוח שטות, רוח הקליפות והדינים, ע"י התפשטות התוהו.

23. חושך, הוא אש שחורה החזקה בצבע, כי שום צבע לא ישלוט לשנות את הצבע השחור. והוא אש אדומה החזקה במראָה, כי צבע האדום בולט למראה העין יותר מכל הצבעים. והוא אש ירוקה החזקה בציור, ששלמות כל ציור הוא

רוח אלקים. כי הוא רוח הקודש, שיוצא מאלקים חיים, הבינה. וקומה זו של רוח נבחן לאור ז"א, כי רוח הוא ז"א, והוא נקרא קול.

רוח הוא קול, השורה על בוהו. כי יש כאן צ"ב הנקרא חושך, ומסך הנקרא רוח. צ"א הנקרא תוהו, ומסך הנקרא בוהו. לפיכך צ"ב, חושך, שורה על תוהו, מתקיף אותו ומכניעו. והמסך דצ"ב, רוח, שורה על המסך דצ"א, בוהו, מתקיף אותו, לכלול אותו בתוכו, בכדי שיוכל להמשיך רוח אלקים חיים מן הבינה.

ולכן רוח הוא קול, קומת ז"א, הנמשך מאלקים חיים, הנקרא קול, השורה על בוהו, שרוכב על המסך דצ"א, הנקרא בוהו. והרוח מתקיף אותו ושולט עליו, כדי להנהיג אותו בכל מה שצריך. כלומר, שיוכל להמשיך עליו כל המוחין שצריך, שמתחילה ממשיך עליו קומת רוח חיים מבינה, ואח"כ ג"ר מבינה, כמ"ש, ויהי אור.

וכל כמה שכוח המסך דבוהו שולט, לא יוכל להמשיך מבינה כלום. כי כל בחינה מקבלת רק מבינה שכנגדה. ולא כלום מלמעלה מבחינתה. וע"כ כל עוד שכוח המסך דבוהו שולט על המלכות, שהיא בחינתה עצמה, לא תוכל המלכות לקבל מבינה כלום. אלא אחר שהשיגה כוח המסך דצ"ב, רוח, שבא מהמלכות שנכללה בבינה עצמה, ונעשתה מחמת זה כמו עצם הבינה, ע"כ יכולה לקבל מבינה, כי נעשתה בזה כמו בחינה שכנגדה ממש. ולפיכך המסך דרוח שורה על המסך דבוהו, ומתקיף אותו, כדי לבטלו. ויוכל להמשיך כל מה שצריך אל המלכות, שהם ו"ק ומוחין מבינה. כי אין תיקון למלכות זולת ע"י המוחין מבינה.

האבנים משוקעות בתוך התהומות שהמים יוצאים מהם. וע"כ נקראות פני המים. פירוש. שתיקון המסך במלכות נקרא אבנים, משום שעל ידו מתאבנת המלכות, שלא לקבל לתוכה את אור העליון, שע"י זה נעשה עליה הזיווג דהכאה. ומשום שהמסך משוקע ומתוקן בתוך התהומות במלכות. שע"י זיווג דהכאה יוצא מים משם, לכן כתוב, ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כי האבנים, המסך, נקראות פני המים. כי מזיווגם יוצא המים, המוחין.

ואצל המסך דצ"א, הנקרא בוהו, האבנים המשוקעות תוך החקיקה של התוהו, יוצאות תוך החקיקה, שמשוקעות שם. וכאן, במסך דרוח, האבנים משוקעות בתוך התהומות שהמים יוצאים מהם. ויש להבין ההפרש בין החקיקה של התוהו ובין תוך התהומות. והצ"א נקרא תוהו, ולא תהום. אלא צ"ב נקרא תהום, כמ"ש, וחושך על פני תהום, שפירושו, מוצא המים בלבד. כי בחינת התוהו שבו, כבר נמתק עם עלייתו לבינה. ולא נשאר ממנו, אלא מוצא מים בלבד.

ת"ת דגוף, שבגוון ירוק, שליטתו גדולה בציור שמקבל מחו"ב תו"מ דראש. אש לבנה, צבע שורשי לכל הצבעים, החכמה דגוף שבצבע לבן, כולל הכול. כי מקבל שליטה מחו"ב תו"מ דראש, ונעשה ג"כ בגוף לשורש לכל הצבעים.

חושך חזק בכל מיני האש, ומתקיף את התוהו. כי כולל כוח הדין של כל ד' אָשים שבבינה. וע"כ החושך מתקיף ומתגבר על המלכות של התוהו. כי מעביר כוח הדין של התוהו מהמלכות, וממתיקה במדה"ר שבה. כי בתחילה הבינה קולטת בתוכה את המלכות של התוהו, ואח"כ היא הופכת המלכות הזו למדה"ר שבה. מתקיף, פירושו, שלוחם עימו כדי להכריעו. מתקיף את התוהו, שמתגברת על התוהו ומעבירה כוח הדין ממנו.

חושך הוא אש, הנושא ד' גוונים. ואינה אש שחורה, אלא רק בעת התקפתה את התוהו. כי חושך בעצם הוא הבינה, הנקראת אש. חו"ב תו"מ שבה מלובשים בד' גוונים לבן אדום ירוק ושחור, שאינם אש שחורה. ונקרא חושך, שהמשמעות הוא אש שחורה. ונקראת כך רק בעת פעולתה להתקיף את התוהו, ולהמתיקו במדה"ר שבה.

וכמ"ש, ותכְהינה עיניו מְרָאות ויקרא את עשיו. כי יצחק בינה. כי האבות חב"ד. ובעת שרצה להכניע את עשיו, הוכרח להשתתף אז עם המלכות, שע"י זה, ותכהינה עיניו מראות, שבינה עצמה התמעטה, מכוח השתתפותה עם המלכות, באש שחורה. ואז קרא את עשיו, כוח הדין שבתוהו, כדי להכניעו תחת הקדושה. הרי שבעת פעולת הבינה, להכניע את התוהו, היא נבחנת לאש שחורה.

הפנים של רע הוא חושך. ויצחק, שהסביר פנים לרע, לעשיו, נקרא אז חושך, ששורה עליו, כדי להתקיף אותו. מבאר הכתוב, ותכהינה עיניו מראות. מפני שיצחק הסביר פנים לעשיו, שהוא רע, ע"כ קפץ עליו פני רע, שהוא חושך. והסביר פנים לעשיו, משום שְׁפָרָה עליו כדי להתקיפו. כי בהשראתו עליו, נמצא מתקיף אותו ומכניעו. וכיוון ששורה על הרע, נקרא אז חושך. ומכאן רָאִיהָ, שאין הבינה נקראת חושך, אלא בעת שפועלת להמתיק כוח הדין של התוהו ממלכות. כי אז בהכרח נמצאת שורה על התוהו, כדי להכניעו. שמשום זה נחשכת ונעשית לאש שחורה.

24. ורוח אלקים. רוח הוא קול, השורה על בוהו, ומתקיף אותו ומנהיג אותו בכל מה שצריך. כי תיקון המסך בצ"ב נקרא רוח. כי המסך הזה מעלה או"ח וממשיך באור בקומת רוח. וכיוון שבא מן הבינה, הנקראת בשם אלקים, ע"כ נקראת קומה זו, שיצאה על המסך הזה, בשם

נמצא, שהארץ, המלכות, שנכללה בחושך, הרויחה בזה שם אלקים מבינה.

על הרוח שורה השם הוי"ה. כי רוח הוא תיקון המסך דצ"ב במלכות, שהמשיכה קומת ז"א, הנקרא קול, מבינה. רוח הוא קול, השורה על בוחו, ומנהיג אותו בכל מה שצריך.

כי ממסך דבוהו לא היה ראוייה המלכות למוחין דג"ר, להוי"ה, משום שכוח הדין מחקיקה של תוהו שורה עליו. אבל אחר שהשיגה מסך מבינה, בעניין האבנים המשוקעות בתוך התהומות, שהמים יוצאים מהם. שאין במסך שום דין, אלא שהמסך התאבן לעכב על אור העליון, כדי לעשות זיווג דהכאה, להמשיך קומת החסדים מבינה. הרי יכולה המלכות לקבל עתה גם מוחין דג"ר, הוי"ה, כמ"ש, יהי אור, שם הוי"ה. ולכן נאמר, שעל הרוח שורה השם הוי"ה.

26. כתוב, רוח גדולה וחזק מפרק הרים, לא ברוח הוי"ה. ברוח אינו שורה השם הוי"ה, כי רוח חזק יוצא מתוהו. כי בתוהו רק שם שדי שורה עליו. וכן ברעש, שיוצא מבוהו, כתוב, לא ברעש ה', רק השם צבאות שורה עליו. וכן באש היוצא מהחושך, כתוב, לא באש ה', כי רק שם אלקים שורה עליה. אבל בקול דממה דקה, שבא מרוח אלקים, שעליו שורה השם הוי"ה, כתוב, ויהי כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו וייצא ויעמוד פתח המערה. והנה אליו קול, ויאמר, מה לך פה אליהו. נמצא, שבג' בחינות הראשונות, לא יצא מהמערה, רק בעת ששמע קול דממה דקה, יצא תכף מהמערה וקיבל פני ה', כי כאן נמצא שם הוי"ה, וידע שהוי"ה מדבר אליו.

27. בשם הוי"ה יש ד' פרקים, ד' אותיות, הרומזים לפרקי גוף האדם והאיברים, שהם 4 והם 12. וכאן העניין של שם בן י"ב (12) אותיות, שנמסר לאליהו במערה. ג' הוויות, שבכל אחת ד' אותיות, שהם י"ב. וכן השם י"ב מרומז בגוף האדם. כי בו ג' הוויות:

א. בראש חב"ד,

ב. בגוף עד הטבור חג"ת,

ג. מטבור ולמטה נה"י.

והם בו בנקודת הסגול: חו"ב בימין ובשמאל והדעת באמצע, חו"ג בימין ובשמאל והת"ת באמצע, נו"ה ימין ושמאל והיסוד באמצע.

ג"ס אמצעיות, דעת ת"ת יסוד, נבחת כל אחת מהן בבי בחינות, זכר ונוקבא. וע"כ יש ג' חלקים בגוף האדם, ראש גוף רגליים. ובכל חלק ד' איברים: ד' איברי הראש חב"ד, שחו"ב י"ה ודעת ו"ה. ובגוף ד' איברים, חו"ג הם י"ה, ת"ת ו"ה. וכן ברגליים ד' איברים, נו"ה י"ה ויסוד ועטרה ו"ה. וזה שם בן י"ב, המרומז בגוף האדם.

רוח הוא קול, השורה על בוחו. וזה כמ"ש, קול ה' על המים, וכמ"ש, ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ומשמיענו, שמסך דצ"ב, הנקרא רוח אלקים, אין בו מחקיקה של התוהו, כמו במסך דבוהו, משום ששורה על בוחו, מתקיף אותו ושולט עליו, כדי להנהיג אותו. וע"כ אין בו אלא מצ"ב, הנקרא תהום, מוצא מים, מוצא למוחין, כי כוח הדין דתוהו חלף ועבר משם.

ולפיכך מכנה אותו מים, כמ"ש, ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כי האבנים משוקעות בתוך התהומות שהמים יוצאים מהם. כי המלכות לא התאבנה, שלא לקבל האור, מטעם תוקף הדין של חקיקה דתוהו. אלא היא התאבנה, שלא לקבל האור ולדחותו בזיווג דהכאה, רק מטעם כדי להוציא מים, כדי להמשיך קומת אור מלמעלה למטה, ולהלבישו עם האו"ח שלה מלמטה למעלה. ולפיכך נקראת פני המים, כי הצמצום נקרא פני תהום, כמ"ש, וחושך על פני תהום.

ובחינת המסך נקרא פני המים. כי הן הצמצום והן המסך, לא באו כאן משום דין, אלא להוציא מים. כי רוח הנהיג והתקיף לפנים האלו, הנקראות פני תהום. קומת הרוח, שיצא על המסך, הנהיג וקיים את הפנים של פני תהום. וכן התקיף את פני התהום. כי תחילה הנהיג וקיים את פני תהום, כדי להוציא מים בזיווג דהכאה. ואח"כ גם התקיף אותו לבטלו לגמרי, עד שנמצא אותה הזוהמה שאין בה שום זוהמה כלל. וזה בעת שרוצה להמשיך מוחין דג"ר, כמ"ש, יהי אור.

רוח הנהיג והתקיף לפנים האלו, הנקראות פני תהום, זה כפי מה שצריך לו, וזה כפי מה שצריך לו. כי בעת שצריך לקומת חסדים מבינה, שהיא מים, הוא מנהיג ומקיים את פני התהום. ובעת שצריך להמשיך מוחין דג"ר, הוא מבטל אותו לשעתו, כדי שיוכל להמשיך מוחין דג"ר מבינה.

25. על תוהו שורה השם שדי, הגבול והסיום של התפשטות האור. שאמר לעולמו די, ולא יתפשט יותר. ובהיות הארץ, המלכות, בבחינת תוהו, שורה עליה השם שדי, לבחינת גבול וסיום האור. כי האור לא היה יכול להתפשט לתוכה, מכוח הצמצום הרוכב עליה. ונמצא, שהסתיים האור ממעל לה, והיא עשתה סיום עליו, שהוא שם שדי.

על בוחו שורה השם צבאות. סיום כל פרצוף במסך דיסוד, נקרא צבאות, כי רומז על הזיווג שנעשה רק על המסך הזה. ומשם נולדים ויוצאים כל צבאות ה'. וכיוון שבוהו הוא תיקון המסך בזיווג, נמצא שקנתה המלכות יסוד, צבאות.

על חושך שורה השם אלקים. כי חושך, צ"ב, עליית המלכות לבינה, ובינה נקראת אלקים.

יהי אור

הוא פרט. הרי שהכתוב, ויאמר אלקים יהי אור, הוא התחלת הפרטים שבבריאת העולם.

30. ויאמר, הוא עומד לשאלה ולדעת. כי, ויאמר, אותיות מי אור, שמורה שאלה, פרצוף ישויות שאומר. והוא מ"י שעומד לשאלה, בשינוי מאו"י עילאין, שמהם אינם נמשכים מוחין אלו, כי הם אינם עומדים לשאלה, כי הם אוויר שלא נודע.

ויאמר, מורה כוח שהונף, והתנופה בלחש. פירוש. ויאמר הוא אבא, אלקים הוא אמא, או"י תתאין, ישויות. וכבר ידעת שיציאת המוחין דגדלות הוא ע"י החזרת האותיות אל"ה דבינה ממקום זו"ן לבינה, להשלמת השם אלקים. ויאמר, מורה על הכוח שהונף, שהניף האותיות אל"ה ממקום זו"ן למקום בינה, כי תנופה זו נעשה ע"י הארת אבא, המרומז במילה, ויאמר. והתנופה, שהארת אבא עושה, הוא עושה בחשאי, בלחש. כלומר, שהארת החכמה אינה נודעת לחוץ ממנו, אלא האור סתום במקומו, מחוסר אור החסדים, שאין החכמה מאירה בלי לבוש מאור החסדים.

האור נמשך מא"ס בראש דמחשבה, בעצם הבינה, בג"ר שלה, הנקרא ראש דמחשבה. ולא לז"ת דמחשבה. כי ג"ר יכולות לקבל אור החכמה בלי לבוש דחסדים. ולכן מתפשט בהם האור, אע"פ שאין שם חסדים. משא"כ ז"ת אינן יכולות לקבל אור חכמה בלי התלבשות באור חסדים. וע"כ, כיוון שחסר שם אור החסדים, אין אור החכמה יכול להתפשט בהם.

ויאמר אלקים, משמעותו, כי עתה הולידה ההיכל ההוא את זרע קודש, שהייתה מעוברת מהם. היכל הוא בינה, הנקרא ישויות. זרע קודש, הם זו"ן. ואומר, שעתה, אחר שאבא, שהוא ויאמר, הניף האותיות אל"ה, והחזירם לאמא, מ"י, ונשלם בה אותיות אלקים, הולידה ההיכל, אמא, את הזו"ן, הדבוקים באותיות אל"ה, שהייתה מעוברת מהם.

כי מתוך שאותיות אל"ה היו נפולים במדרגת זו"ן, במשך זמן יציאת הבינה מראש, נעשו למדרגה אחת עם הזו"ן. כי זה הכלל, העליון היורד לתחתון, נעשה כמוהו. וכן התחתון, העולה לעליון, נעשה כמוהו. ולפיכך, בעת שהארת אבא הניף אותיות אל"ה למקום הבינה, עלו עימם זו"ן, הדבוקים בהם, כמדרגה אחת, וגם הזו"ן התחברו לבינה. וזה נבחן, שהבינה התעברה עם הזו"ן, כי הזו"ן התדבקו בה ונעשו אליה זרע קודש. כי בהיותם דבוקים בה, הם

28. ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. מהמאמר, יהי אור, היא התחלה למצוא הסודות, איך נברא העולם בדרך פרט. שעד כאן נזכר בריאת העולם בדרך כלל, בכתוב, בראשית ברא אלקים. ואח"כ חזר הכלל להיות כלל ופרט וכלל. פירוש. תחילה נזכר בריאת העולם בדרך כלל, בכתוב הראשון, בראשית ברא אלקים את השמיים ואת הארץ. ולא נזכרו שום פרטים, איך נבראו שמיים וארץ. אמנם אח"כ נזכרו כל פרטי מעשה הבריאה, מהמאמר הראשון, יהי אור, עד הכתוב, ויִרָא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד. ויכולו השמיים והארץ. הרי עתה, נעשה הכלל, הכתוב הראשון, לכלל ופרט וכלל. כי הכתוב, בראשית, הוא הכלל הראשון. ומהמאמר, יהי אור, והלאה, הם הפרט. והכתוב, וירא, הוא הכלל האחרון.

29. עד כאן היה תלוי הכול באוויר, המושפע מא"ס. אלא שאין לשאול, הלוא כבר כתוב, והארץ הייתה תוהו ובוהו, שהיא פרטיות הבריאה ולא כלל. וע"כ אומר, שעד כאן היה תלוי הכול באוויר, שלא היה בעולם, בז"א, אלא רק קומת אוויר, אור דנ"ר בכלים דכ"ח. כמ"ש, ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ולפיכך עוד אין זה נחשב לבריאת עולם בפרט, כי חסרה ג"ר. אלא נבחן, שעוד הבריאה כלולה בא"ס, שלא יצאה עוד לגילוי.

כיוון שהתפשט הכוח בהיכל העליון, שהוא אלקים, כתוב בו אמירה, ויאמר אלקים. היכל העליון ישויות הוא היכל השני דא"א. ותחילה יצא ההיכל מראש דא"א, שהוא אשר, ראש שיצא מראשית. וישויות הוא השם אלקים, שחמש אותיות הם כח"ב תו"מ. וכשיצא מראש דא"א, לא נשאר בו אלא ב' אותיות מ"י דאלקים, קומת אוויר, בכלים דכ"ח, שהם מ"י. ואז לא האיר בהיכל השם אלקים, שהיו חסרות לו האותיות אל"ה דאלקים. ואח"כ ע"י הארה עליונה, הוחזרו ג' אותיות אל"ה אל היששויות, וחזר ונשלם השם אלקים, והאיר בהיכל, ויצאה בו קומת ג"ר.

כיוון שהתפשט הכוח בהיכל העליון, חזרו ג' אותיות אל"ה להיכל, אלקים, שהוא השלמת חמש אותיות דאלקים, כתוב בו אמירה. כתוב בו המילה, ויאמר, משמעותו, זיווג להשפעת ג"ר. והוא הפרט הראשון של בריאת העולם. שהרי מקודם לכן לא כתוב המילה, ויאמר, שהוא פרט. ואע"פ שהכתוב, בראשית, הוא ג"כ מאמר, המשלים לעשרה מאמרות שבמעשה בראשית, אבל לא כתוב בו, ויאמר, להיותו כלל. ויאמר,

וע"כ התמעטו או"א וקיבלו י' באור שלהם. שנעשה ע"י זה התחלה להתפשטות המוחין לפרצוף אחר, זו"ן. כי בסיבת התמעטות שלהם, ירדו אותיות אל"ה לזו"ן. ואח"כ, בעת שמחזירים אליהם אותיות אל"ה, עולה עימהם גם הזו"ן, ומקבלים מהם מוחין. הרי שבסיבת כניסת ה"י לאור י"ה, שנעשה לאויר, נעשה התחלה להתפשטות המוחין בשביל זו"ן, שעליו כתוב, יהי אור.

32. המילים אור, ויהי אור, אינו התחדשות אור, אלא שחזר האור, שכבר היה להם לאו"א. כי ה"י, שמיעטה את האור דאו"א לאויר, חזרה ויצאה משם. וחזר האור לאו"א, כמו שהיה בהם מטרים שהתמעטו.

התפשטות אור של יהי אור, הוא התפשטות, שהתפשט והתבקע בהסתר דאוויר העליון הסתום, א"א. באופן, שאין כאן באמת שום חידוש הו"י"ה, אלא שחזר והתגלה אותה השלמות, שהיה מקודם שהתבקע.

בקע מתחילה ע"ס דאו"א, והוציא מסודו עצמו נקודה אחת סתומה. שהרי א"ס בקע לע"ס דאו"א, מאויר שלו עצמו, וגילה הנקודה הזו י'. ה"י, שניתנה באור או"א, ונעשו גם הם לאויר. פירוש. אור זה אינו אור חכמה דאו"א, אלא אור הבינה דאו"א, שבעת היותה בראש א"א, הייתה הבינה גם היא בחינת חכמה. ואחר שהחכמה דאו"א הוציאה אותה מראש לגוף שלו, נעשתה לבחינת ו"ק בחוסר ג"ר, חכמה.

ונבחנת אז הבינה, שהע"ס שלה נבקעו. כי הג"ר דאורות שלה הסתלקו מנרנח"י שלה, וכן הכלים התחתונים בינה ת"ת ומלכות נבקעו ממדרגתה וירדו לזו"ן. ולא נשאר בה אלא כלים דכ"ח עם אורות דנ"ר. וזה נבחן לבקיעה בבחינת הכלים, ולאוויר בבחינת האור שהיה בה. ובינה זו דאו"א מלובשת תוך או"א, המרומזים בי"ה של יהי. באופן, שכל מה שא"א רוצה להשפיע לאו"א, הוא עושה זאת תחילה בבינה שלו, והמושפע בבינה שלו, מושפע לאו"א.

ולכן בקע מתחילה ע"ס דכלים, שהיו לבינה בעת היותה בראש א"א, שהעלה המסך לכלי דחכמה והזדווג שם, שע"י זה התבקעו וירדו מבינה ג' הכלים בינה ת"ת ומלכות לזו"ן, והוציא מעצמו נקודה אחת סתומה. שע"י זה הוציא בבינה נקודה סתומה, י' שנכנסה באור שהיה לה, ונהפך אור שלה להיות אויר. כי הג"ר, שהם נשמה חיה יחידה, הסתלקו ממנה ונשארה רק בקומת נ"ר, אויר, מסודו עצמו, מבחינת הו"ק שלו. כי סוד הוא בחינת אחוריים של אור חכמה, ו"ק בחיסרון של ג"ר.

שהרי א"ס בקע מאויר שלו עצמו. כי א"א הזדווג תחילה על המסך מתחת החכמה של עצמו,

מקבלים מוחין דקודש מאבא, כמו הבינה עצמה, שזה עניין, העובר, האוכל ממה שאימו אוכלת.

והבינה הולידה את הזו"ן בלחש, וההוא שנולד, נשמע לחוץ. ולכאורה תמוה, הרי הולידה, הוא עניין אחד עם שנולד. ואם הולידה בלחש, הרי הולד לא נשמע לחוץ. אמנם יש כאן ב' לידות:

א. לידת המוחין לזו"ן, בעודם תוך הבינה.
ב. לידת הזו"ן, להוציאם ממקום בינה למדרגתם עצמם.

והנה, לידת המוחין, הנעשים ע"י תנופת אותיות אל"ה למקום בינה, שאז חוזרת בינה לראש דאו"א, המוחין נבחנים להארה בלחש, בלי התפשטות לחוץ, משום חוסר חסדים. ומה שאמר, והולידה בלחש, חל על לידת המוחין. אבל לידת זו"ן עצמם ויציאתם ממקום בינה למקומם עצמם, זה נעשה ע"י זיווג הבינה על המסך דזו"ן, שמוציאה קומת חסדים, להלביש אור החכמה בחסדים. ואז היא מולידה הזו"ן, ומורידה אותם למקומם עצמם. ועתה, אחר שהתלבשה החכמה בחסדים, הרי המוחין נשמעים לחוץ, שיש להם התפשטות.

מי שהוליד לזו"ן, הוליד אותו בלחש, שלא היה נשמע כלל. וזה חל על לידת המוחין לזו"ן בעודם בתוך הבינה, שאז הם בחשאי. כיוון שזו"ן יצא מהבינה, נעשה קול שנשמע לחוץ. וזה חל על יציאת זו"ן מהבינה אל מקומם עצמם, שזה נעשה אחר יציאת קומת חסדים על המסך דזו"ן, שאז מתלבשת החכמה בחסדים, ויש לה התפשטות לחוץ להאיר לתחתונים.

ויש לדעת, שכל הגורם ללידת הז"א ויציאתו מבינה, הוא הזיווג על מסך דז"א, להמשיך קומת החסדים. באופן, שהתלבשות חכמה בחסדים ולידת הז"א באים כאחד. כי ע"י זיווג הזה, ניכר מדרגת הז"א, שאינו שייך לבינה, ושינוי הצורה נבחן ללידה.

31. יהי אור. כל היוצא והנאצל בעולמות, יוצא בכתוב הזה, יהי אור. כלומר, שדרכי פעולת הזיווג, המבוארים בכתוב, יהי אור, הם נוהגים כך באצילת המוחין של כל המדרגות.

המילה יהי, רומזת על או"א, י"ה, שהם יה"י. י' רומזת על אבא, ה' רומזת על אמא. כלומר, או"א תתאין, הנקראים ישו"ת. ולאחר אותיות י"ה שבמילה יה"י, הוחזר לנקודה הראשונה. שחזר וכתב נקודה, י', כמו ה"י הראשונה, שכתוב יה"י. להיות התחלה להתפשט לדבר אחר. כי י' הניתנת בסוף המילה יה"י, אחר או"א, שהם י"ה, רומזת ש"י זו נכנסה באור או"א, ונעשו לקומת אויר. כי אותיות אל"ה דאלקים נפלו מהם, וירדו למקום זו"ן, ונשאר בהם רק מ"י דאלקים, רוח.

נבחן שהאור מאיר בהסתר. וע"כ נשאר בבינה נקודה אחת, ששם מגיע החכמה תמיד בכלים שלהם. נקודת השורוק, שהחכמה מגיע בו תמיד באורח הסתר.

ג. החיריק. מגיע ואינו מגיע. מגיע בחסדים ואינו מגיע בחכמה. מאיר בו כדרך הארת נקודה ראשונה, שיצא ממנו. כלומר, ע"י הזיווג, שנעשה על נקודת החיריק מהזו"ן, הדבוקים באותיות אל"ה. אשר נקודת החיריק הזו מאירה בו כדרך הארת נקודה ראשונה, שיצא ממנו. שממשיכה קומת ו"ק בבינה, כדרך שהאיר בה א"א, בעת שהייתה נקודת י" באור שלה, אור חסדים.

ואז נאחזים זה בזה. אור חכמה מנקודת השורוק, מתלבש באור חסדים מנקודת החיריק, ומאירים יחד. מאיר בזה ובוזה. ונמצא שישו"ת מאיר בבי' האורות יחד, באור חכמה ובאור חסדים. ונשלם ישו"ת במוחין שלמים בדי' גוונים חו"ב חו"ג. כי מראש א"א קיבלו חו"ב, וע"י הזיווג על נקודת החיריק קיבלו חו"ג.

34. בעת שפרצוף א"א עולה לראש א"א, ומקבל שם המוחין דגי הנקודות, כולם עולים ומתייחדים עימו. גם הזו"ן, הדבוקים באותיות אל"ה דא"א, עולים עם א"א, ומקבלים מהם המוחין הללו. והזהר מבאר תיקון קווים בכלים של זו"ן. כי אחר שביאר סדר התפשטות המוחין ביחס האורות, בג' התיקונים חולם שורוק חיריק, בא לבאר סדר התפשטות המוחין ביחס הכלים, המכונים ג' קווים, ימין שמאל ואמצעי המכריע ביניהם.

ויש הרבה כינויים לע"ס ע"פ היחסים שלהם. שמבחינת התלבשות האורות בכלים, ע"ס נקראות כח"ב תו"מ או חג"ת נהי"מ. ומבחינת הכלים ע"ס נקראות כ"ב (22) אותיות. ולפי זה היה צריך להיות חמש אותיות כח"ב תו"מ, או שבע אותיות חג"ת נהי"מ, ולמה הן כ"ב אותיות? כי האותיות נמשכות משבע ספירות חג"ת נהי"מ דא"א. ולפי שיש ג' בחינות במוחין שלהם, חולם שורוק חיריק, לכן נמשך מהם ג' מיני התפשטות של שבעה כלים. שנמשכים שבעה כלים מנקודת החולם, שנבחנים לקו ימין. ונמשכים שבעה כלים מנקודת השורוק, שנבחנים לקו שמאל. ונמשכים שבעה כלים מנקודת החיריק, שנבחנים לקו האמצעי. והם ביחד כ"א (21) כלים.

אמנם מנקודת החיריק יש בחינה נוספת על שבע ספירות חג"ת נהי"מ דא"א. והוא בחינת המסך של הזו"ן. ולכן נבחנת בחינה נוספת זו ג"כ לכלי. ולפיכך הם כ"ב כלים. והם המכונים כ"ב אותיות. הרי שכ"ב אותיות הן עניין אחד עם ז"ת. אלא ביחס הכלים לפי עצמם נקראות הספירות בשם אותיות. והם במספר כ"ב, מכוח תיקון ג' הקווים שבהם.

שע"י זה הוציא הבינה לחוץ מראש לו"ק, ונבקעו ממנה ג' הכלים בינה ת"ת ומלכות, אל"ה דאלקים, ולא נשאר בה אלא רק הכלים דכ"ח, מ"י דאלקים. וגילה נקודת הי' באור, שהיה לה, ונהפך אור לאויר. ופעולה זו דא"א מכונה זרע של משי. ומכנה את א"א א"ס, כי כל מאציל נבחן בשם א"ס, כי אינו מאציל אלא רק באור א"ס שבו.

כיוון ש"י זו התפשטה מאויר, נשאר מהמילה אויר אור. כי אח"י חזר א"א, והוריד המסך שמתחת החכמה למקום המלכות, והוחזרו ע"י זה ג' הכלים דבינה ת"ת ומלכות למדרגת הבינה, וכן אור שלם של נרנח"י דאורות. ואז י' התפשטה ויצא מאויר שלה. כי אחר שיצא י' מאויר הסתום, חזר אויר להיות אור, שפירושו אור שלם בנרנח"י, אור חכמה. באופן שבעת שרוצה א"א להשפיע הקטנות לאו"א, מכניס הי' באור שלו ונעשה לאויר. ובעת שרוצה להשפיע להם מוחין דגדלות, חוזר ומוריד הי' מאויר, ונעשה לאור.

33. כשנמצא מא"א נקודה ראשונה, י', נגלה אורו עליה בבחינת מגיע ואינו מגיע. כיוון שהתפשטה הנקודה, נגלה האור שנשאר מאויר. אחר שביאר דרכי יציאת המוחין דקטנות ודגדלות בבינה דא"א עצמו, מבאר כאן סדר השפעות המוחין לאו"א. ומחלק אותן לג' בחינות, שהן ג' נקודות חולם שורוק חיריק:

א. חולם. כשנמצא מא"א נקודה ראשונה, י', מטרם שיצאה הי' מאויר, נגלה אורו עליה בבחינת מגיע ואינו מגיע, היה א"א מאיר לבינה מנקודת החולם שממעל לאותיות, שהם הכלים דבינה. וע"כ הגיע האור לבינה בבחינת מגיע ואינו מגיע. מגיע בחסדים ולא מגיע בחכמה. כי אור החכמה נשאר בראש א"א, ולא מגיע לבינה, שיצאה לגוף א"א, לו"ק.

ב. שורוק. כיוון שהתפשטה הנקודה, י', ויצאה מאויר, יצא אור החכמה, והוא המילה אור, הנשאר אחר יציאת י' מהמילה אויר. והוא האור, שהיה מתחילה בבינה, בעת היותה בראש א"א, ונעלמה עם יציאתה מראש, ועתה חזר אליה, וקיים בה. שע"ז כתוב, ויהי אור, להורות שאין כאן חידוש במציאות, אלא הוא האור, שכבר היה בבינה.

האור יצא והסתלק ונגזו. כי בעת שהאור יצא עם חזרת הבינה לראש א"א, אחר שירד הזיווג על המסך שבמקום מלכות, והעלתה ג' אותיות אל"ה עם הזו"ן הדבוקים בהם, אל מדרגתה, הסתלק אור החכמה ולא התלבש באותיות אל"ה, ולא בזו"ן הדבוקים בהם בעיבור, מחמת חוסר לבוש החסדים. ונגזו מנקודת השורוק, כי לא הסתלק אור החכמה מהם, אלא שלא יכלו לקבלו, אע"פ שהיה מלובש תוך הכלים שלהם, מפאת שהיו חסרים לבוש כבוד שמאיר. וע"כ

שבימין, ורצה לבטל הארת הימין. והיו האותיות מטולטלות מרחמים לדין ומדין לרחמים. כי פעם ניצח השמאל, ונעשו האותיות כולן דין, חושך. ופעם ניצח הימין, ונעשו כולן רחמים, אור. ולא נקראו והיו עוד לחים, שכל אחד נכנס בגבולו של חברו, והיו תמיד במחלוקת.

ונמשכה המחלוקת, עד שהתפשטה הארת נקודת החיריק מז"ת דאו"א. והתפשטות זו נקראת רקיע, קומת אור החסדים, שיצא בזיווג ע"י מסך הזו"ן, הדבוקים באותיות אל"ה. וסיים המחלוקת של שני הצדדים. שקומת הרקיע הכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל. כי תחילה התחבר והתווסף על אור החסדים שבקו ימין, והכריע את השמאל, ואח"כ המשיך ג"כ את הארת קו השמאל, והלביש אותו בתוך קו ימין, והתקיימו הארת שניהם ובטלה מחלוקת. ולפיכך נבחנת התפשטות זאת בבחינת קו אמצעי, להיותו המכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל.

ויצא בו שמונה אותיות אחרות, ואז נעשו כולן במספר כ"ב. כלומר, י"ד (14) אותיות של ב' הקווים ימין ושמאל, ושמונה דקו אמצעי, המכונה רקיע, הרי כ"ב. כי התפשטות זו, המכונה רקיע, נמשכה ג"כ משבע ספירות שבמוחין דאו"א, מבחינת נקודת החיריק שבהם. וע"כ יש כאן שבע אותיות מחג"ת נהי"מ שלהם. ויש כאן עוד בחינה נוספת על חג"ת נהי"מ דאו"א, מבחינת עוביות של הז"א. כי נקודת חיריק היא מסך דז"א, ועוביות זאת היא אות השמינית. וע"כ יש כאן ברקיע שמונה אותיות: שבע דאו"א ואחת מזו"ן.

קפצו על הרקיע שבע אותיות של צד הימין, ושבע אותיות של צד השמאל, וכולן נחקקו ברקיע ההוא. פירוש, כי מתוך שמטרם יציאתם של שמונה האותיות דקו האמצעי, הנקרא רקיע, לא יכלו י"ד אותיות שבב' הקווים ימין ושמאל להתקיים, כי מפני המחלוקת היו מטולטלים מדין לרחמים ומרחמים לדין. לפיכך ביציאת הרקיע, קו האמצעי, שביכולתו לקיים הארות שניהם בכל השלמות, דילגו י"ד האותיות שבב' הקווים ימין ושמאל, וקפצו על קו האמצעי, כדי שיתקיימו על ידו.

ונמצא, שקו האמצעי נכלל בעצמו מגי קווים, ומכל כ"ב האותיות. ולכן כולן נחקקו ברקיע ההוא. שכל כ"ב האותיות ניתקנו ברקיע. שמונה אותיות מעצמו וי"ד אותיות מב' הקווים ימין ושמאל.

והיו האותיות לחות. נקרא הרקיע, ונקראו עימו האותיות, ונחקקו והצטיירו בצורה, כפי שצריכים להיות. כי באמת כוח הקרישה בא מקו שמאל, מנקודת השורוק. וא"כ הוא נגלה לפני יציאת הרקיע. אלא שעוד היו האותיות לחות, כלומר שלא נקראו כל צורכן, להיות מוצק בגבול

בעת שפרצוף או"א עולה לראש או"א, כולם עולים ומתייחדים עימו. ואז הוא בבחינת מגיע, ג"ר, ונגנו במקום א"ס, שהוא או"א, והכול נעשה אחד. פירוש. כיוון שעלה פרצוף או"א לא"א, נעשה מגיע באור החכמה, כמו או"א. אמנם האור אינו מתפשט למטה, אלא שנגנו במקום או"א, שהוא מטעם חוסר לבוש החסדים. וזו נקודת השורוק.

ונעשו כל ג' הנקודות לאחד. וגם ב' הנקודות חולם חיריק, שהיו מתחילה בבחינת מגיע ואינו מגיע, ו"ק, נעשו עתה לג"ר, מסיבת התייחדות שלהן לאחד עם נקודת השורוק. לפיכך נקודה שהייתה באור, ועשתה אותו לאור, נקודת החולם, היא עתה אור גמור, שנעשה לג"ר, מטעם התאחדות שלה עם השורוק.

והתפשט אור ז"ת חג"ת נהי"מ דאו"א מנקודת החולם. ומאירים בהתפשטות זו שבע אותיות של הא"ב. כי האותיות הם הכלים, ומתפשטות שבע ספירות חג"ת נהי"מ דאו"א מצד נקודת החולם, ונתקנו שבעה כלים בקו ימין דזו"ן, המכונים שבע אותיות. ונבחנו לימין, מטעם שנקודת החולם תמיד בבחינת אור, להיותה בחינת חסדים מעיקרה. וכל אור הוא ימין.

הכלים לא נקראו, והיו עוד לחים. כי חומר לח מורה, שאין בו גבול חזק. כי כאשר דברים לחים נפגשים, נכנס ומתערב כל אחד בגבול של חברו. אבל כשהלח נקרא ונעשה למוצק, נעשה גבולו חזק ומוגן, שאם יפגוש בדבר מוצק שני, הוא לא ייכנס בגבולו אף משהו, וכן חברו בו. ולכן הכלים לא נקראו עוד, אלא שהיו לחים, כלומר, שלא היו נשמרים בגבולם, שהוא גבול הימין, אלא שהיו עוד מתערבים בקווים האחרים.

אח"כ יצא חושך, ויצאו בו שבע אותיות אחרות של הא"ב. כי התפשטות הארת ז"ת דאו"א מנקודת השורוק, נבחן ליציאת החושך, היות שהחכמה שבו בלי חסדים, ואינה מאירה. ולאחר התפשטות ז"ס, שהם שבע אותיות, מהארת נקודת החולם לקו ימין דז"א, יצא חושך, שהוא התפשטות ז"ס מנקודת השורוק, ויצאו בהתפשטות החושך זו שבע אותיות אחרות, שהם שבעה כלים, ונעשו לקו שמאל דז"א.

אח"כ יצא הרקיע, וסיים המחלוקת של שני הצדדים. פירוש. לאחר שיצאו ונמשכו ב' הקווים ימין ושמאל דז"א, כל אחד בשבע אותיות, נעשה מחלוקת ביניהם, שכל אחד מהם רצה לקיים שליטתו בז"א, ולבטל שליטת חברו. מפני שיש לכל אחד מהם מעלה מיוחדת, שאינה בחברו. כי לקו הימין יש מעלה, להיותו כולו אור, שמאיר מזיווג שלא נפסק שבאו"א עילאין. ורצה לבטל קו השמאל, חושך. ולקו השמאל יש מעלה, להיותו אור חכמה, הגבוה הרבה מאור החסדים

הכתוב, כי טוב, הנאמר על ת"ת, מורה שהאיר למעלה ולמטה ולכל שאר הצדדים. האיר למעלה, שהכריע במוחין דא"א, בכוח קומת החיריק. האיר למטה, שמכריע בימין ושמאל בספירותיו של ז"א עצמו. ולכל שאר צדדים, אל הספירות נהי"מ, שמחזה ולמטה שלו. הת"ת דז"א, הוא שם הוי"ה, הכולל לכל הצדדים. כלומר, ימין ושמאל, פנים ואחור, מעלה ומטה. והתבאר, וירא אלקים את האור כי טוב, איך הוא רומז על ת"ת הז"א.

ויבדל אלקים בין האור ובין החושך. מורה שהפריד המחלוקת בין ימין ושמאל, כדי שיהיה הכול בשלמות. פירוש, לאחר שאור וחושך שמחזה ולמעלה דז"א, חו"ג, נכללו זה בזה, והחושך שבגבורה חזר להיות אור, עשה הבדלה מחדש בימין ובשמאל, שהם אור וחושך שמחזה ולמטה, נצח והוד. האור ספירת הנצח, החושך ספירת ההוד.

37. ויקרא אלקים לאור יום. ויקרא, פירוש, שקרא והזמין, להוציא מאור השלם, העומד באמצע, ת"ת, אור אחד, שהוא יסוד העולם, שעליו עומדים העולמות, וממנו נולדים הנשמות וכל העולמות, שהוא יום מצד הימין. ויקרא, רומז על הכנה להאציל ספירת יסוד דז"א מת"ת דז"א. ויקרא אלקים לאור הת"ת, שיאציל ממנו ספירת יסוד, הנקרא יום, להיותו מבחינת אור החסדים שבצד ימין.

ולחושך קרא לילה. שקרא והזמין והוציא מצד השמאל, שהוא חושך, נוקבא אחת, הלבנה, השולטת בלילה. וע"כ נקראת בשם לילה, על מידת שליטתה. והיא השם אדני"י, והשם אדון כל הארץ. שבכל אלו השמות נקראת הנוקבא. ולחושך קרא לילה, שהזמין להוציא מהחושך, מקו השמאל, את מידת לילה, לנוקבא, ספירת המלכות, אדני"י. והנה התבאר, איך שבע ספירות חג"ת נהי"מ מרומזים בכתובים של יום א' דמעשה בראשית. ולהלן מבאר סדר אצילות של יסוד ומלכות.

שבעה ימי בראשית הם ז"א והנוקבא שלו. אשר ששת הימים, הם ששת הספירות חג"ת נהי"י דז"א: יום א' חסד, יום ב' גבורה, וכו'. ויום השבת מלכות. אלא לפי שהספירות כלולות זה מזה, נמצאים כל שבע ספירות חג"ת נהי"מ כלולים בחסד, וכן בכל ספירה. וזה שביאר לנו הזוהר, שבע ספירות חג"ת נהי"מ הכלולים ביום א' דמעשה בראשית, שהוא חג"ת נהי"מ שבחסד.

38. נכנס הימין בעמוד השלם ההוא שבאמצע, כשהוא כלול מהשמאל. כלומר, החסד דז"א, שבו כלול גם הגבורה שלו, נכנס לקו האמצעי שלו, ת"ת שלו. וז"א עולה למעלה, עד נקודה ראשונה, א"א.

חזק, עד שיצא הרקיע ונקרש, ואז נקרשו האותיות בקרישה גמורה.

והטעם הוא, כי קרישה גמורה תלויה רק בכוח המסך שבנוקבא דז"א, שהיא בחינת דין, אות השמינית דרקיע. ולפיכך כל עוד שלא נגלו שמונת האותיות של הרקיע, לא יכלו האותיות לקבל קרישה גמורה ומוצקה בגבול חזק.

ואז נחקקה שם התורה, ז"א, להאיר ממנו ולחוץ. אחר שנקרשו גבולן של האותיות, שהם הכלים, בכל ג' הקווים שלו, וכל קו קיבל את צירופי אותיות שלו כראוי, אז ניתקן פרצוף ז"א, המכונה תורה, להאיר אל התחתונים.

35. הכתוב, יהי אור, רומז על השם אל גדול, שיוצא מאויר הראשון, מעת שהיו עוד או"א בו"ק, מטרם שיצאה הי' מאויר. אחר שהזוהר ביאר כל שינוי המוחין מהקטנות עד הגדלות, בג' נקודות ובג' קווים, ואיך הם מרומזים בכתוב, יהי אור, מבאר איך בכל שינוי בחינות הללו נשארות בצורתן גם אחר הגדלות, ואיך הן מרומזות בחמש פעמים אור שבכתובים.

הכתוב, יהי אור, רומז על השם אל גדול. כי הכתוב, יהי אור, חל על ספירת חסד דז"א, קו ימין, הנמשך מנקודת החולם דא"א, שנקרא אל גדול. חסד דז"א נקרא אל, וחסד דג"ר נקרא אל גדול. וע"כ נקרא אל, משום שהוא חסד, שיצא מאויר הקודם דא"א, מעת הקטנות מטרם שיצאה הי' מאויר דא"א. ונקרא גדול, שהרי עתה כבר יצאה הי' מאויר דא"א, וחזרו לאור דגדלות, והזו"ן כבר קיבלו מהם מוחין דגדלות.

ויהי, הוא החושך, הנקרא אלקים. ויהי, חל על ספירת גבורה דז"א, בעת שנמשכת מקו שמאל לבד, נקודת השורוק. ואז הוא חושך, להיותה חכמה בלי חסדים. ונקרא, אלקים סתום בשמו. ונקרא אור, לאחר שנכלל השמאל בימין. כי עתה, כאשר ע"י קומת החיריק נכללו ימין ושמאל זה בזה, נמשך אור חסד שבימין לספירת הגבורה שבשמאל, וגם ספירת הגבורה נקראת עתה אור. כי אז מהשם אל, חסד, נמשך השם אלקים. ונעשה גם השם אלקים אור החסד.

ונכללו ימין בשמאל והשמאל בימין. שקו הימין נכלל מחכמה שבקו שמאל. וע"כ נקרא הימין, אל גדול. וכן השמאל, שהיה בחושך, מטעם חיסרון של חסדים, נכלל עתה באור חסד הימין. ונעשה גם ספירת הגבורה לאור. שהוא, ויהי אור, הנאמר בגבורה דז"א.

36. וירא אלקים את האור כי טוב. חל על עמוד האמצעי שבז"א, ספירת ת"ת שבו. כי ת"ת הוא קו אמצעי, המכריע על ב' הקווים דז"א, חו"ג. וע"כ נקרא עמוד האמצעי.

השמאל בימין וכוללם יחד. כלומר, השמאל, חכמה בלי חסדים, מקבל חסדים, ונשלם. והימין, חסדים, מקבל חכמה משמאל, ונשלם.

וכיוון שכל זה נעשה ע"י קו אמצעי, הרי קו אמצעי קונה משום זה את שניהם, ומשפיע אותם ליסוד. וע"כ נבחן היסוד, שהוא קונה הכול, בין אור החסדים ובין אור החכמה. והנה התבאר סדר העלייה וקבלת המוחין לצורך אצילות היסוד דז"א.

39. השמאל לוחט בכוח הגבורה ומריח את הריח בכל המדרגות. ומהתלהטות האש הזאת, האציל הנוקבא, המכונה לבנה. הזוהר מבאר סדר קבלת המוחין לצורך אצילות הנוקבא. ואומר, שהוא בשליטת השמאל, שקו השמאל דז"א עלה, וב' הקווים כלולים בו וטפלים אליו. והוא קיבל שם מהבחינה שכנגדו במוחין דאז"א, מנקודת השורוק, שבי' הנקודות חולם וחיריק טפלים אליה.

ונודע, שהשמאל מאיר במוחין מלמטה למעלה. כי ע"כ יכול להיכלל עם הימין, חסדים, אשר מאיר מלמעלה למטה. והארה זו שמלמטה למעלה, מכונה בשם ריח. שכן דרך הריח, שמקובל למריח מלמטה למעלה.

ומתחילה, כשהשמאל, נקודת השורוק, האיר לבדו בלי התלבשות בימין, היה מאיר גם מלמעלה למטה. אבל אז היה האור סתום בו, והיה בכוח הגבורה והתלהטות, מטעם שהחכמה לא יכלה להתפשט בו מפאת חיסרון של חסדים. ולפיכך ביטל הארת מלמעלה למטה שלו, וקיבל רק הארת הריח לבד, שהחכמה תאיר בו רק מלמטה למעלה.

ולכן השמאל דז"א, שעלה לקבל המוחין, קיבל שם מהבחינה שכנגדו, השמאל דמוחין, המכונה שם שורוק. ואז להט בכוח הגבורות, כי התעורר בו התלהטות, בעת שרצה להתפשט מלמעלה למטה. וע"כ נאמר, ומריח את הריח, כי קיבל האור רק בבחינת ריח. כלומר, רק מלמטה למעלה, המכונה ריח. בכל המדרגות הריח את הריח. שלא התלבש בחסדים, להאיר גם מלמעלה למטה, אלא שקיבל החכמה שבכל המדרגות, והאיר בכוח התלהטות אש הגבורות רק ריח בלבד.

ומבחינת אותה התלהטות של האש, האציל נוקבא, לבנה, מבחינת שליטת השמאל. ושאר ב' הקווים טפלים אליו. ההתלהטות נבחת לחושך, משום שנמשכת מחושך. כלומר, אע"פ שהתלהטות האמורה אינה חושך, משום שמקבל האור מלמטה למעלה, והוא אור ולא חושך, כי רק המקובל מלמעלה למטה הוא חושך ממש, מ"מ כיוון שאינו יכול להמשיך האור מלמעלה למטה, מִפְּחַד החושך, נבחן גם הוא לחושך.

פירוש. כמו שתחילת אצילות בז"א, נעשה ע"י עלייה לראש א"א, עם אותיות אל"ה דאמא, שהוא דבוק בהן ואמא משפיעה לו שם המוחין, בשלוש נקודות חולם שורוק חיריק, כן הוא צריך לעלות לא"א, לכל בחינה חדשה, היוצאת בו, או שרוצה להאציל לנוקבא. שמקבל שם מוחין מחדש, לאותה הבחינה שרוצה להאציל. ולפיכך, כשרוצה להאציל את היסוד דגדלות של עצמו, או את הנוקבא שלו, עולה מחדש עם או"א אל ראש א"א, לקבל המוחין בשבילם. כלומר, עולה למעלה, עד נקודה ראשונה, א"א.

וההבדל בין סדר עלייה לא"א לצורך אצילות היסוד, לסדר עלייה לא"א לצורך אצילות הנוקבא, הוא, כי לצורך היסוד שולט הימין דז"א, חסד וכולו אור, ושאר ב' הקווים כלולים בו וטפלים אליו. והיפוכו העלייה לצורך הנוקבא, שהעלייה היא בשליטת השמאל, וב' הקווים ימין ואמצע טפלים לשמאל.

לכן בסדר העלייה לצורך אצילת היסוד, ימין הכלול משמאל נכנס בעמוד האמצעי, ועולה עם השמאל והאמצעי אל א"א, הנקרא נקודה ראשונה. הרי שהימין הוא השולט, ושאר הקווים טפלים אליו, והוא העולה לא"א, לקבל המוחין שם מהבחינה שכנגדו באותם המוחין, משום שהיסוד נאצל בעיקר מקו הימין.

ולוקח וקונה שם, בא"א, המוחין, שהם ג' נקודות, חולם שורוק חיריק, הנקראות זרע קודש. כלומר, שע"י ג' הזריעות, המכונים חולם חיריק שורוק, מתגלים המוחין דחכמה, הנקראים קודש, וע"כ נקראות ג' הזריעות זרע קודש.

שהרי אין זרע, שייזרע לצורך מוחין, זולת בג' הזריעות חולם שורוק חיריק. כלומר, שכל המוחין, היוצאים בעולמות, אינם יוצאים זולת בג' נקודות, שמהן נמשכים ג' הקווים. ולפיכך, אע"פ שעלייה בשליטת הימין, הנמשך רק מנקודת החולם, מ"מ צריך לקבל מכל ג' הנקודות.

והתחבר הכול, הארת כל ג' הנקודות בעמוד האמצעי, ת"ת, והאציל את יסוד העולם, ספירת יסוד דגדלות, הראוי להולדת נשמות. וע"כ הוא יסוד כל העולם. ואע"פ שהימין דז"א הוא עיקר המאציל את היסוד, שהוא ספירת החסד, מ"מ אין שום התהוות ותולדה יוכל להימשך מהקצוות, אלא רק מהאמצעי, המכריע בין הקצוות, שהוא הת"ת, המכריע על חו"ג. אלא שהת"ת מאציל היסוד מהמוחין דימין, שקיבל החסד מהבחינה שכנגדו מהמוחין דאז"א.

ולפיכך נבחן היסוד, שנאצל בשליטת הימין, אמנם שהוא כולל כל ג' הקווים. ומשום זה נקרא היסוד בשם כל, להיותו קונה הכול, להארת כל ג' הקווים באור התשוקה. כלומר, מכוח תשוקת השמאל אל אור הימין, היסוד מכריע ומשלים

ימין, והימין קנה אותנו, ונשארה הלילה בחיסרון בסיומה. כי שורשה, קו שמאל, נעלם בימין בינתיים, ולא השלים אותה. ונמצא שמלבד חיסרון האור של הנוקבא, הנמשך מחמת בניינה מקו שמאל, נוסף לה החיסרון השני, הנמשך משלילת בניינה, מה שקו השמאל לא הספיק להשלים בניינה. והנה התבארו ב' חסרונות שבנוקבא:

א. מה שהיא לילה, חושך ולא אור,
ב. מה שהיא בחיסרון, שהשמאל לא השלים בניינה.

42. כמו שתאוות השמאל, החושך, להיכלל באור, של קו הימין, כן הנוקבא, לילה, תאווה להיכלל ביום. כלומר, מבחינת מה שהנוקבא נבנית מקו שמאל, התאב לאור של קו ימין, נמצאת הנוקבא ג"כ בבחינת לילה, החושקת לאור היסוד, הנקרא יום. כלומר חיסרון א'.

החושך, קו השמאל, החסיר אורו, שלא הספיק להשלים בניין הנוקבא, מחמת שנכלל בקו ימין בינתיים, שזה חיסרון נוסף על חיסרון א'. ומשום זה הוציא דרגת הנוקבא בחיסרון בניין, ובלי אור. כלומר, בב' חסרונות, כמבואר. ולפיכך הנוקבא צריכה לב' תיקונים:
א. להאירה מהחושך שלה.
ב. להשלים בניינה.

החושך, קו שמאל, אינו מאיר אלא כשנכלל באור הימין. כן לילה, שנבנה ויצאה ממנו, אינה מאירה אלא רק כשנכללת ביום, היסוד. כלומר, שתיקון א' של הנוקבא שווה לשורשה, קו השמאל דז"א. וכמו שתיקונו של קו שמאל, הוא להיכלל בקו ימין, שהוא אור החסדים, כן תיקונה של הנוקבא, להיכלל באור החסדים של היסוד דז"א, הנקרא יום.

חיסרון הבניין של הלילה אינו נשלם אלא במוסף, שהוא תוספת האור, שקיבל היסוד מעמוד האמצעי. כלומר, הארת החכמה המיותרת לז"א, עמוד האמצעי. וע"כ נתן אותה ליסוד שלו. והאור הזה של התוספת שביסוד, משלים את בניין הנוקבא, את תיקון הב'.

מה שנוסף כאן גרע מכאן. מה שנוסף ביסוד דז"א ע"י עמוד האמצעי, גרע קו השמאל דז"א מהנוקבא. כי השמאל דז"א לא השלים בניינה. שע"י זה התמעטה ואינה ראויה לקבל החכמה שבקו שמאל, אפילו אחר שיהיה לה לבוש החסדים. והנה שיעור זה הוסיף קו אמצעי דז"א אל היסוד שלו בתוספת אור. והיסוד גומר ומשלים החיסרון הזה עם אור התוספת שלו.

43. במוסף, יסוד דז"א, יש נקודה עליונה, א"א, ועמוד האמצעי, המכריע בכל הצדדים, ת"ת דז"א. כי יש ביסוד הארת חכמה מא"א, שקיבל בתוספת אור. ויש בו אור דחסדים,

וב' הצדדים הללו, ימין ושמאל, הוציאו ב' מדרגות האלו, זכר ונקבה, כמבואר. שמשליטת הימין דז"א נאצל היסוד, זכר. ומשליטת השמאל דז"א נאצל הנוקבא.

40. היסוד נאחו בעמוד האמצעי ומקבל מתוספות אור שהיה בו. עתה מבאר ההפרש שבין הזכר לבין הנוקבא. כי עמוד האמצעי, שעלה לישויות וא"א, ונכלל שם בהם, קיבל מהם חסדים וחכמה. ונודע שהז"א מקבל רק חסדים מכוסים, שאין מטבעו לקבל חכמה, כמו ג"ר דבינה. ונמצא שבחינת החכמה, שקיבל מא"א, הוא בערכו רק לתוספת אור, שהיא יתרה ממידת קבלתו. ולפיכך נתן תוספת אור ההוא אל היסוד שבו, שראוי לקבל אותה, להיותו מחזה ולמטה שלו. והיסוד נאחו בעמוד, בז"א, בתוספת אור שהיה בו, באור החכמה, שנבחן בו לתוספת.

הז"א נשלם לגמרי בין בחכמה ובין בחסדים, מטעם שעשה שלום לכל הצדדים, בישויות ובא"א. כי ע"י הזיווג שעשו על מסך דחיריק שבו, השתתף מ"י בא"א ונשלם השם אלקים. וכל המוחין שהתחתון גורם בעליון, מושפעים בכמותם ובאיכותם גם לתחתון, שגרם אותם. וע"כ אז השיג המוחין מלמעלה, מא"א, חכמה, קו ימין. ומכל הצדדים, כלומר, משמאל מישויות. ובקו אמצעי שלו עצמו השיג חסדים וגבורות, וחדוות כל העולמות נמצאת בו, שהיא הארת החכמה, המשביתה לכל הקליפות.

ומהתוספת ההיא של החדווה יצא יסוד העולם, כי אור החכמה הוא תוספת חדווה, שאינו משמש בהם, וע"כ האציל והוציא מתוספת של החדווה את היסוד, שהוא הראוי לשמש באלו המוחין. ונקרא מוסף, שמשום שהוא תוספת בז"א, נקרא היסוד, שהוא המקבל של התוספות הזו בשם מוסף.

מהיסוד הזה נאצלים כל המוחין למטה בגי' עולמות ב"ע, ורוחות ונשמות הצדיקים, בשמות הקדושים, הוי"ה צבאות, שהוא אות בכל צבאות שלו. ונקרא, אל אלקי הרוחות, שממנו נאצלים כל הרוחות ונשמות הצדיקים.

41. לילה אדון כל הארץ, הנוקבא, נאצלת מצד שמאל, מהחושך ההוא. ומשום שהחושך ההוא, כל חשקו הוא להיכלל בקו ימין, לקבל אור, ונחלש גבורתו, שאינו יכול לקבל חכמה מא"א משום חוסר החסדים, וע"כ נחלש גבורתו ונעשה חושך. לכן התפשט מקו שמאל, ונאצל הנוקבא, הנקראת לילה. שמשמעות לילה, הוא חושך בלי אור, בדומה לשורשה, קו שמאל דז"א. וזה הטעם שנוקבא היא מידת לילה, חושך.

כשהלילה התחילה להתפשט מהשמאל, מטרם שנגמר בניינה, נכנס החושך, השמאל, ונכלל בקו

א. חיסרון אור חסדים,
ב. חיסרון בניין.

ועליהם רומז החיסרון של ב' האותיות ו' י'
במילה קרא. אשר חיסרון ו' רומז על חיסרון אור
חסדים, וחיסרון י' רומז על חיסרון בניין שלה. ב'
אותיות הללו נוספו ביסוד, הרמז של ו' י' של
ויקרא אלקים לאור יום. והוא משלים ב'
חסרונות הנוקבא. כאן הוא סוד השם של ע"ב
(72) אותיות, החקוקות בכתר עליון, ברמז של ב'
האותיות ו' י'.

שקיבל מת"ת דז"א. ומשום זה נוסף ביסוד ב'
אותיות, ו' י', של הכתוב, ויקרא אלקים לאור
יום, הרומז על אצילת ספירת היסוד. אשר הו'
רומזת על אור החסדים, שקיבל מקו אמצעי, והי'
רומזת על הארת החכמה, שקיבל מא"א.

באצילת הנוקבא, לילה, חסר בה ב' אותיות
אלו. וכתוב בה, קרא. וחסר בה אותיות ו' י'.
כתוב, ויקרא, אצל היסוד, שהוא יום. והחסיר
מהמילה ויקרא ו' י' אצל הנוקבא. וכתוב בה רק,
קרא לילה. כי יש ב' חסרונות בנוקבא:

יהי רקיע

הזו"ן, ונשאר בו"ק בלי ג"ר, בקומת רוח, הנה
נמשכה בריאת הגיהנום, מפאת מיעוט הזה.
שפירושו, שנבראו כוחות הדין, להעניש הרשעים.
כי יש ב' בחינות עליית המלכות למקום בינה:

א. העלייה בלי שום פגם, אלא כדי להוציא
מוחין בשביל התחתון. ואז ג' הספירות בינה
ותו"מ, יורדות למדרגה דקדושה שמתחתיהם,
ואור הג"ר מסתלק לעליון שלהן בנקודת החולם.

ב. העלייה מסיבת פגם, ע"י חטאים של
התחתונים, שאז עולה המלכות לבינה, כדי
להעלים אור הג"ר מהתחתונים, שאינם ראויים
להשתמש בו. ואז ג' הכלים בינה ותו"מ אינם
יורדים למדרגה שמתחתיהם שבקדושה, אלא
שורדים לכוחות הדין, שעושקים הכלים ההם
לבניין פרצופיהם, וקונים על ידיהם כוח לחבל
ולהעניש את החוטאים.

והנה אחר יציאת גדלות יום א', קו ימין,
בהכרח נשלם עימו קו השמאל בכל גדלותו.
ונודע, שקו השמאל נמשך מנקודת השורוק,
חכמה. לכן רצה השמאל לשלוט באור החכמה
שלו, ולבטל את אור החסדים שבקו הימין.
ונעשה המחלוקת ביניהם.

ומפאת המחלוקת הזו, יצאה אש הכעס,
כלומר שהחושך של שליטת השורוק התפשט
מכוח חיסרון של חסדים, עד שלבסוף חזרה
המלכות לעלות למקום בינה, כמו בעת הקטנות,
שהסתלק אור הג"ר לגמרי, וג' הכלים בינה
ותו"מ נפלו אז לכוחות הדין, משום שעליית
המלכות הייתה מחמת פגם. ונברא הגיהנום
מניצוצותיהם, והתדבק בשמאל. כל מי
שירצה להגביר כוח השמאל, נופל לדינה של
גיהנום, הדבוק בשמאל.

והימין הוא שלמות הכול, כי כל הספירות
מקבלות ממנו את קיומן. ולכן בימין, יום א',
כתוב כל התיקונים של הקטנות והגדלות, בעניין
יהי אור ויהי אור. כי בו תלוי השלמות של כל
הספירות. וע"כ, כיוון שנשלם קו הימין, נשלמו

44. ויאמר אלקים, יהי רקיע בתוך המים ויהי
מבדיל בין מים למים. זהו התיקון בפרט, להבדיל
בין מים עליונים לתחתונים, בשמאל. והוא הפרט
השני של בריאת העולם. שכאן נעשה מחלוקת
בשמאל. כי עד כאן, ביום ראשון, הימין. וכאן,
ביום שני, שליטת השמאל. ומשום זה פרצה
מחלוקת גדולה ביום ב', בין צד הזה לצד הימין.
שהשמאל רצה לבטל את שליטת הימין כולה,
והימין רצה לבטל את שליטת השמאל כולה.

הימין, החסד, יום א', שלמות הכול. ומשום
זה כתוב ביום א' הכול בימין. שכל שבעה הימים
חג"ת נהי"מ יצאו בו, ונרמזים בו, משום שבימין
תלוי כל השלמות. שכל הספירות מקבלות
שלמותן מספירה הראשונה, החסד ויום א' של
מעשה בראשית. ולפיכך כל הספירות יצאו ביום
א', ונרמזות בכתובים שבו.

כשהתעוררה שליטת השמאל, התעוררה
המחלוקת בינו לימין. והתגבר במחלוקת אש
הכעס, ויצא ונברא הגיהנום מאותה המחלוקת.
והגיהנום התעורר ונברא מהשמאל, והתדבק
בשמאל. כי ביום א' של מעשה בראשית, בסדר
אצילות החסד, קו ימין דז"א, שמתחילה נאצל
בקטנות. וע"ז רומזת המילה יהי, שיי"ה או"א, וי'
האחרונה רומז לכניסת הי' לאור או"א,
שהתמעטו להיות אויר. שאז נאצל הז"א בו"ק,
בקומת רוח.

ואח"כ במילה, ויהי אור, יצאה הגדלות דקו
ימין. ועד"ז כאן באצילות יום ב', גבורה וקו
שמאל דז"א, נאצלה תחילה הקטנות שזה, יהי,
שאו"א התמעטו בעצמם, כדי להאציל לז"א
בקומת רוח, שהכניסו י' לאור שלהם, שזה, יהי
רקיע. ואח"כ יצאה הגדלות דקו שמאל, הג"ר,
כמ"ש, ויעש אלקים את הרקיע.

והנה כאן, ביציאת הקטנות במיעוט של יהי
רקיע, שאו"א העלו את המלכות למקום הזיווג,
מתחת החכמה שלהם, למקום בינה, והורידו
הבינה ותו"מ שלהם מוחץ למדרגתם, למקום

משה להסכים ביניהם, והשמאל לא רצה, וקורח התחזק על אהרון בגבורתו.

47. אמר משה, זה ודאי, שבגבורת המחלוקת של השמאל, צריך הגיהינום להתדבק. כמו שהיה במעשה בראשית, שקורח לא רצה להתדבק למעלה, בתיקון הקדושה, ולהיות נכלל בקו ימין. כמו השמאל של מעלה. ודאי הוא שיירד למטה, לגיהינום, בכוח הכעס שלו. כמו שהיה בתחילת מעשה בראשית, בעת המחלוקת של קו שמאל, שיצא הגיהינום והתדבק בשמאל. כן ידע משה, שעם כוח המחלוקת של קורח, יירד קורח לגיהינום ויתדבק בו.

48. וע"כ לא רצה קורח, שהמחלוקת תיושב ביד משה, משום שהמחלוקת לא הייתה לשם שמיים. פירוש, הז"א מכונה שמיים, והנוקבא שלו מכונה שם שמיים. ואומר, שע"כ לא קיבל ההכרעה של משה, משום שלא הייתה המחלוקת שלו מכוונת לייחודו של הז"א בנוקבא. ולא חשש לכבוד העליון, שהיא השכינה, והכחיש את מעשה בראשית. כלומר, שסתר את תיקון הכרעת הקו האמצעי, שהיה במעשה בראשית. כי רצה רק בשליטת השמאל לבדו. כיוון שראה משה, שהוא מכחיש את מעשה בראשית, והוא נדחה לחוץ מהקדושה, אז כתוב, ויחר למשה מאוד.

49. ויחר למשה מאוד. משום שקורח ועדתו הכחישו אותו, שלא נתנו לו להכריע אותה המחלוקת. וכתוב, ויחר למשה מאוד. על שהכחישו את מעשה בראשית, שפגם בהכרעה עליונה דקו האמצעי על ימין ושמאל דז"א, שניתקן במעשה בראשית. וע"ז כתוב, מאוד. וקורח הכחיש הכול, הן למעלה בז"א, והן למטה בנשמות, כמ"ש, בְּהַצֹּתָם עַל ה', ז"א. הרי שהפגם שלו הגיע גם למעלה לז"א, וכן למטה למשה. וע"כ התדבק קורח, כמו שראוי לו, בגיהינום. כמ"ש, ויירדו הם וכל אשר להם חיים שְׂאוּלָה.

50. מחלוקת שניתקנה כעין של מעלה, שעולה ואינו יורד, ומתקיים באורח ישר, זהו המחלוקת של שמאי והילל. פירוש. קו האמצעי מכריע המחלוקת של מעלה, ומקיים את שניהם, ומלבישם זה בזה. נמצא מבדיל בהארתם, שהשמאל תאיר מלמטה למעלה, והימין יאיר מלמעלה למטה. אשר רק בדרך זה מקוימים שניהם, ולא זולת.

ומחלוקת שניתקנה כעין של מעלה, הוא שעולה ואינו יורד, שהארת השמאל תאיר מלמטה למעלה, ולא מלמעלה למטה. ואז הארת השמאל מתקיימת באורח הישר, בדרך שלא יבטל הארת הימין, ושניהם יאירו.

זה מחלוקת של שמאי והילל. ששמאי היה השמאל של מעלה. וזהו כמו שלומדים, שכל ימיו

כולן. וגם קו השמאל קיבל שלמותו ממנו, והתעורר בשליטתו.

וכשהתעורר השמאל בשליטתו, והרגיש שלמותו, עורר תכף מחלוקת עם קו הימין, שרצה לבטל את אור הימין, ולהשליט רק את האור שלו. ומהמחלוקת הזו נמשך התגברות אש הכעס. כלומר, החושך של השורוק, הגורם לעליית המלכות בחזרה אל מקום בינה. ואז שעלתה למעלה, הפילה הכלים דבינה ותו"מ לכוחות הדין, הנקרא גיהינום. והגיהינום התעורר ונברא מהשמאל, והתדבק בשמאל. כלומר, שכל מי שרוצה להגביר השמאל, נופל לגיהינום, הדבוק בשמאל.

45. משה בחכמתו הסתכל בזה, ובמעשה בראשית הסתכל. במעשה בראשית הייתה מחלוקת בין שמאל לימין. ובמחלוקת ההיא, שעורר אותה השמאל, נברא בו הגיהינום, והוא התדבק בשמאל. עמוד האמצעי, ת"ת, נכנס ביניהם והסיר את המחלוקת והסכים לבי' הצדדים. והגיהינום פָּרַשׁ מהשמאל וירד למטה, והשמאל נכלל בימין, והיה הכול שלום.

כי קומת החסדים, שיצאה על קו האמצעי, ת"ת, נכנסה בין הימין לשמאל, והכריעה בחסדים שלה את קו השמאל, שיתלבש בימין, והסירה את המחלוקת. ואז ירד הגיהינום, ופרש מהשמאל. כלומר, שהכלים דבינה וזו"ן הסתלקו משם וחזרו למדרגתם, שזה נבחן שהגיהינום ירד ופרש מהכלים ההם.

והשמאל חזר והשיג הג"ר שלו. כלומר, שאור החכמה שבנקודת השורוק, קו שמאל, אחר שהתלבש בחסדים ונכלל בקו ימין, נשלם בהארתו בג"ר. ונמצא בזה, שקו האמצעי הסכים לקיים הארתם של בי' הקווים, אחר שהלבישם זה בזה. והסכים לבי' הצדדים, כי קיים הארת שניהם, אלא שהבדיל את הארתם, שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל יאיר מלמטה למעלה, שבזה נעשה השלום.

46. כעין זה הייתה המחלוקת של קורח על אהרון, השמאל חָלַק על הימין. כי מבחינת אילן הנשמות, נבחן אהרון לקו ימין ולחסדים, להיותו כוהן. וקורח נבחן לשמאל ולגבורה, להיותו לוי. וכיוון שקורח חלק על הכהונה, הרי זה דומה, כמחלוקת קו שמאל על הימין, שהייתה בתחילת מעשה בראשית של יום ב'.

הסתכל משה במעשה בראשית, ואמר, לי ראוי להסיר המחלוקת בין ימין לשמאל. כי כמו שאהרון וקורח, חו"ג, ימין ושמאל דנשמות, כן משה ת"ת דנשמות, קו האמצעי. ולפיכך כשהסתכל במעשה בראשית, וראה שם, איך עמוד האמצעי הסיר המחלוקת של שמאל בימין, אמר, שגם לו ראוי להסיר המחלוקת בין ימין לשמאל מאילן הנשמות, להיותו ת"ת דנשמות. השתדל

53. יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים. זו המחלוקת הראשונה, התעוררות הכעס והכוח, שכל אחד מתגבר לבטל הארת חברו. רצה הקב"ה להסיר המחלוקת, והתעורר הגיהינום, עד שהכעס והכוח הצטננו. שמתוך הפגם של המחלוקת, שסתם האורות, עלתה שוב המלכות למעלה למקום בינה, והעלימה הגי"ר. והבינה ותו"מ נפלו למדה"ד, שנקראת גיהינום. ובזה שקטה המחלוקת. כי עם עליית המלכות, התבטלה שליטת קו השמאל, שהרי חזר לקטנות.

ואז כתוב, ויעש אלקים את הרקיע, ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע, ובין המים אשר מעל לרקיע. הבדלה זו היא מחלוקת של אהבה וחביבות וקיום העולם, הבדלה בדרך ההארה. ומחלוקת של אהבה היא המחלוקת שמאי והילל.

ההבדלה שבכתוב, ויעש אלקים את הרקיע, היא סוף המחלוקת. אבל קורח היה במחלוקת של הכעס, שהיא ההבדלה שבכתוב, יהי רקיע בתוך המים, שהיא התחלת המחלוקת. אבל מחלוקת של שמאי והילל, שהיא סוף המחלוקת, היא של אהבה ולשם שמיים. שהתשבע"פ, הנוקבא, הנקראת שם, נכנסה באהבה אל התושב"כ, ז"א, הנקרא שמיים. והיו בזיווג שלם, כי קיבלה מז"א מוחין שלמים.

54. הבדלה נוהגת רק בשמאל, כי ביום ב', שהוא שמאל, כתוב, ויהי מבדיל בין מים למים. ואצל קורח כתוב, המעט מכס, כי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל. וכן בלוויים כתוב, בעת ההוא הבדיל ה' את שבט הלוי. הרי שאין הבדלה נוהגת אלא בשני, בשמאל.

55. אם הבדלה בשני, למה נאמר הבדלה בלוי, שהוא בן שלישי ליעקב? הלוא בשמעון הייתה צריכה להיות הבדלה, שהוא בן שני ליעקב? אע"פ שלוי שלישי, מ"מ לדעתנו של יעקב הוא שני. כי ראובן לא נחשב לראשון מבני לאה, כי אז היה דעתו של יעקב, שהיא רחל. ולעולם אין הבדלה אלא בשני. שאז אחר שנעשתה הבדלה בשני, הכול הוא בדרך הישר, בדרך השלם כראוי. כי ע"י ההבדלה, האורות מתלבשים זה בזה. ונשלמים זה מזה.

56. ההבדלה, שאנו עושים במוצאי שבת הוא להבדיל בין אלו הכוחות, השולטים בימות החול, ובין הקדושה, השולטת בשבת. ועם יציאת השבת, עולה צד אחד מגיהינום מבחינת עין הרעה, הרוצה לשלוט בעולם, בעת שישראל אומרים הכתוב, ומעשה ידינו כונָּנהו.

ביאור הדברים. כי בעין הרעה, שהוא מקור כל הסי"א, יש ב' צדדים ימין ושמאל, כמ"ש, ייפול מצידן אלף ורובה מימין אלף לא ייגש. ימין העין הרעה הוא במספר אלף, והשמאל

היה אוכל לכבוד שבת, שהיה אוכל בחול ומאיר מחול לשבת, מלמטה למעלה. אבל הילל היה אומר, ברוך ה' יום יום. שהיה ממשיך מלמעלה למטה כדרך קו ימין של מעלה, לאותו יום שהיה עומד בו.

והקב"ה הבדיל ביניהם והסכים להם. כלומר, שהמחלוקת וההבדל שבין שמאי והילל, נמשך להם מקו האמצעי של מעלה, שהוא הקב"ה. אשר ע"י ההבדל הזה, שהשמאל יאיר מלמטה למעלה והימין מלמעלה למטה, נמצא מקיים הארת שניהם, ומלבישם זה בזה. ואז הקב"ה נותן הארת שניהם בזיווג לנוקבא.

וזהו מחלוקת לשם שמיים. כלומר, שההבדל מימין לשמאל בדרך הארתם, הוא מזווג את שם, הנוקבא, עם שמיים, ז"א. והשמיים, ז"א, מפריד ומבדיל המחלוקת הזו, כדי לקיים את שניהם. ומשום זה הארתם מתקיימת. והמחלוקת הזו שבדרך הארתם, כעין מעשה בראשית. כדרך שעשה קו האמצעי, לצורך התיקון של מעשה בראשית.

וקורח הכחיש כל התיקון של מעשה בראשית, והמחלוקת הייתה על הז"א, שנקרא שמיים, על קו המכריע. ורצה להכחיש התיקונים שבתורה, ז"א. ודאי שהמחלוקת הייתה מפני שכוח הדין של גיהינום התדבק בקורח. וע"כ התדבק בו קורח, כלומר, שנפל לגיהינום.

51. והעניין הזה הוא בספרו של אדה"ר. החושך, כשהתעורר לשליטתו, התעורר ברוב גבורה, וברא בו הגיהינום, והתדבק הגיהינום עימו באותה המחלוקת. אחר ששקט הרוגז וכוח הגבורות, התעוררה המחלוקת באופן אחר, והיא מחלוקת של אהבה. מחלוקת בדרך הארתם, שהשמאל יאיר מלמטה למעלה, והימין מלמעלה למטה, ששניהם הסכימו לזה, מכוח אהבתם זה לזה. כי השמאל חשק בחסדים דימין, והימין בהארת החכמה שבשמאל. שמתוך שהתחלקו בדרך הארתם, התלבשו זה בזה. והימין נשלם מהשמאל, והשמאל מהימין.

52. שני מיני מחלוקת היו. אחד בהתחלה ואחד בסוף. וזהו אורחות צדיקים, שתחילתם קשה, בייסורים, וסופן שלווה. קורח היה בחינת שמאל, שבהתחלת המחלוקת של ימין ושמאל, שהיא ברוגז ובכוח הגבורות. כלומר, שכל אחד רצה לבטל הארת חברו. שמתוך כך יצא הגיהינום והתדבק בגיהינום. שמאי היה בחינת שמאל, שבסוף המחלוקת של ימין ושמאל, כשכבר שָׁכַךְ הרוגז והכעס, שצריכים לעורר אז מחלוקת של אהבה, מחלוקת שבדרך הארתם, שיקבלו הסכמה וקיום ע"י השמיים, קו המכריע, שילביש אותם זה בזה.

והם מקטרגים על הכרעה שלו, ונוטים לשליטת השמאל. וע"כ האש שורף אותם ונשרפים. וכן שאר המלאכים, כל אלו שמתבטלים, ואין להם קיום, ונשרפים באש, כל אלו יצאו מכוח אש המחלוקת שבהתחלה, שהיה ביום ב'. וכעין זה גם קורח למטה נפל ונשרף בגיהנום, כמו אלו המלאכים, שנשרפים באש נהר דינור. והכול באופן הזה, שנמשכים מהתחלת המחלוקת, שהייתה באש הכעס.

59. ויאמר אלקים, יהי רקיע. פירושו, שתפשט התפשטות זו מזו. שהמים התחתונים יתפשטו ויתחלקו מהמים העליונים. ומים עליונים יתפשטו ויתחלקו ממים תחתונים ע"י הרקיע.

הבינה נקראת מים. וכח"ב תו"מ שבכללות מימי הבינה, הם חמש אותיות אלקים. יהי רקיע, פירושו, שהרקיע יבוא באמצע המים, באמצע חמש אותיות אלקים, מתחת ב' אותיות א"ל. וב' אותיות א"ל דאלקים, כו"ח, יתפשטו מהרקיע ולמעלה במים עליונים, חסדים. וג' אותיות הי"ם דאלקים, בינה תו"מ, יתפשטו למטה מהרקיע במים תחתונים.

ב' אותיות א"ל דאלקים, שמרקיע ולמעלה, חלק הימין. א"ל מורה על שם החסד שהוא בימין. השם אל גדול התפשט ונחלק ממימי הבינה. כלומר, שבסיבת הרקיע התפשט השם, אל גדול, מהרקיע ולמעלה. ונחלק משאר המים, מג' אותיות הי"ם, כדי להשלים השם, אל, וכדי שייכללו המים העליונים והתחתונים זה בזה, ע"י ההתפשטות ההיא.

כלומר, שע"כ נחלקו אותיות א"ל מרקיע ולמעלה, ואותיות הי"ם מרקיע ולמטה, כדי ששם אל, חסד, יקבל שלמות יתרה. ואז תחזורנה ותתחברנה אלו באלו, אותיות א"ל עם אותיות הי"ם, וייכללו בשם אחד, אלקים. ומה שקורא ב' אותיות א"ל דאלקים בשם אל גדול, הוא להיותן מבינה, שהיא תמיד בחינת ג"ר, המרומזות בשם גדול. וכן ג' אותיות הי"ם דאלקים, קורא אותן הזוהר הי"ם גדול, מטעם האמור.

והתפשט השם א"ל מאלקים, ונשאר ג' אותיות הי"ם. הי"ם אלו התפשטו למטה מרקיע, והתהפכו להיות מים תחתונים ימ"ה. כלומר, שאותיות הי"ם דאלקים, שהיו מקודם לכן מחוברות באל גדול בבינה, והיו מים עליונים, הנה עתה, ע"י הרקיע שהתמצע באמצע המים, נדחקו הי"ם הללו, והתפשטו למדרגה שלמטה מהן, זו"ן, ונעשו שם מים תחתונים, כמו מדרגת הזו"ן. ואז איבדו הצירוף של הי"ם, והתהפכו ונעשו לצירוף ימ"ה. זהו ההתפשטות, שהתפשט בשני, שהתפשטו מצירוף הי"ם לצירוף ימ"ה.

במספר רבבה. וכשפוגשים באדם, נמצא השמאל שלהם נגד ימין האדם, וימינם נגד שמאל האדם. כמ"ש, רק בעיניך תביט, ושילומת רשעים תראה. כלומר, כשתביט בעיניך הטובים, ותבדיל בין טוב לרע, אז ושילומת רשעים תראה.

ועם יציאת השבת, כוחות הדין מתחילים לשלוט בעולם, ועולה מהעין הרעה צד השמאל שלה, מבחינת רבבה, הרוצה לשלוט בעולם, בעת שישמאל אומרים הכתוב, ומעשה ידינו כוננוהו. כי מעשה ידינו הוא ברית קודש. ולפיכך בשעה שישמאל אומרים, ומעשה ידינו כוננוהו עלינו, כלומר שברית הקודש בשלמות, התעורר השמאל של העין הרעה, להיאחז בברית קודש לקלקלו. ומאותה דרגה דס"א, שנקראת שמאל, יוצא מספר רבבה, ורוצה להתערב בזרע ישראל, ע"י אחיזתם בברית קודש, ולשלוט על ישראל, להענישם.

57. וישמאל עושים מעשה של מצווה בהדס וביין, ואומרים הבדלה, והס"א נבדלת מהם. כי ע"י מעשה ודיבורים של מצווה, מתעוררת כוונת הלב, להכיר בכל המיאוס וההיזק, הנמשך מהעברות. וכל החיים והטוב, הנמשך לעושי רצונו, שזה ההבדלה. כי אז נבדלים בהכרח מהס"א ומתדבקים בקדושה.

והס"א נבדלת מישראל, כי לפי שיעור הכרת ההיזק בדרך הרע, כן שיעור התרחקות הרע מהאדם. ושפל אותו הצד, ובא למקומו בשאול, במקום שקורח וסיעתו שם. כלומר, ששקע במקורו ואינו מתפשט בעולם. אבל להיותו צד שמאל, אי אפשר להעבירו לגמרי מקודם גמ"ה"ת. וע"כ על צד הימין כתוב, ייפול מצידך אלף. אבל על השמאל לא כתוב ייפול, אלא, ורבבה מימינך אליך לא ייגש. כי רק לא יוכלו לגשת, אבל לא יתבטלו לגמרי מקודם גמ"ה"ת.

וכן כאן יורד הס"א למקומה שאולה, ואינה מתבטלת לגמרי. בדומה לכתוב, ויירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. וקורח וסיעתו לא ירדו לגיהנום, מטרם שעשו ישראל הבדלה מהם, כמו שאמר להם משה, היבדלו מתוך העדה הזאת. אף כאן, אין הס"א יורדת לגיהנום במוצאי שבת, מטרם שישמאל עושים הבדלה ביין ובהדס ונבדלים מהס"א. והנה התבאר, שגם ההבדלה של מוצאי שבת דומה להבדלה של קורח.

58. ולעולם הבדלה נוהגת רק בשני, שהוא קו שמאל. שאפילו הבדלה של מוצאי שבת הוא ג"כ להבדיל הס"א, הנמשכת מקו השמאל. בהתחלה של המחלוקת, שהגבורה והכעס שהשמאל עורר במחלוקת, טרם נשקט בשובה ובנחת, ונברא בו הגיהנום, אז נבראו כל אלו המלאכים המקטרגים לריבונם למעלה, להקב"ה, קו האמצעי.

והוכרו אותיות הי"ם, מים עליונים. והשם אדני"י, הנוקבא, לבדה נשארה למים התחתונים. ועכ"ז, כיוון שהמים זכרים, הי"ם, נשלמו ע"י מים נקבות, שהם הנוקבא דז"א, ע"כ השם אלקים דבינה, התפשט גם אל המים נקבות. וקיבלו גם הזו"ן אותם המוחין של אלקים.

61. ואע"פ שהבדיל ביום ב' בין מים עליונים לתחתונים, כמ"ש, ויעש אלקים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע, ובין המים אשר מעל לרקיע, מ"מ המחלוקת של ימין ושמאל, שהם א"ל הי"ם, לא התבטלה עד יום ג', ת"ת. ויום ג' הכריע המחלוקת של ימין ושמאל, ע"י קומת חסדים, שיצא על המסך דתו"מ, שהם יום ג'. שאז התלבשו שני הקווים, א"ל הי"ם, זה בזה, והתקיימו שניהם כראוי להיות.

הרי שהמים העליונים, הי"ם דאלקים, אע"פ שחזרו לבחינת מים עליונים עוד ביום ב', מ"מ אין המחלוקת שבין הי"ם לא"ל מיתקנת, אלא רק ע"י יום ג', שהוא תו"מ, מים תחתונים. ורק ע"י קומת חסדים שלהם מתייחדים א"ל והי"ם לשם אחד אלקים. וע"כ השם אלקים מתפשט גם למים תחתונים תו"מ, ומקבלים גם הם המוחין האלו דאלקים. כי כל תחתון, המיתקן לעליון, זוכה גם הוא בכל אותו שיעור המוחין, שתיקן לעליון.

ומשום המחלוקת הזו, אע"פ שהוא קיום העולם, מ"מ לא כתוב ביום שני כי טוב, משום שעוד לא נשלמה בו המלאכה. משום המחלוקת שהתבארה בכתוב, יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים, שהי"ם דאלקים נפלו לזו"ן ונעשו מים תחתונים ימ"ה. ואע"פ שנעשה לסיום העולם, שאם לא היו נופלים לזו"ן, לא היה מצויר כלל, שיהיה מוחין לזו"ן ולנשמות הצדיקים, מ"מ כיוון שלא נשלם התיקון שלהם אלא רק ביום ג', ע"כ לא נאמר, כי טוב, ביום ב'. כי לא ייתכן לומר, כי טוב, על תיקון בלתי נגמר.

מים עליונים ומים תחתונים היו מעורבבים יחד, ולא היו תולדות בעולם, עד שנבדלו זה מזה, והוכרו מים עליונים לחוד ומים תחתונים לחוד, אז עשו תולדות.

62. ואע"פ שהבדלה בין מים עליונים לתחתונים, כבר הייתה ביום שני, הייתה עוד מחלוקת בין א"ל, ימין, ובין הי"ם, שמאל. ורק יום ג' הכריע והשווה הכול, וחיברם בשם אחד אלקים. יום ג', ז"א, שם הנחקק בחקיקתו הו"ה, להשוות מים עליונים בינה, ומים תחתונים מלכות. כי הו"ה הוא שתי אותיות ה', וי באמצע. ה"ר בינה, ה"ת מלכות, וי באמצע הוא ז"א, הבא להשלים ולהאיר בב' הצדדים, למעלה בבינה, ולמטה במלכות.

המים העליונים הם הי"ם, כמ"ש, זה הז"י גדול. הרי שהי"ם הוא מים עליונים. כי גדול מורה על בינה, שהיא תמיד ג"ר. אם האותיות הי"ם בסדר הפוך, ימ"ה, מורה שהם מים תחתונים. כיוון שאותיות ימ"ה ניתקנו, שחזרו ועלו למעלה מרקיע, והתחברו עם השם אל גדול, וחזרו לצירוף הי"ם גדול, אז נעשה הכול, א"ל והי"ם, לכלל אחד, לשם אחד אלקים. והתפשט השם זה אלקים בג' מקומות, בג' נקודות חולם חיריק שורוק.

60. מים עליונים זכרים, מים תחתונים נקבות. מתחילה, מטרים שניתקנו, היו מעורבים מים עליונים ותחתונים יחד. עד שניתקנו ונבדלו אלו מאלו, כדי להכיר בהם, שאלו הם מים עליונים ואלו הם מים תחתונים. ולהכיר, שזהו השם אלקים, בינה, וזהו השם אדני"י, מלכות. וזוהי ה"ר דהוי"ה, בינה, וזוהי ה"ת דהוי"ה, מלכות.

פירוש. מים הם ע"ס דבינה. כי ע"ס דחכמה נקראות אורות וע"ס דבינה נקראות מים. ובעת המאמר, יהי רקיע בתוך המים, בא הרקיע והתמצע באמצע המים, מתחת האותיות א"ל דאלקים, כו"ח. שמחמת זה נפלו ג' האותיות הי"ם דאלקים, בינה תו"מ, למדרגה שמתחת הבינה, לזו"ן. והתערבו הי"ם דבינה עם הנוקבא דז"א, ונעשו מים תחתונים ימ"ה, כמו הנוקבא דז"א, הנקראת ימ"ה.

ומתחילה היו מעורבים מים עליונים ותחתונים יחד. שמטרים התיקון היו הי"ם דאלקים, מים עליונים זכרים, מעורבים עם הנוקבא דז"א, ימ"ה, מים תחתונים נקבות. ואח"כ חזרו ונתקנו, שאותיות הי"ם חזרו ונבדלו מהז"א, ועלו למעלה מרקיע, והתחברו עם אותיות א"ל דאלקים, והתכללו בשם אחד אלקים. ואז נבדלו מים עליונים הי"ם, ממים תחתונים ימ"ה, והוכר שהי"ם מהשם אלקים, והנוקבא דז"א שם אדני"י. וכן ניכר, שאותיות הי"ם הם מה"ר, בינה, ונוקבא דז"א היא ה"ת, מלכות.

אז כתוב בהם, ויעש אלקים את הרקיע. שהתפשטות זו לקחה את שם אלקים. כלומר שהכתוב, ויעש אלקים, מורה, שההתפשטות הזו של הי"ם חזרה לא"ל, ונעשה יחד לשם אלקים, ולמים עליונים. כי אלקים מים עליונים, והשם אדני"י, הנוקבא דז"א, מים תחתונים.

ויעש, לשון תיקון וגמר מלאכה. כי עתה חזר ונתקן המיעוט, שהתהווה במאמר, יהי רקיע. וכן הכתוב, יהי רקיע בתוך המים, מורה על התחלת המחלוקת, שאז נפלו אותיות הי"ם דבינה לזו"ן, ונעשו מים תחתונים ימ"ה. והכתוב, ויעש אלקים את הרקיע, מדבר בסוף המחלוקת, בעת התיקון, שאותיות הי"ם חזרו למדרגתם והתחברו באל גדול שבבינה, ונעשו לשם אלקים.

קו אמצעי, מייחד החו"ג עימו לאחד. ובשיעור הזה, משפיע ליסוד. והוא מייחד ב' הקווים נו"ה לאחד. באופן, שכולן מאירות רק מכוח התייחדות שלהן בקו אמצעי.

חמישה רקיעים הם 500 שנים שעה"ח, הז"א, דבוק בהם, לעשות פירות ותולדות לעולם. עה"ח, ז"א, מהלך 500 שנים, שהם חמישה רקיעים, שהז"א יורש אותם מבינה, וספירות של הבינה הם במאות, וע"כ נחשבים חמישה רקיעים ל-500 שנה. וע"י חמישה רקיעים אלו, שז"א מקבל אותם מכוח הכרעתו בבינה, הוא משפיע פירות ותולדות, כלומר מוחין ונשמות, לעולמות. וכל מימי בראשית, כלומר כל מיני מוחין, הנוזלים והנמשכים מבראשית, שהוא א"א, מתחלקים מתחתיו על ידו.

פירוש. כמו שז"א עצמו אינו מקבל המוחין מבינה, זולת בחמישה רקיעים, המבדילים ומחלקים בו כל מדרגה לשניים, למים עליונים ולמים תחתונים. כן כאשר הז"א משפיע מוחין ונשמות לעולמות, מתחלקים ומיתקנים גם הם, ברקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים, כמו הז"א, שמתחלקים מתחתיו על ידו. כלומר, שמתחלקים גם הם למים עליונים ומים תחתונים כמוהו.

ודוד המלך, הנוקבא, מקבל הכול מהז"א, ומחלק אח"כ לעולמות התחתונים בי"ע. שהנוקבא דז"א מקבלת הכול מהז"א, הן מים עליונים והן מים תחתונים. ומים עליונים לוקחת לעצמה, ומים תחתונים מחלקת לתחתונים שבבי"ע, שעליהם רומזים הכתובים, ויחלק לכל העם לכל ההמון. תיתן להם ילקוטון. ותקם בעוד לילה ותיתן טרף לביתה.

64. בשעה שהתעוררה המחלוקת בכוחו של השמאל, התרבה והתגבר ערפל של אש. שהחושך והאש יוצאים ומתרבים במחלוקת של ב' הקווים ימין ושמאל. ונולדו מהערפל רוחות, ונקרשו מיד, ונשארו בלי לחלוחית. פירוש, החסדים נקראים מים. והיות שהרוחות נולדים מהערפל, הבא בכוח המחלוקת של השמאל על הימין, שהוא חסדים, ממילא נולדו הרוחות ביובש גמור, בלי שום לחלוחית של חסדים.

ואלו הרוחות היו זכר ונקבה, ומהם נולדו ונפרדו מזיקים רעים למיניהם. וכאן התגברות רוח הטומאה בכל אלו הרוחות העזים, והם קליפת העורלה. כי הזכר והנקבה הראשונים, שיצאו ונולדו מערפל, לא היו רעים כל כך. והטומאה עוד לא הייתה ניכרת בהם, מטעם שהם קרובים לקדושה. אלא באלו הרוחות והמזיקים, שנולדו מהזכר והנקבה האלו, כבר התגבר בהם רוח הטומאה.

פירוש. מתוך שהו' הכריע עם קומת חסדים שלו בבי' הצדדים שבבינה, א"ל הי"ם, לכן זוכה גם הו' עצמו באותם המוחין, ומשפיע אותם לנוקבא. שהוא ת"ת, והיא משתווה לה"ר. וסימן זה הוא בקיעת מי הירדן, שהמים העליונים של הירדן קמו ג' אחד, ולא ירדו למטה לים המלח, והם ה"ר דהוי"ה, בינה. והמים תחתונים של הירדן, שמישראל ולמטה, ירדו לים המלח, והם ה"ת דהוי"ה, מלכות. וישראל, שהם ו' דהוי"ה, הלכו באמצע, בין מים עליונים של הירדן, ובין מים תחתונים של הירדן. ונמצא שישראל, שהם ו' דהוי"ה, מקבל מה"ר ומשפיע לה"ת.

63. חמש פעמים כתוב, רקיע, ביום ב', וחי העולמים, שהוא יסוד דז"א, הולך בהם ומנהיג בהם את העולמות. פירוש, כי הרקיע, סיום שנעשה באמצע כל מדרגה מכוח הצ"ב, שבעת קטנות מסיים המדרגה מתחת החכמה, ומוציא בינה ותו"מ מחוץ למדרגה, ולעת גדלות מוריד את הסיום שמתחת החכמה, בחזרה למקום המלכות, ומחזיר את בינה ותו"מ למדרגה.

וחי העולמים, יסוד דז"א, שבו כוח הסיום שלו, המסך, הולך עם המסך הזה שביסוד שלו, ועולה למעלה תחת החכמה, ומסיים שם המדרגה ברקיע המבדיל בין מים, כו"ח, למים, בינה ותו"מ. ומנהיג בהם, כלומר לעת גדלות, שחוזר ומוריד את המסך המסיים, היסוד שלו, הרקיע, אל מקום המלכות, ומחזיר את הבינה ותו"מ למדרגה. ואז מנהיג העולמות, ונותן להם מוחין.

חמש פעמים כתוב, רקיע, מטעם שכל הנוהג בכלל כולו, נוהג גם בפרטים שבו. ולפיכך, כיוון שיש רקיע המבדיל באמצע מדרגת הז"א, כן יש רקיע בכל ספירה מחמש הספירות חגי"ת נ"ה שבו. שהרי כל ספירה כוללת ע"ס. וא"כ יש ביניהם רקיע, המבדיל בין כו"ח לבין בינה ותו"מ שלהם, כמו בכללות הז"א. וע"כ הם חמישה רקיעים. ועיקר ע"ס אינן אלא חמש, כח"ב תו"מ, אשר בזו"ן נקראות חגי"ת נ"ה.

וכולם כלולים זה בזה. ואלמלא התיישבה מחלוקת זו ע"י קו האמצעי, לא התכללו ולא נתקנו זה בזה. פירוש, אע"פ שבכל ספירה דז"א יש רקיע מיוחד, מ"מ כל חמישה רקיעים כלולים זה בזה. והוא מטעם, שאין שלמות המוחין, אלא ע"י קו האמצעי. כי בקו ימין חסר חכמה, ובקו שמאל, שיש חכמה, חסר בו חסדים. וע"כ הוא חושך, כי גם החכמה אינה יכולה להאיר, שאין החכמה מאירה בלי חסדים. אלא רק ע"י קו אמצעי, נכללו הקווים זה בזה, ונשלמים בהארתם זה מזה.

ומכוח זה נכללות כל חמשת הספירות דז"א, וחמישה רקיעים שבהן, לאחד. כי הת"ת, שהוא

באמת לא תוכל להיות קליפה, אלא כנגד המלכות לבדה, שעליה היה הצמצום. ולא על יסוד דז"א, שהוא מט"ר. וקליפה שכנגד המלכות נקראת נחש. אלא מכוח צ"ב, שעלתה המלכות למקום בינה, נעשה אחיזה לקליפות גם כנגד היסוד דז"א.

ומכוח זה התחברו האפעה והנחש יחדיו, וחזר האפעה לשבע שנים של נחש. שהטומאה של הנחש שרתה גם על האפעה, שהוא משורשו כנגד היסוד דז"א, שאין שום אחיזה כנגדו בקליפות. ועתה שרתה הטומאה גם על האפעה.

אמנם הכול הוא מהשמאל, טו"ר. כלומר, מהמלכות, שהיא שמאל, טו"ר. כלומר, שאותה הטומאה שהתרבתה גם נגד היסוד דז"א, אינה מיסוד, אלא רק מהמלכות, שהתערבה בו מכוח עליית המלכות לבינה, והתפשטו הדינים שבמלכות גם על חצי בינה וז"א שמתחתיה. והוא יישוב העולם. כלומר, התפשטות דיני המלכות אל הז"א, שנעשתה מכוח עליית המלכות לבינה, הייתה זאת לתיקון יישוב העולם. כי לולא עליית המלכות הזו, לא היו שום מוחין מתקבלים אל הזו"ן, ולא היה העולם ראוי ליישוב בני אדם.

כאן שם הקדוש החקוק ביי"ח (18) אותיות, הממונה על גשמי רצון, נדבה, ברכה, ויישוב העולם. פירוש, כי יה"ו של הוי"ה בחוסר ה"ת, יש בו שישה צירופים: יה"ו הי"ו וי"ה והי"י הוי"י יו"ה. שאותיותיהם הן י"ח. ושם הזה מורה על עליית המלכות, ה"ת, אל ה"ר, בינה, ונעלמה שם. ונשאר השם הוי"ה רק בגי' אותיות יה"ו, בחוסר ה"ת. ובצירוף הוא נקרא שם בן י"ח אותיות. ולולא עליית המלכות לבינה, לא היה שום מציאות ליישוב בני אדם בעולם, שנאמר, אשר השם הזה בן י"ח אותיות, ממונה על גשמי רצון, נדבה, ברכה, ויישוב העולם.

רוחות אלו התגברו בטומאה במזיקים העזים. האחד נקרא אַפְּעָה, ואחד נקרא נחש. ושני מינים הללו נעשו אחד. אפעה מוליד לשבעים שנה, והנחש רק לשבע שנים. אמנם בהתחברם יחד, חוזר הכול לשבע שנים של נחש. שאז גם האפעה מוליד לשבע שנים כמו הנחש, ונעשו כמין אחד. כלומר, שלא בבת אחת יצאה הטומאה מהקדושה, אלא בדרך השתלשלות על סדר המדרגה. והם כנגד גי' המדרגות ז"א ויסוד ומלכות דקדושה. כי הזכר והנקבה הראשונים שיצאו מהערפל דקדושה, עוד לא היה ניכר בהם שום טומאה, והם לעומת הז"א דקדושה.

ותולדותיהם של זכר ונקבה הללו, שהם אפעה ונחש, כבר הם מזיקים גמורים. אפעה כנגד היסוד דז"א, זכר. שבע ספירות שלו הן בעשירות, ועי"כ מוליד לשבעים שנה, כנגד שבע ספירות הכלולות ביסוד. ונחש הוא כנגד המלכות, ששבע ספירותיה הן ביחידות, ועי"כ מוליד לשבע שנים, כנגד שבע ספירות הכלולות במלכות. כי ספירות של נוקבא הן יחידות, ושל ז"א עשירות, ושל בינה מאות. ולבסוף ירד אפעה למדרגת הנחש, כי בקליפות הנוקבא מתגברת על הזכר. וחזר האפעה למספר שבע שנים, כנגד שבע ספירות המלכות.

65. מכאן הוא, שהגיהנום נקרא בשבע שמות. וכן היצה"ר נקרא בשבע שמות. כי מספר שבע מורה על המלכות. ומתוך שהמלכות דקליפות התגברה, וחזר הכול לשבע שנים של הנחש, לכן חזר גם הגיהנום לבחינת שבע שמות, וכן היצה"ר, כנגד שבע ספירות המלכות. כי היא התגברה על כולם.

ובהרבה מדרגות התפשטה הטומאה מכאן לעולם. והכול הוא מהשמאל, שהוא טו"ר. וזהו יישוב העולם. כי מתוך שהאפעה ירד למדרגת הנחש, התרבו מדרגות הטומאה בעולם. כי